

eul_wid: uqy-al

Πρόκλος ὁ Διάδοχος · Proclus the Successor

Theological Instruction

Θεολογική Διδασκαλία

Period: Ὀψιμαρχαία [Late Antique](#)
Dialect: Κοινή φιλοσοφική [Philosophical Koine](#)
Domain: Φιλοσοφία [Philosophy](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)
Affiliation: [Neoplatonist](#)

Inst t ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ. Πᾶν πλῆθος μετέχει πη τοῦ ἑνός.

Inst 1 εἰ γὰρ μηδαμῇ μετέχοι, οὔτε τὸ ὅλον ἔν ἔσται οὐθ' ἕκαστον τῶν πολλῶν ἐξ ὧν τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἔσται καὶ ἐκείνων ἕκαστον πλῆθος, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον, καὶ τῶν ἀπείρων τούτων ἕκαστον ἔσται πάλιν πλῆθος ἄπειρον. μηδενὸς γὰρ ἑνὸς μηδαμῇ μετέχον μήτε καθ' ὅλον ἑαυτὸ μήτε καθ' ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ, πάντῃ ἄπειρον ἔσται καὶ κατὰ πᾶν. τῶν γὰρ πολλῶν ἕκαστον, ὅπερ ἂν λάβῃς, ἦτοι ἔν ἔσται ἢ οὐχ ἔν· καὶ εἰ οὐχ ἔν, ἦτοι πολλὰ ἢ οὐδέν. ἀλλ' εἰ μὲν ἕκαστον οὐδέν, καὶ τὸ ἐκ τούτων οὐδέν· εἰ δὲ πολλὰ, ἐξ ἀπειράκις ἀπείρων ἕκαστον. ταῦτα δὲ ἀδύνατα. οὔτε γὰρ ἐξ ἀπειράκις ἀπείρων ἐστὶ τι τῶν ὄντων (τοῦ γὰρ ἀπείρου πλέον οὐκ ἔστι, τὸ δὲ ἐκ πάντων ἐκάστου πλέον) οὔτε ἐκ τοῦ μηδενὸς συντίθεσθαι τι δυνατόν. πᾶν ἄρα πλῆθος μετέχει πη τοῦ ἑνός. Πᾶν τὸ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ ἔν ἐστι καὶ οὐχ ἔν. ^[10]

Inst 2 εἰ γὰρ μὴ ἔστιν αὐτοέν (μετέχει γὰρ τοῦ ἑνός ἄλλο τι ὄν παρὰ τὸ ἔν), πέπονθε τὸ ἔν κατὰ τὴν μέθεξιν καὶ ὑπέμεινεν ἔν γενέσθαι. εἰ μὲν οὖν μηδέν ἐστι παρὰ τὸ ἔν, μόνον ἐστὶν ἔν· καὶ οὐ μεθέξει τοῦ ἑνός, ἀλλ' αὐτοέν ἔσται. εἰ δ' ἐστὶ τι παρ' ἐκεῖνο, ὃ μὴ ἔστιν ἔν, [τὸ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ οὐχ ἔν ἐστι καὶ ἔν, οὐχ ὅπερ ἔν ἀλλ' ἔν ὄν, ὡς μετέχον τοῦ ἑνός] τούτῳ ἄρα οὐχ ἔν ἐστιν, οὐδ' ὅπερ ἔν· ἔν δὲ ὄν ἅμα καὶ μετέχον τοῦ ἑνός, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἔν καθ' αὐτὸ ὑπάρχον, ἔν ἐστι καὶ οὐχ ἔν, παρὰ τὸ ἔν ἄλλο τι ὄν· ὃ μὲν ἐπλεόνασεν, οὐχ ἔν· ὃ δὲ πέπονθεν, ἔν. πᾶν ἄρα τὸ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ ἔν ἐστι καὶ οὐχ ἔν. Πᾶν τὸ γινόμενον ἔν μεθέξει τοῦ ἑνός γίνεται ἔν. ^[10]

Inst 3 αὐτὸ μὲν γὰρ οὐχ ἔν ἐστι, καθὼς δὲ πέπονθε τὴν μετοχὴν τοῦ ἑνός, ἔν ἐστιν. εἰ γὰρ γίνοιτο ἔν ἂ μὴ ἔστιν ἔν καθ' αὐτά, συνιόντα δήπου καὶ κοινωνοῦντα ἀλλήλοις γίνεται ἔν, καὶ ὑπομένει τὴν τοῦ ἑνός παρουσίαν οὐκ ὄντα ὅπερ ἔν. μετέχει ἄρα τοῦ ἑνός ταύτῃ, ἣ πάσχει τὸ ἔν γενέσθαι. εἰ μὲν γὰρ ἤδη ἐστὶν ἔν, οὐ γίνεται ἔν· τὸ γὰρ ὄν οὐ γίνεται ὃ ἤδη ἐστὶν. εἰ δὲ γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ἑνὸς πρότερον, ἔξει τὸ ἔν ἐγγενομένου τινὸς ἐν αὐτοῖς ἑνός. Πᾶν τὸ ἡνωμένον ἑτερόν ἐστι τοῦ αὐτοενός. ^[5]

Inst 4 εἰ γὰρ ἐστὶν ἡνωμένον, μετέχοι ἂν πη τοῦ ἑνός ταύτῃ, ἣ καὶ ἡνωμένον λέγεται· τὸ δὲ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ ἔν ἐστι καὶ οὐχ ἔν. τὸ δ' αὐτοέν οὐχὶ καὶ ἔν ἐστι καὶ οὐχ ἔν. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο ἔν τε καὶ οὐχ ἔν, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ πάλιν ἔν τὸ συναμφοτέρον ἔξει, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον, μηδενὸς ὄντος αὐτοενός εἰς ὃ στῆναι δυνατόν, ἀλλὰ παντὸς ἑνός καὶ οὐχ ἑνός ὄντος. ἔστιν ἄρα τι τὸ

ήνωμένον τοῦ ἑνὸς ἕτερον. ταῦτόν γάρ ὄν τῷ ήνωμένῳ, τὸ ἐν πλῆθος ἄπειρον ἔσται, καὶ ἕκαστον ὡσαύτως ἐκείνων ἐξ ὧν ἐστὶ τὸ ήνωμένον. Πᾶν πλῆθος δευτερόν ἐστι τοῦ ἑνός. ^[10]

Inst 5 εἰ γὰρ ἔστι πλῆθος πρὸ τοῦ ἑνός, τὸ μὲν ἐν μεθέξει τοῦ πλῆθους, τὸ δὲ πλῆθος τὸ πρὸ τοῦ ἑνός οὐ μεθέξει τοῦ ἑνός, εἴπερ, πρὶν γένηται ἓν, ἐστὶν ἐκεῖνο πλῆθος τοῦ γὰρ μὴ ὄντος οὐ μετέχει· καὶ διότι τὸ μετέχον τοῦ ἑνός καὶ ἓν ἐστὶν ἅμα καὶ οὐχ ἓν, οὐπω δ' ὑπέστη ἓν, τοῦ πρώτου πλῆθους ὄντος. ἀλλ' ἀδύνατον εἶναί τι πλῆθος μηδαμῇ ἑνὸς μετέχον. οὐκ ἄρα πρὸ τοῦ ἑνός τὸ πλῆθος. εἰ δὲ δὴ ἅμα τῷ ἐνί, καὶ σύστοιχα ἀλλήλοις τῇ φύσει (χρόνω γὰρ οὐδὲν κωλύει), οὔτε τὸ ἐν καθ' αὐτὸ πολλά ἐστὶν οὔτε τὸ πλῆθος ἓν, ὡς ἀντιδιηρημένα ἅμα ὄντα τῇ φύσει εἴπερ μηδέτερον θατέρου πρότερον ἢ ὕστερον. τὸ οὖν πλῆθος καθ' αὐτὸ οὐχ ἓν ἔσται, καὶ ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ οὐχ ἓν, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον· ὅπερ ἀδύνατον. μετέχει ἄρα τοῦ ἑνός κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, καὶ οὐδὲν ἔσται αὐτοῦ λαβεῖν ὃ μὴ ἔστιν ἓν· μὴ ἓν γὰρ ὄν, ἐξ ἀπείρων ἄπειρον ἔσται, ὡς δέδεικται. πάντῃ ἄρα μετέχει τοῦ ἑνός. εἰ μὲν οὖν τὸ ἓν, τὸ καθ' αὐτὸ ἐν ὄν, μηδαμῇ μετέχει πλῆθους, ἔσται τὸ πλῆθος πάντῃ τοῦ ἑνός ὕστερον, μετέχον μὲν τοῦ ἑνός, οὐ μετεχόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ ἑνός. εἰ δὲ καὶ τὸ ἐν μετέχει πλῆθους, κατὰ μὲν τὴν ὑπαρξιν ὡς ἐν ὑφεστός, κατὰ δὲ τὴν μέθεξιν οὐχ ἓν, πεπληθυσμένον ἔσται τὸ ἓν, ὡς περ τὸ πλῆθος ήνωμένον διὰ τὸ ἓν. κεκοινωνήκεν ἄρα τό τε ἐν τῷ πλήθει καὶ τὸ πλῆθος τῷ ἐνί· τὰ δὲ συνιόντα καὶ κοινωνοῦντά πῃ ἀλλήλοις εἰ μὲν ὑπ' ἄλλου συνάγεται, ἐκεῖνο πρὸ αὐτῶν ἐστὶν, εἰ δὲ αὐτὰ συνάγει ἑαυτά, οὐκ ἀντίκειται ἀλλήλοις· ἀντικείμενα γὰρ οὐ σπεύδει εἰς ἄλληλα. εἰ οὖν τὸ ἐν καὶ τὸ πλῆθος ἀντιδιήρηται, καὶ τὸ πλῆθος ἢ πλῆθος οὐχ ἓν, καὶ τὸ ἐν ἢ ἐν οὐ πλῆθος, οὐδέτερον ἐν θατέρῳ γενόμενον, ἐν ἅμα καὶ δύο ἔσται. ἀλλὰ μὴν εἰ ἔσται τι πρὸ αὐτῶν τὸ συνάγον, ἢ ἐν ἐστὶν ἢ οὐχ ἓν. ἀλλ' εἰ οὐχ ἓν, ἢ πολλὰ ἢ οὐδέν. οὔτε δὲ πολλὰ, ἵνα μὴ πλῆθος ἢ πρὸ ἑνός· οὔτε οὐδέν· πῶς γὰρ συνάξει τὸ οὐδέν; ἐν ἄρα μόνον· οὐ γὰρ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἐν πολλὰ, ἵνα μὴ εἰς ἄπειρον. ἔστιν ἄρα τὸ αὐτοέν· καὶ πᾶν πλῆθος ἀπὸ τοῦ αὐτοενός. Πᾶν πλῆθος ἢ ἐξ ήνωμένων ἐστὶν ἢ ἐξ ἐνάδων. ^[35]

Inst 6 ἕκαστον γὰρ τῶν πολλῶν ὅτι μὲν οὐκ ἔσται καὶ αὐτὸ πλῆθος μόνον καὶ τούτου πάλιν ἕκαστον πλῆθος, δῆλον. εἰ δὲ μὴ ἔστι πλῆθος μόνον, ἥτοι ήνωμένον ἐστὶν ἢ ἐνάς. καὶ εἰ μὲν μετέχον τοῦ ἑνός, ήνωμένον· εἰ δὲ ἐξ ὧν τὸ πρώτως ήνωμένον, ἐνάς. εἰ γὰρ ἔστι τὸ αὐτοέν, ἔστι τὸ πρώτως αὐτοῦ μετέχον καὶ πρώτως ήνωμένον. τοῦτο δὲ ἐξ ἐνάδων· εἰ γὰρ ἐξ ήνωμένων, πάλιν τὰ ήνωμένα ἔκ τινων, καὶ εἰς ἄπειρον. δεῖ δὴ εἶναι τὸ πρώτως ήνωμένον ἐξ ἐνάδων· καὶ εὐρομεν τὸ ἐξ ἀρχῆς. Πᾶν τὸ παρακτικὸν ἄλλου κρεῖττόν ἐστι τῆς τοῦ παραγομένου φύσεως. ^[5]

Inst 7 ἥτοι γὰρ κρεῖττόν ἐστὶν ἢ χειρόν ἢ ἴσον. ἔστω πρότερον ἴσον. τὸ τοίνυν ἀπὸ τούτου παραγόμενον ἢ δύναμιν ἔχει καὶ αὐτὸ παρακτικὴν ἄλλου τινὸς ἢ ἄγονον ὑπάρχει παντελῶς. ἀλλ' εἰ μὲν ἄγονον εἶη, κατ' αὐτὸ τοῦτο τοῦ παράγοντος ἡλάττωται, καὶ ἔστιν ἄνισον ἐκείνῳ, γονίμῳ ὄντι καὶ δύναμιν ἔχοντι τοῦ ποιεῖν, ἀδρανὲς ὄν. εἰ δὲ καὶ αὐτὸ παρακτικόν ἐστὶν ἄλλων, ἢ καὶ αὐτὸ ἴσον ἑαυτῷ παράγει, καὶ τοῦτο ὡσαύτως ἐπὶ πάντων, καὶ ἔσται τὰ ὄντα πάντα ἴσα ἀλλήλοις καὶ οὐδὲν ἄλλο ἄλλου κρεῖττον, ἀεὶ τοῦ παράγοντος ἴσον ἑαυτῷ τὸ ἐφεξῆς ὑφιστάντος· ἢ ἄνισον, καὶ οὐκέτ' ἂν ἴσον εἶη τῷ αὐτὸ παράγοντι· δυνάμεων γὰρ ἴσων ἐστὶ τὸ τὰ ἴσα ποιεῖν· τὰ δ' ἐκ τούτων ἄνισα ἀλλήλοις, εἴπερ τὸ μὲν παράγον τῷ πρὸ αὐτοῦ ἴσον, αὐτῷ δὲ τὸ μετ' αὐτὸ ἄνισον. οὐκ ἄρα ἴσον εἶναι δεῖ τῷ παράγοντι τὸ παραγόμενον. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἔλαττον ἔσται ποτὲ τὸ παράγον. εἰ γὰρ αὐτὸ τὴν οὐσίαν τῷ παραγομένῳ δίδωσιν, αὐτὸ καὶ τὴν δύναμιν αὐτῷ χορηγεῖ κατὰ τὴν οὐσίαν. εἰ δὲ αὐτὸ παρακτικόν ἐστὶ τῆς δυνάμεως τῷ μετ' αὐτὸ πάσης, κἂν ἑαυτὸ δύναιτο ποιεῖν τοιοῦτον, οἷον ἐκεῖνο. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ποιήσειεν ἂν ἑαυτὸ δυνατότερον. οὔτε γὰρ τὸ μὴ δύνασθαι κωλύει, παρούσης τῆς ποιητικῆς δυνάμεως· οὔτε τὸ μὴ βούλεσθαι, πάντα γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ὀρέγεται κατὰ φύσιν· ὥστε εἰ ἄλλο δύναται τελειότερον ἀπεργάσασθαι, κἂν ἑαυτὸ πρὸ τοῦ μετ' αὐτὸ τελειώσειεν. οὔτε ἴσον ἄρα τῷ παράγοντι τὸ

παραγόμενον ἔστιν οὔτε κρεῖττον. πάντῃ ἄρα τὸ παράγον κρεῖττον τῆς τοῦ παραγομένου φύσεως. Πάντων τῶν ὅπως οὖν τοῦ ἀγαθοῦ μετεχόντων ἡγεῖται τὸ πρῶτως ἀγαθὸν καὶ ὃ μηδὲν ἔστιν ἄλλο ἢ ἀγαθόν. ^[25]

Inst 8 εἰ γὰρ πάντα τὰ ὄντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεται, δῆλον ὅτι τὸ πρῶτως ἀγαθὸν ἐπέκεινά ἐστι τῶν ὄντων. εἰ γὰρ ταυτόν τι τῶν ὄντων, ἢ ταυτόν ἐστιν ὃν καὶ τἀγαθόν, καὶ τοῦτο τὸ ὃν οὐκ ἐστὶ ἂν ἐφείμενον εἴη τοῦ ἀγαθοῦ, αὐτὸ τἀγαθὸν ὑπάρχον· τὸ γὰρ ὀρεγόμενον τοῦ ἐνδεές ἐστιν οὐ ὀρέγεται, καὶ τοῦ ὀρεκτοῦ [ἕτερον καὶ] ἀπεξενωμένον· ἢ τὸ μὲν ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο· καὶ τὸ μὲν μεθέξει, τὸ ὃν, τὸ δὲ ἔσται μετεχόμενον ἐν τούτῳ, τὸ ἀγαθόν. τί ἄρα ἀγαθὸν ἐστιν, ἐν τινὶ τῶν μετεχόντων ὃν, καὶ οὐ τὸ μετασχὼν ἐφίεται μόνον, ἀλλ' οὐ τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν καὶ οὐ πάντα τὰ ὄντα ἐφίεται. τοῦτο μὲν γὰρ κοινὸν πάντων ἐστὶ τῶν ὄντων ἐφετόν· τὸ δὲ ἐν τινὶ γενόμενον ἐκείνου μόνον ἐστὶ τοῦ μετασχόντος. τὸ ἄρα πρῶτως ἀγαθὸν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἀγαθόν. ἂν γάρ τι ἄλλο προσθῇς, ἡλάττωσας τῇ προσθέσει τὸ ἀγαθόν, τί ἀγαθὸν ποιήσας ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ ἀπλῶς· τὸ γὰρ προστεθέν, οὐκ ὃν τὸ ἀγαθὸν ἀλλ' ἔλαττον ἢ ἐκεῖνο, τῇ ἑαυτοῦ συνουσίᾳ τὸ ἀγαθὸν ἡλάττωσεν. Πᾶν τὸ αὐταρκες ἢ κατ' οὐσίαν ἢ κατ' ἐνέργειαν κρεῖττόν ἐστι τοῦ μὴ αὐτάρκους ἀλλ' εἰς ἄλλην οὐσίαν ἀνηρημένου τὴν τῆς τελειότητος αἰτίαν. ^[15]

Inst 9 εἰ γὰρ ἅπαντα τὰ ὄντα τοῦ ἀγαθοῦ κατὰ φύσιν ὀρέγεται, καὶ τὸ μὲν ἑαυτῷ παρεκτικόν ἐστι τοῦ εἶ, τὸ δὲ ἐπιδεές ἄλλου, καὶ τὸ μὲν παροῦσαν ἔχει τὴν τοῦ ἀγαθοῦ αἰτίαν, τὸ δὲ χωρὶς οὔσαν, ὅσῳ δὴ οὖν ἐγγυτέρω τοῦτο τῆς τὸ ὀρεκτὸν χορηγούσης, τοσοῦτῳ κρεῖττον ἂν εἴη τοῦ τῆς κεχωρισμένης αἰτίας ἐνδεοῦς ὄντος καὶ ἀλλαχόθεν ὑποδεχομένου τὴν τελειότητα τῆς ὑπάρξεως ἢ τῆς ἐνεργείας. ἐπεὶ οὖν [ὅτι καὶ ὁμοιον καὶ ἡλαττωμένον] καὶ ὁμοιότερόν ἐστιν αὐτῷ τῷ ἀγαθῷ τὸ αὐταρκες καὶ ἡλαττωμένον τῷ μετέχειν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ μὴ αὐτὸ εἶναι τὸ ἀγαθὸν πρῶτως, συγγενές πῶς ἐστὶν ἐκείνῳ, καθόσον παρ' ἑαυτοῦ δύναται τὸ ἀγαθὸν ἔχειν· τὸ δὲ μετέχον καὶ δι' ἄλλου μετέχον μειζόνως ἀφέστηκε τοῦ πρῶτως ἀγαθοῦ καὶ ὃ μηδὲν ἔστιν ἄλλο ἢ ἀγαθόν. Πᾶν τὸ αὐταρκες τοῦ ἀπλῶς ἀγαθοῦ καταδεέστερόν ἐστι. ^[15]

Inst 10 τί γὰρ ἐστὶν ἄλλο τὸ αὐταρκες ἢ τὸ παρ' ἑαυτοῦ καὶ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀγαθὸν κεκτημένον; τοῦτο δὲ ἤδη πλήρως ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ μετέχον, ἀλλ' οὐχὶ αὐτὸ τὸ ἀπλῶς ἀγαθόν. ἐκεῖνο γὰρ καὶ τοῦ μετέχειν καὶ τοῦ πλήρως εἶναι κρεῖττον, ὡς δέδεικται. εἰ οὖν τὸ αὐταρκες πεπλήρωκεν ἑαυτὸ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ἀφ' οὗ πεπλήρωκεν ἑαυτὸ κρεῖττον ἂν εἴη τοῦ αὐτάρκους καὶ ὑπὲρ αὐτάρκειαν. καὶ οὔτε ἐνδεές τινος τὸ ἀπλῶς ἀγαθόν. οὐ γὰρ ἐφίεται ἄλλου (εἴη γὰρ ἂν ἐλλιπὲς ἀγαθὸν κατὰ τὴν ἔφεσιν)· οὔτε αὐταρκες· εἴη γὰρ ἂν πλήρως ἀγαθοῦ, καὶ οὐ τἀγαθὸν πρῶτως. Πάντα τὰ ὄντα πρόεισιν ἀπὸ μιᾶς αἰτίας, τῆς πρώτης. ^[10]

Inst 11 ἢ γὰρ οὐδενός ἐστιν αἰτία τῶν ὄντων, ἢ κύκλῳ τὰ αἷτια πεπερασμένων τῶν πάντων, ἢ ἐπ' ἄπειρον ἢ ἄνοδος καὶ ἄλλο ἄλλου αἷτιον καὶ οὐδαμοῦ στήσεται ἢ τῆς αἷτίας προϋπόστασις. ἀλλ' εἰ μὲν μηδενός εἴη τῶν ὄντων αἷτία, οὔτε τάξις ἔσται δευτέρων καὶ πρώτων, τελειούντων καὶ τελειουμένων, κοσμοῦντων καὶ κοσμουμένων, γεννώντων καὶ γεννωμένων, ποιούντων καὶ πασχόντων· οὔτε ἐπιστήμη τῶν ὄντων οὐδενός. ἢ γὰρ τῶν αἷτιων γνῶσις ἐπιστήμης ἐστὶν ἔργον, καὶ τότε λέγομεν ἐπίστασθαι ὅταν τὰ αἷτια γνωρίσωμεν τῶν ὄντων. εἰ δὲ κύκλῳ περίεσι τὰ αἷτια, τὰ αὐτὰ πρότερα ἔσται καὶ ὕστερα, δυνατότερα τε καὶ ἀσθενέστερα· πᾶν γὰρ τὸ παράγον κρεῖττόν ἐστι τῆς τοῦ παραγομένου φύσεως, διαφέρει δὲ οὐδὲν τὸ διὰ πλειόνων ἢ δι' ἐλαττόνων μέσων συνάπτειν τῷ αἷτιατῷ τὸ αἷτιον καὶ ποιεῖν ἀπ' ἐκείνου· καὶ γὰρ τῶν μεταξὺ πάντων ἔσται κρεῖττον ὧν ἐστὶν αἷτιον, καὶ ὅσῳ ἂν πλείω τὰ μέσα, τοσοῦτῳ μειζόνως αἷτιον. εἰ δ' ἐπ' ἄπειρον ἢ τῶν αἷτιων πρόσθεσις, καὶ ἄλλο πρὸ ἄλλου αἷεί, πάλιν οὐδενός ἐπιστήμη ἔσται. τῶν γὰρ ἀπείρων οὐδενός ἐστι γνῶσις· τῶν δὲ αἷτιων ἀγνωσμένων οὐδὲ τῶν ἐξῆς ἐπιστήμη ἔσται. εἰ οὖν καὶ αἷτιαν εἶναι δεῖ τῶν ὄντων, καὶ διώρισται τὰ αἷτια τῶν αἷτιατῶν, καὶ οὐκ εἰς ἄπειρον ἢ ἄνοδος, ἔστιν αἷτία πρώτη τῶν ὄντων ἀφ' ἧς οἶον ἐκ ρίζης

πρόεισιν ἕκαστα, τὰ μὲν ἐγγὺς ὄντα ἐκείνης, τὰ δὲ πορρώτερον· ὅτι γὰρ μίαν εἶναι δεῖ τὴν ἀρχὴν, δέδεικται, διότι πᾶν πλῆθος δεύτερον ὑφέστηκε τοῦ ἐνός. Πάντων τῶν ὄντων ἀρχὴ καὶ αἰτία πρωτίστη τὸ ἀγαθόν ἐστιν. ^[25]

Inst 12 εἰ γὰρ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας πάντα πρόεισιν, ἐκείνην τὴν αἰτίαν ἢ τὰγαθὸν χρὴ λέγειν ἢ τὰγαθοῦ κρεῖττον. ἀλλ' εἰ μὲν κρεῖττων ἐκείνη τοῦ ἀγαθοῦ, πότερον ἢκει τι καὶ ἀπ' ἐκείνης εἰς τὰ ὄντα καὶ τὴν φύσιν τῶν ὄντων, ἢ οὐδέν; καὶ εἰ μὲν μηδέν, ἄτοπον· οὐ γὰρ ἂν ἔτι φυλάττοιμεν αὐτὴν ἐν αἰτίας τάξει, δέον πανταχοῦ παρεῖναι τι τοῖς αἰτιατοῖς ἐκ τῆς αἰτίας, καὶ διαφερόντως ἐκ τῆς πρωτίστης, ἥς πάντα ἐξήρηται καὶ δι' ἣν ἔστιν ἕκαστα τῶν ὄντων. εἰ δέ ἐστι μετουσία κάκεινης τοῖς οὖσιν, ὥσπερ καὶ τὰγαθοῦ, ἔσται τι τῆς ἀγαθότητος κρεῖττον ἐν τοῖς οὖσιν, ἐφῆκον ἀπὸ τῆς πρωτίστης αἰτίας· οὐ γὰρ που, κρεῖττων οὖσα καὶ ὑπὲρ τὰγαθόν, καταδεέστερόν τι δίδωσι τοῖς δευτέροις ὧν τὸ μετ' αὐτὴν δίδωσι. καὶ τί ἂν γένοιτο τῆς ἀγαθότητος κρεῖττον; ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ κρεῖττον τὸ μειζόνως ἀγαθοῦ μετεκληφὸς εἶναι λέγομεν. εἰ οὖν οὐδὲ κρεῖττον ἂν λέγοιτο τὸ μὴ ἀγαθόν, τοῦ ἀγαθοῦ πάντως δεύτερον. εἰ δὲ καὶ τὰ ὄντα πάντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεται, πῶς ἔτι πρὸ τῆς αἰτίας ταύτης εἶναι τι δυνατόν; εἴτε γὰρ ἐφίεται κάκεινου, πῶς τοῦ ἀγαθοῦ μάλιστα; εἴτε μὴ ἐφίεται, πῶς τῆς πάντων αἰτίας οὐκ ἐφίεται, προελθόντα ἀπ' αὐτῆς; εἰ δὲ τὰγαθόν ἐστιν ἀφ' οὗ πάντα ἐξήρηται τὰ ὄντα, ἀρχὴ καὶ αἰτία πρωτίστη τῶν πάντων ἐστὶ τὰγαθόν. Πᾶν ἀγαθὸν ἐνωτικὸν ἐστὶ τῶν μετεχόντων αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἔνωσις ἀγαθόν, καὶ τὰγαθὸν τῷ ἐνὶ ταυτόν. ^[20]

Inst 13 εἰ γὰρ τὸ ἀγαθόν ἐστὶ σωστικὸν τῶν ὄντων ἀπάντων (διὸ καὶ ἐφετὸν ὑπάρχει πᾶσι), τὸ δὲ σωστικὸν καὶ συνεκτικὸν τῆς ἐκάστων οὐσίας ἐστὶ τὸ ἓν (τῷ γὰρ ἐνὶ σώζεται πάντα, καὶ ὁ σκεδασμὸς ἕκαστον ἐξίστησι τῆς οὐσίας), τὸ ἀγαθόν, οἷς ἂν παρῇ, ταῦτα ἐν ἀπεργάζεται καὶ συνέχει κατὰ τὴν ἔνωσιν. καὶ εἰ τὸ ἓν συναγωγόν ἐστὶ καὶ συνεκτικὸν τῶν ὄντων, ἕκαστον τελειοῖ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ παρουσίαν. καὶ ἀγαθὸν ἄρα ταύτῃ ἐστὶ τὸ ἡνώσθαι πᾶσιν. εἰ δὲ καὶ ἡ ἔνωσις ἀγαθὸν καθ' αὐτὸ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐνοποιόν, τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν καὶ τὸ ἀπλῶς ἐν ταυτόν, ἐνίζον τε ἅμα καὶ ἀγαθῦνον τὰ ὄντα. ὅθεν δὴ καὶ τὰ τοῦ ἀγαθοῦ τρόπον τινὰ ἀποπεσόντα καὶ τῆς τοῦ ἐνός ἅμα στέρεται μεθέξεως καὶ τὰ τοῦ ἐνός ἁμοιρα γενόμενα, διαστάσεις ἀναπιμπλάμενα, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ στέρεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἔστιν ἄρα καὶ ἡ ἀγαθότης ἔνωσις, καὶ ἡ ἔνωσις ἀγαθότης, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἓν, καὶ τὸ ἓν πρώτως ἀγαθόν. Πᾶν τὸ ὄν ἢ ἀκίνητόν ἐστιν ἢ κινούμενον· καὶ εἰ κινούμενον, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ ἢ ὑπ' ἄλλου· καὶ εἰ μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ, αὐτοκίνητόν ἐστιν· εἰ δὲ ὑπ' ἄλλου, ἑτεροκίνητον. ^[15]

Inst 14 πᾶν ἄρα ἢ ἀκίνητόν ἐστιν ἢ αὐτοκίνητον ἢ ἑτεροκίνητον. ἀνάγκη γὰρ τῶν ἑτεροκινήτων ὄντων εἶναι καὶ τὸ ἀκίνητον, καὶ μεταξὺ τούτων τὸ αὐτοκίνητον. εἰ γὰρ πᾶν τὸ ἑτεροκίνητον ὑπ' ἄλλου κινουμένου κινεῖται, ἢ κύκλῳ αἰ κινήσεις ἢ ἐπ' ἄπειρον· ἀλλ' οὔτε κύκλῳ οὔτε ἐπ' ἄπειρον, εἴπερ ὥρισται τῇ ἀρχῇ τὰ ὄντα πάντα καὶ τὸ κινεῖν τοῦ κινουμένου κρεῖττον. ἔσται τι ἄρα ἀκίνητον πρώτον κινεῖν. ἀλλ' εἰ ταῦτα, ἀνάγκη καὶ τὸ αὐτοκίνητον εἶναι. εἰ γὰρ σταίῃ τὰ πάντα, τί ποτε ἔσται τὸ πρώτως κινούμενον; οὔτε γὰρ τὸ ἀκίνητον (οὐ γὰρ πέφυκεν) οὔτε τὸ ἑτεροκίνητον (ὑπ' ἄλλου γὰρ κινεῖται)· λείπεται ἄρα τὸ αὐτοκίνητον εἶναι τὸ πρώτως κινούμενον· ἐπεὶ καὶ τοῦτό ἐστὶ τὸ τῷ ἀκινήτῳ τὰ ἑτεροκίνητα συνάπτον, μέσον πως ὄν, κινεῖν τε ἅμα καὶ κινούμενον· ἐκείνων γὰρ τὸ μὲν κινεῖ μόνον, τὸ δὲ κινεῖται μόνον. πᾶν ἄρα τὸ ὄν ἢ ἀκίνητόν ἐστιν ἢ αὐτοκίνητον ἢ ἑτεροκίνητον. ἐκ δὴ τούτων κάκεινο φανερόν, ὅτι τῶν μὲν κινουμένων τὸ αὐτοκίνητον πρώτον, τῶν δὲ κινούντων τὸ ἀκίνητον. Πᾶν τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν ἀσώματόν ἐστιν. ^[20]

Inst 15 οὐδὲν γὰρ τῶν σωμάτων πρὸς ἑαυτὸ πέφυκεν ἐπιστρέφειν. εἰ γὰρ τὸ ἐπιστρέφον πρὸς τι συνάπτεται ἐκείνῳ πρὸς ὃ ἐπιστρέφει, δηλὸν δὴ ὅτι καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος πάντα πρὸς πάντα συνάψει τοῦ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστραφέντος· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέψαι, ὅταν ἐν

γένηται ἄμφω, τό τε ἐπιστραφέν καὶ πρὸς ὃ ἐπεστράφη. ἀδύνατον δὲ ἐπὶ σώματος τοῦτο, καὶ ὅλως τῶν μεριστῶν πάντων· οὐ γὰρ ὅλον ὅλῳ συνάπτεται ἑαυτῷ τὸ μεριστὸν διὰ τὸν τῶν μερῶν χωρισμόν, ἄλλων ἀλλαχοῦ κειμένων. οὐδὲν ἄρα σῶμα πρὸς ἑαυτὸ πέφυκεν ἐπιστρέφειν, ὥς ὅλον ἐπεστράφθαι πρὸς ὅλον. εἴ τι ἄρα πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν ἐστίν, ἀσώματόν ἐστι καὶ ἀμερές. Πᾶν τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν χωριστὴν οὐσίαν ἔχει παντὸς σώματος. ^[10]

Inst 16 εἰ γὰρ ἀχώριστον εἴη σώματος οὐτινοσοῦν, οὐχ ἔξει τινὰ ἐνέργειαν σώματος χωριστήν. ἀδύνατον γάρ, ἀχωρίστου τῆς οὐσίας σωματῶν οὔσης, τὴν ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐνέργειαν εἶναι χωριστήν· ἔσται γὰρ οὕτως ἡ ἐνέργεια τῆς οὐσίας κρείττων, εἴπερ ἡ μὲν ἐπιδεῆς ἐστὶ σωματῶν, ἡ δὲ αὐτάρκης, ἑαυτῆς οὕσα καὶ οὐ σωματῶν. εἰ οὖν τι κατ' οὐσίαν ἐστὶν ἀχώριστον, καὶ κατ' ἐνέργειαν ὁμοίως ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀχώριστον. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτό. τὸ γὰρ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφον, ἄλλο ὄν σώματος, ἐνέργειαν ἔχει χωριζομένην σώματος καὶ οὐ διὰ σώματος οὐδὲ μετὰ σώματος, εἴπερ ἢ τε ἐνέργεια καὶ τὸ πρὸς ὃ ἡ ἐνέργεια οὐδὲν δεῖται τοῦ σώματος. χωριστὸν ἄρα πάντῃ σωματῶν ἐστὶ τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφον. Πᾶν τὸ ἑαυτὸ κινοῦν πρῶτως πρὸς ἑαυτὸ ἐστὶν ἐπιστρεπτικόν. ^[10]

Inst 17 εἰ γὰρ κινεῖ ἑαυτό, καὶ ἡ κινητικὴ ἐνέργεια αὐτοῦ πρὸς ἑαυτό ἐστὶ, καὶ ἔν ἅμα τὸ κινοῦν καὶ τὸ κινούμενον. ἢ γὰρ μέρει μὲν κινεῖ, μέρει δὲ κινεῖται, ἢ ὅλον κινεῖ καὶ κινεῖται, ἢ ὅλον μὲν κινεῖ, μέρει δὲ κινεῖται, ἢ ἔμπαλιν. ἀλλ' εἰ μέρος μὲν ἄλλο ἐστὶ τὸ κινοῦν, μέρος δὲ ἄλλο τὸ κινούμενον, οὐκ ἔσται καθ' ἑαυτὸ αὐτοκίνητον, ἐκ μὴ αὐτοκινήτων ὑφεστός, ἀλλὰ δοκοῦν μὲν αὐτοκίνητον, οὐκ ὄν δὲ κατ' οὐσίαν τοιοῦτον. εἰ δὲ ὅλον κινεῖ, μέρος δὲ κινεῖται, ἢ ἔμπαλιν, ἔσται τι μέρος ἐν ἀμφοτέροις καθ' ἑν ἅμα κινοῦν καὶ κινούμενον, καὶ τοῦτό ἐστὶ τὸ πρῶτως αὐτοκίνητον. εἰ δὲ ἔν καὶ ταῦτόν κινεῖ καὶ κινεῖται, τὴν τοῦ κινεῖν ἐνέργειαν πρὸς ἑαυτό ἔξει, κινητικὸν ἑαυτοῦ ὄν. πρὸς ὃ δὲ ἐνεργεῖ, πρὸς τοῦτο ἐπέστραπται. πᾶν ἄρα τὸ ἑαυτὸ κινοῦν πρῶτως πρὸς ἑαυτὸ ἐστὶν ἐπιστρεπτικόν. Πᾶν τὸ τῷ εἶναι χορηγοῦν ἄλλοις αὐτὸ πρῶτως ἐστὶ τοῦτο, οὗ μεταδίδωσι τοῖς χορηγουμένοις. ^[10]

Inst 18 εἰ γὰρ αὐτῷ τῷ εἶναι δίδωσι καὶ ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας ποιεῖται τὴν μετάδοσιν, ὃ μὲν δίδωσιν ὑφειμένον ἐστὶ τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας, ὃ δὲ ἐστὶ, μειζόνως ἐστὶ καὶ τελειότερον, εἴπερ πᾶν τὸ ὑποστατικὸν τινος κρείττον ἐστὶ τῆς τοῦ ὑφισταμένου φύσεως. τοῦ δοθέντος ἄρα τὸ ἐν αὐτῷ τῷ δεδοκότι προυπάρχον κρειττόνως ἔστι· καὶ ὅπερ ἐκεῖνο μὲν ἐστίν, ἀλλ' οὐ ταῦτόν ἐκείνῳ· πρῶτως γὰρ ἔστι, τὸ δὲ δευτέρως. ἀνάγκη γὰρ ἢ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐκότερον καὶ ἕνα λόγον ἀμφοτέρων, ἢ μηδὲν εἶναι κοινὸν μηδὲ ταῦτόν ἐν ἀμφοῖν, ἢ τὸ μὲν πρῶτως εἶναι, τὸ δὲ δευτέρως. ἀλλ' εἰ μὲν ὁ αὐτὸς λόγος, οὐκ ἂν ἔτι τὸ μὲν αἴτιον εἴη, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα· οὐδ' ἂν τὸ μὲν καθ' αὐτό, τὸ δ' ἐν τῷ μετασχόντι· οὐδὲ τὸ μὲν ποιοῦν, τὸ δὲ γινόμενον. εἰ δὲ μηδὲν ἔχοι ταῦτόν, οὐκ ἂν τῷ εἶναι θάτερον ὑφίστατο τὸ λοιπόν, μηδὲν πρὸς τὸ εἶναι τὸ ἐκείνου κοινωνοῦν. λείπεται ἄρα τὸ μὲν εἶναι πρῶτως ὃ δίδωσι, τὸ δὲ δευτέρως ὃ τὸ διδόν ἐστίν, ἐν οἷς αὐτῷ τῷ εἶναι θάτερον ἐκ θατέρου χορηγεῖται. Πᾶν τὸ πρῶτως ἐνυπάρχον τινὶ φύσει τῶν ὄντων πᾶσι πάρεστι τοῖς κατ' ἐκείνην τὴν φύσιν τεταγμένοις καθ' ἕνα λόγον καὶ ὡσαύτως. ^[15]

Inst 19 εἰ γὰρ μὴ πᾶσιν ὡσαύτως, ἀλλὰ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὐ, δηλὸν ὡς οὐκ ἦν ἐν ἐκείνῃ τῇ φύσει πρῶτως, ἀλλ' ἐν ἄλλοις μὲν πρῶτως, ἐν ἄλλοις δὲ δευτέρως, τοῖς ποτε μετέχουσι. τὸ γὰρ ποτὲ μὲν ὑπάρχον, ποτὲ δὲ μὴ, οὐ πρῶτως οὐδὲ καθ' αὐτὸ ὑπάρχει, ἀλλ' ἐπεισοδιῶδές ἐστι καὶ ἀλλαχόθεν ἐφῆκον, οἷς ἂν οὕτως ὑπάρχη. Πάντων σωματῶν ἐπέκεινά ἐστίν ἡ ψυχῆς οὐσία, καὶ πασῶν ψυχῶν ἐπέκεινα ἡ νοερὰ φύσις, καὶ πασῶν τῶν νοερῶν ὑποστάσεων ἐπέκεινα τὸ ἔν. ^[5]

Inst 20 πᾶν γὰρ σῶμα κινητὸν ἐστὶν ὑφ' ἐτέρου, κινεῖν δὲ ἑαυτὸ οὐ πέφυκεν, ἀλλὰ ψυχῆς μετουσίᾳ κινεῖται ἐξ ἑαυτοῦ, καὶ ζῆ διὰ ψυχὴν· καὶ παρούσης μὲν ψυχῆς αὐτοκίνητόν πῶς ἐστίν, ἀπούσης

δὲ ἑτεροκίνητον, ὡς ταύτην ἔχον καθ' αὐτὸ τὴν φύσιν, καὶ ὡς ψυχῆς τὴν αὐτοκίνητον οὐσίαν λαχούσης. ὧ γὰρ ἂν παραγένηται, τούτῳ μεταδίδωσιν αὐτοκινήσιας· οὐ δὲ μεταδίδωσιν αὐτῷ τῷ εἶναι, τοῦτο πολλῷ πρότερον αὐτῇ ἐστίν. ἐπέκεινα ἄρα σωμάτων ἐστίν, ὡς αὐτοκίνητος κατ' οὐσίαν, τῶν κατὰ μέθεξιν αὐτοκινήτων γινομένων. πάλιν δὲ ἡ ψυχὴ κινουμένη ὑφ' ἑαυτῆς δευτέραν ἔχει τάξιν τῆς ἀκινήτου φύσεως καὶ κατ' ἐνέργειαν ἀκινήτου ὑφεστώσεως· διότι πάντων μὲν τῶν κινουμένων ἡγεῖται τὸ αὐτοκίνητον, πάντων δὲ τῶν κινούντων τὸ ἀκίνητον. εἰ οὖν ἡ ψυχὴ κινουμένη ὑφ' ἑαυτῆς τὰ ἄλλα κινεῖ, δεῖ πρὸ αὐτῆς εἶναι τὸ ἀκινήτως κινεῖν. νοῦς δὲ κινεῖ ἀκίνητος ὢν καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐνεργῶν. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ διὰ νοῦν μετέχει τοῦ ἀεὶ νοεῖν, ὥσπερ σῶμα διὰ ψυχὴν τοῦ ἑαυτοῦ κινεῖν. εἰ γὰρ ἦν ἐν ψυχῇ τὸ ἀεὶ νοεῖν πρῶτως, πάσαις ἂν ὑπῆρχε ψυχαῖς, ὥσπερ καὶ τὸ ἑαυτὴν κινεῖν. οὐκ ἄρα ψυχῇ τοῦτο ὑπάρχει πρῶτως· δεῖ ἄρα πρὸ αὐτῆς εἶναι τὸ πρῶτως νοητικόν· πρὸ τῶν ψυχῶν ἄρα ὁ νοῦς. ἀλλὰ μὴν καὶ πρὸ τοῦ νοῦ τὸ ἔν. νοῦς γὰρ εἰ καὶ ἀκίνητος, ἀλλ' οὐχ ἔν· νοεῖ γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἐνεργεῖ περὶ ἑαυτόν. καὶ τοῦ μὲν ἐνὸς πάντα μετέχει τὰ ὅπως οὖν ὄντα, νοῦ δὲ οὐ πάντα· οἷς γὰρ ἂν παρῇ νοῦ μετουσία, ταῦτα γνώσεως ἀνάγκη μετέχειν, διότι ἡ νοερὰ γνώσις ἐστίν ἀρχὴ καὶ αἰτία πρώτη τοῦ γινώσκειν. ἐπέκεινα ἄρα τὸ ἐν τοῦ νοῦ. καὶ οὐκέτι τοῦ ἐνὸς ἄλλο ἐπέκεινα. ταῦτόν γὰρ ἔν καὶ τὰγαθόν· ἀρχὴ ἄρα πάντων, ὡς δέδεικται. Πᾶσα τάξις ἀπὸ μονάδος ἀρχομένη πρόεισιν εἰς πλῆθος τῇ μονάδι σύστοιχον, καὶ πάσης τάξεως τὸ πλῆθος εἰς μίαν ἀνάγεται μονάδα. ^[30]

Inst 21 ἡ μὲν γὰρ μονάς, ἀρχῆς ἔχουσα λόγον, ἀπογεννᾷ τὸ οἰκεῖον ἑαυτῇ πλῆθος· διὸ καὶ μία σειρὰ καὶ μία τάξις, ἡ ὅλη παρὰ τῆς μονάδος ἔχει τὴν εἰς τὸ πλῆθος ὑπόβασιν· οὐ γὰρ ἔτι τάξις οὐδὲ σειρὰ, τῆς μονάδος ἀγόνου μενούσης καθ' αὐτήν. τὸ δὲ πλῆθος ἀνάγεται πάλιν εἰς μίαν τὴν κοινὴν τῶν ὁμοταγῶν πάντων αἰτίαν. τὸ γὰρ ἐν παντὶ τῷ πλήθει ταῦτόν οὐκ ἄφ' ἐνὸς τῶν ἐν τῷ πλήθει τὴν πρόοδον ἔσχε· τὸ γὰρ ἄφ' ἐνὸς μόνου τῶν πολλῶν οὐ κοινὸν πάντων, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου μόνης ιδιότητος ἐξαίρετον. ἐπεὶ οὖν καθ' ἐκάστην τάξιν ἐστὶ τις καὶ κοινωνία καὶ συνέχεια καὶ ταυτότης, δι' ἣν καὶ τάδε μὲν ὁμοταγῇ λέγεται, τάδε δὲ ἑτεροταγῇ, δηλὸν ὡς ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἡκεῖ πάση τῇ τάξει τὸ ταῦτόν. ἔστιν ἄρα μονὰς μία πρὸ τοῦ πλήθους καθ' ἐκάστην τάξιν καὶ εἰρμόν τὸν ἕνα λόγον τοῖς ἐν αὐτῇ τεταγμένοις παρεχομένη πρὸς τε ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον. ἄλλο μὲν γὰρ ἄλλου αἴτιον ἔστω τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν σειράν· τὸ δὲ ὡς μιᾶς τῆς σειρᾶς αἴτιον ἀνάγκη πρὸ τῶν πάντων εἶναι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πάντα ὡς ὁμοταγῇ γεννᾶσθαι, μὴ ὡς τόδε τι ἕκαστον ἀλλ' ὡς τῆσδε τῆς τάξεως ὑπάρχον. ἐκ δὲ τούτων φανερόν ὅτι καὶ τῇ φύσει τοῦ σώματος ὑπάρχει τό τε ἐν καὶ τὸ πλῆθος, καὶ ἡ τε μία φύσις τὰς πολλὰς ἔχει συνηρημένας καὶ αἱ πολλαὶ φύσεις ἐκ μιᾶς εἰσι τῆς τοῦ ὅλου φύσεως, καὶ τῇ τάξει τῶν ψυχῶν πάρεστιν ἐκ μιᾶς τε ἄρχεσθαι ψυχῆς τῆς πρώτης καὶ εἰς πλῆθος ψυχῶν ὑποβαίνειν καὶ τὸ πλῆθος εἰς τὴν μίαν ἀνάγειν, καὶ τῇ νοερᾷ οὐσίᾳ μονάδα τε εἶναι νοερὰν καὶ νόων πλῆθος ἐξ ἐνὸς νοῦ προελθὼν καὶ εἰς ἐκείνην ἐπιστρέφον, καὶ τῷ ἐνὶ τῷ πρὸ τῶν πάντων τὸ πλῆθος τῶν ἐνάδων καὶ ταῖς ἐνάσι τὴν εἰς τὸ ἐν ἀνάτασιν. μετὰ τὸ ἐν ἄρα τὸ πρῶτον ἐνάδες, καὶ μετὰ νοῦν τὸν πρῶτον νόες, καὶ μετὰ τὴν ψυχὴν τὴν πρώτην ψυχαί· καὶ μετὰ τὴν ὅλην φύσιν αἱ πολλαὶ φύσεις. Πᾶν τὸ πρῶτως καὶ ἀρχικῶς ὄν καθ' ἐκάστην τάξιν ἔν ἐστὶ, καὶ οὐτε δύο οὔτε πλείω δυεῖν, ἀλλὰ μονογενὲς πᾶν. ^[30]

Inst 22 ἔστω γάρ, εἰ δυνατόν, δύο· τὸ γὰρ αὐτὸ ἀδύνατον καὶ πλειόνων ὄντων. ἢ οὖν ἐκάτερον τούτων ἐστὶν ὃ λέγεται πρῶτως ἢ τὸ ἐξ ἄμφοιν. ἀλλ' εἰ μὲν τὸ ἐξ ἄμφοιν, ἐν ἂν εἴη πάλιν καὶ οὐ δύο τὰ πρῶτα. εἰ δὲ ἐκάτερον, ἢ ἐκ θατέρου θάτερον, καὶ οὐ πρῶτον ἐκάτερον· ἢ ἐπίσης ἄμφω. ἀλλ' εἰ ἐπίσης, οὐδέτερον ἔτι ἔσται πρῶτως. εἰ γὰρ τὸ ἕτερον πρῶτως, τοῦτο δὲ οὐ ταῦτόν τῳ ἑτέρῳ, τί ἔσται τῆς τάξεως ἐκείνης; ὃ γὰρ μηδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὃ λέγεται, τοῦτο ἔστι πρῶτως τούτων δὲ ἐκάτερον ἕτερον ὃν ἐστὶ τε ἅμα καὶ οὐκ ἔστιν ὃ λέγεται. εἰ οὖν ταῦτα διαφέρει μὲν ἀλλήλων, οὐ καθόσον δὲ ἐστὶν ὃ λέγεται πρῶτως διαφέρει (τοῦτο γὰρ πρῶτως ταῦτόν πέπονθεν), οὐκ

ἄμφω ἔσται πρῶτως, ἀλλ' ἐκεῖνο, οὗ ἄμφω μετασχόντα πρῶτως εἶναι λέγεται. ἐκ δὴ τούτων φανερόν ὅτι καὶ τὸ πρῶτως ὃν ἔν ἐστι μόνον, ἀλλ' οὐ δύο τὰ πρῶτως ὄντα ἢ πλείω· καὶ ὁ πρῶτιστος νοῦς εἰς μόνος, ἀλλ' οὐ δύο οἱ πρῶτοι νόες· καὶ ἡ πρωτίστη ψυχὴ μία· καὶ ἐφ' ἐκάστου τῶν εἰδῶν, οἷον τὸ πρῶτως καλόν, τὸ πρῶτως ἴσον, καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως οὕτω δὲ καὶ τὸ τοῦ ζώου εἶδος ἐν τῷ πρῶτον, καὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου· ἡ γὰρ αὐτὴ ἀπόδειξις. Πᾶν τὸ ἀμέθεκτον ὑφίστησιν ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ μετεχόμενα, καὶ πᾶσαι αἱ μετεχόμεναι ὑποστάσεις εἰς ἀμεθέκτους ὑπάρξεις ἀνατείνονται. ^[20]

Inst 23 τὸ μὲν γὰρ ἀμέθεκτον, μονάδος ἔχον λόγον ὡς ἑαυτοῦ ὃν καὶ οὐκ ἄλλου καὶ ὡς ἐξηρημένον τῶν μετεχόντων, ἀπογεννᾷ τὰ μετέχεσθαι δυνάμενα. ἡ γὰρ ἄγονον ἐστήξεται καθ' αὐτό, καὶ οὐδὲν ἂν ἔχοι τίμιον· ἢ δώσει τι ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸ μὲν λαβὼν μετέσχε, τὸ δὲ δοθὲν ὑπέστη μετεχομένως. τὸ δὲ μετεχόμενον πᾶν, τινὸς γενόμενον ὑφ' οὗ μετέχεται, δευτέρον ἐστὶ τοῦ πᾶσιν ὁμοίως παρόντος καὶ πάντα ἀφ' ἑαυτοῦ πληρώσαντος. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἐνὶ ὃν ἐν τοῖς ἄλλοις οὐκ ἔστιν· τὸ δὲ πᾶσιν ὡσαύτως παρόν, ἵνα πᾶσιν ἐλλάμπῃ, οὐκ ἐν ἐνὶ ἐστίν, ἀλλὰ πρὸ τῶν πάντων. ἡ γὰρ ἐν πᾶσιν ἐστίν ἢ ἐν ἐνὶ τῶν πάντων ἢ πρὸ τῶν πάντων. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πᾶσιν ὄν, μερισθὲν εἰς πάντα, πάλιν ἄλλου ἂν δέοιτο τοῦ τὸ μερισθὲν ἐνίζοντος· καὶ οὐκέτ' ἂν τοῦ αὐτοῦ μετέχοι πάντα, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄλλου, τὸ δὲ ἄλλου, τοῦ ἐνὸς μερισθέντος. εἰ δὲ ἐν ἐνὶ τῶν πάντων, οὐκέτι τῶν πάντων ἔσται, ἀλλ' ἐνός. εἰ οὖν καὶ κοινὸν τῶν μετέχειν δυναμένων καὶ τὸ αὐτὸ πάντων, πρὸ τῶν πάντων ἔσται· τοῦτο δὲ ἀμέθεκτον. Πᾶν τὸ μετέχον τοῦ μετεχομένου καταδεέστερον, καὶ τὸ μετεχόμενον τοῦ ἀμεθέκτου. ^[20]

Inst 24 τὸ μὲν γὰρ μετέχον, πρὸ τῆς μεθέξεως ἀτελὲς ὃν, τέλειον δὲ τῇ μεθέξει γενόμενον, δευτέρον ἐστὶ πάντως τοῦ μετεχομένου, καθὸ τέλειον ἐστὶ μετασχόν. ἡ γὰρ ἀτελὲς ἦν, ταύτῃ τοῦ μετασχεθέντος, ὃ ποιεῖ τέλειον αὐτό, καταδεέστερον. τὸ δὲ μετεχόμενον, τινὸς ὃν καὶ οὐ πάντων, τοῦ πάντων ὄντος καὶ οὐ τινὸς πάλιν ὑφειμένην ἔλαχεν ὑπαρξίν· τὸ μὲν γὰρ τῶ πάντων αἰτίῳ συγγενέστερον, τὸ δὲ ἥττον συγγενές. ἡγεῖται ἄρα τὸ μὲν ἀμέθεκτον τῶν μετεχομένων, ταῦτα δὲ τῶν μετεχόντων. ὡς γὰρ συνελόντι φάναι, τὸ μὲν ἐστὶν ἐν πρὸ τῶν πολλῶν· τὸ δὲ μετεχόμενον ἐν τοῖς πολλοῖς, ἐν ἅμα καὶ οὐχ ἔν· τὸ δὲ μετέχον πᾶν οὐχ ἔν ἅμα καὶ ἔν. Πᾶν τὸ τέλειον εἰς ἀπογεννήσεις πρόεισιν ὧν δύναται παράγειν, αὐτὸ μιμούμενον τὴν μίαν τῶν ὅλων ἀρχήν. ^[10]

Inst 25 ὡς γὰρ ἐκείνη διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἑαυτῆς πάντων ἐστὶν ἐνιαίως ὑποστατικὴ τῶν ὄντων (ταυτόν γὰρ τάγαθόν καὶ τὸ ἔν, ὥστε καὶ τὸ ἀγαθοειδῶς τῷ ἐνιαίως ταυτόν), οὕτω καὶ τὰ μετ' ἐκείνην διὰ τὴν τελειότητα τὴν ἑαυτῶν ἄλλα γεννᾷ ἐπείγεται καταδεέστερα τῆς ἑαυτῶν οὐσίας. ἢ τε γὰρ τελειότης τάγαθοῦ μοῖρά τίς ἐστὶ καὶ τὸ τέλειον, ἢ τέλειον, μιμεῖται τάγαθόν. ἐκεῖνο δὲ πάντων ἦν ὑποστατικόν· ὥστε καὶ τὸ τέλειον ὧν δύναται παρακτικόν ἐστὶ κατὰ φύσιν. καὶ τὸ μὲν τελειότερον, ὅσῳ περ ἂν ἦ τελειότερον, τοσοῦτῳ πλειόνων αἴτιον. τὸ γὰρ τελειότερον μᾶλλον τάγαθοῦ μετέχει· τοῦτο δέ, ἐγγυτέρῳ τάγαθοῦ· τοῦτο δέ, συγγενέστερον τῷ πάντων αἰτίῳ· τοῦτο δέ, πλειόνων αἴτιον. τὸ δὲ ἀτελέστερον, ὅσῳ περ ἂν ἀτελέστερον ἦ, τοσῶδε μᾶλλον ἐλαττόνων αἴτιον. πορρώτερον γὰρ ὃν τοῦ πάντα παράγοντος, ἐλαττόνων ἐστὶν ὑποστατικόν. τῷ γὰρ πάντα ὑφίστάνειν ἢ κοσμεῖν ἢ τελειοῦν ἢ συνέχειν ἢ ζωοποιεῖν ἢ δημιουργεῖν τὸ μὲν ἐπὶ πλειόνων ἕκαστα τούτων δρᾶν συγγενές, τὸ δὲ ἐπὶ ἐλαττόνων ἁλλοτριώτερον. ἐκ δὴ τούτων φανερόν ὅτι τὸ πορρώτατον τῆς ἀρχῆς τῶν πάντων ἄγονόν ἐστὶ καὶ οὐδενὸς αἴτιον· εἰ γὰρ τι γεννᾷ καὶ ἔχει τι μεθ' ἑαυτό, δῆλον ὡς οὐκέτ' ἂν εἴῃ πορρώτατον, ἀλλ' ὃ παρήγαγε πορρωτέρῳ ἐκείνης, αὐτὸ δὲ ἐγγύτερον τῷ παράγειν καὶ ὅτι ἄλλο, μιμούμενον τὴν πάντων παρακτικὴν τῶν ὄντων αἰτίαν. Πᾶν τὸ παρακτικόν αἴτιον ἄλλων μένον αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ παράγει τὰ μετ' αὐτὸ καὶ τὰ ἐφεξῆς. ^[20]

Inst 26

εἰ γὰρ μιμεῖται τὸ ἔν, ἐκεῖνο δὲ ἀκινήτως ὑφίστησι τὰ μετ' αὐτό, καὶ πᾶν τὸ παράγον ὡσαύτως ἔχει τὴν τοῦ παράγειν αἰτίαν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἔν ἀκινήτως ὑφίστησιν. εἰ γὰρ διὰ κινήσεως, ἢ ἔν αὐτῷ ἢ κινήσις, καὶ κινούμενον οὐδὲ ἔν ἔτι ἔσται, μεταβάλλον ἐκ τοῦ ἔν· ἢ εἰ μετ' αὐτό ἢ κινήσις, καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἔσται, καὶ ἢ ἐπ' ἄπειρον, ἢ ἀκινήτως παράξει τὸ ἔν. καὶ πᾶν τὸ παράγον μιμήσεται τὸ ἔν καὶ τὴν παρακτικὴν τῶν ὅλων αἰτίαν. ἐκ γὰρ τοῦ πρώτως πανταχοῦ τὸ μὴ πρώτως ὥστε καὶ ἐκ τοῦ πάντων παρακτικοῦ τὸ τινῶν παρακτικόν. καὶ ἅπαν ἄρα τὸ παράγον μένον ἐφ' ἑαυτοῦ παράγει τὰ ἐφεξῆς. ἀνελαττώτων ἄρα τῶν παραγόντων μενόντων, τὰ δευτέρα παράγεται ὑπ' αὐτῶν· τὸ γὰρ ὅπως οὖν ἐλαττούμενον μένειν ἀδύνατον οἶόν ἐστιν. Πᾶν τὸ παράγον διὰ τελειότητα καὶ δυνάμεως περιουσίαν παρακτικόν ἐστὶ τῶν δευτέρων. ^[15]

Inst 27 εἰ γὰρ μὴ διὰ τὸ τέλειον, ἀλλ' ἔλλειπον κατὰ τὴν δύναμιν παρήγαγεν, οὐδ' ἂν τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἀκίνητον ἠδύνατο φυλάττειν. τὸ γὰρ δι' ἔλλειψιν καὶ ἀσθένειαν ἄλλω τὸ εἶναι παρεχόμενον τῇ ἑαυτοῦ τροπῇ καὶ ἀλλοιώσει τὴν ὑπόστασιν ἐκείνῳ παρέχεται. μένει δὲ οἶόν ἐστι πᾶν τὸ παράγον· καὶ μένοντος, τὸ μετ' αὐτό πρόεισι. πληρὲς ἄρα καὶ τέλειον ὑπάρχον, τὰ δευτέρα ὑφίστησιν ἀκινήτως καὶ ἀνελαττώτως, αὐτὸ ὃν ὅπερ ἐστὶ καὶ οὔτε μεταβάλλον εἰς ἐκεῖνα οὔτε ἐλαττούμενον. οὐ γὰρ ἀπομερισμός ἐστὶ τοῦ παράγοντος τὸ παραγόμενον· οὐδὲ γὰρ γενέσει τοῦτο προσῆκεν, οὐδὲ τοῖς γεννητικοῖς αἰτίοις. οὐδὲ μετάβασις· οὐ γὰρ ὕλη γίνεται τοῦ προϊόντος· μένει γὰρ οἶόν ἐστι, καὶ τὸ παραγόμενον ἄλλο παρ' αὐτό ἐστιν. ἀναλλοιώτων ἄρα τὸ γεννῶν ἵδρυται καὶ ἀνελάττωτον, διὰ γόνιμον δύναμιν ἑαυτὸ πολλαπλασιάζον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ δευτέρας ὑποστάσεις παρεχόμενον. Πᾶν τὸ παράγον τὰ ὅμοια πρὸς ἑαυτὸ πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφίστησιν. ^[15]

Inst 28 ἐπεὶ γὰρ κρεῖττον ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ τοῦ παραγομένου τὸ παράγον, τὰ αὐτὰ μὲν ἀπλῶς καὶ ἴσα κατὰ δύναμιν οὐκ ἂν ποτε εἴη ἀλλήλοις. εἰ δὲ μὴ ἔστι ταῦτα καὶ ἴσα, ἀλλ' ἕτερα τέ καὶ ἄνισα, ἢ πάντῃ διακέκριται ἀλλήλων ἢ καὶ ἥνωται καὶ διακέκριται. ἀλλ' εἰ μὲν πάντῃ διακέκριται, ἀσύμβατα ἔσται, καὶ οὐδαμῇ τῷ αἰτίῳ τὸ ἀπ' αὐτοῦ συμπαθές. οὐδὲ μεθέξει τοίνυν θατέρου θάτερον, πάντῃ ἕτερα ὄντα· τὸ γὰρ μετεχόμενον κοινωνίαν δίδωσι τῷ μετασχόντι πρὸς τὸ οὐ μετέσχεν. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη τὸ αἰτιατὸν τοῦ αἰτίου μετέχειν, ὥς ἐκεῖθεν ἔχον τὴν οὐσίαν. εἰ δὲ πῇ μὲν διακέκριται, πῇ δὲ ἥνωται τῷ παράγοντι τὸ παραγόμενον, εἰ μὲν ἐπίσης ἐκάτερον πέπονθεν, ἐπίσης ἂν αὐτοῦ μετέχοι τε καὶ οὐ μετέχοι· ὥστε καὶ ἔχοι ἂν τὴν οὐσίαν παρ' αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔχοι τὸν αὐτὸν τρόπον. εἰ δὲ μᾶλλον εἴη διακεκριμένον, ἀλλότριον ἂν εἴη τοῦ γεννήσαντος μᾶλλον ἢ οἰκεῖον τὸ γεννηθέν, καὶ ἀνάρμοστον πρὸς αὐτὸ μᾶλλον ἢ περ ἡρμοσμένον, καὶ ἀσυμπαθές μᾶλλον ἢ συμπαθές. εἰ οὖν καὶ συγγενῇ τοῖς αἰτίοις κατ' αὐτὸ τὸ εἶναι καὶ συμπαθῇ τὰ ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἐξήρηται αὐτῶν κατὰ φύσιν, καὶ ὀρέγεται τῆς πρὸς αὐτὰ συναφῆς, ὀρεγόμενα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τυγχάνοντα διὰ τῆς αἰτίας τοῦ ὀρεκτοῦ, δηλον δὴ ὅτι μᾶλλον ἥνωται τοῖς παράγουσι τὰ παραγόμενα ἢ διακέκριται ἀπ' αὐτῶν. τὰ δὲ μᾶλλον ἥνωμένα ὅμοιά ἐστι μᾶλλον ἢ ἀνόμοια τούτοις οἷς μάλιστα ἥνωται. τὰ ὅμοια ἄρα πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφίστησι πᾶν τὸ παρακτικὸν αἷτιον. Πᾶσα πρόοδος δι' ὁμοιότητος ἀποτελεῖται τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶτα. ^[25]

Inst 29 εἰ γὰρ τὸ παράγον τὰ ὅμοια πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφίστησιν, ἡ ὁμοιότης ἀπὸ τῶν παραγόντων ὑφίστησι τὰ παραγόμενα· τὰ γὰρ ὅμοια δι' ὁμοιότητος ὅμοια ἀποτελεῖται, ἀλλ' οὐ δι' ἀνομοιότητος. εἰ οὖν ἡ πρόοδος ἐν τῇ ὑφέσει σώζει τὸ ταῦτὸν τοῦ γεννηθέντος πρὸς τὸ γεννήσαν, καὶ οἶον ἐκεῖνο πρώτως, τοιοῦτον ἐκφαίνει τὸ μετ' αὐτὸ δευτέρως, δι' ὁμοιότητος ἔχει τὴν ὑπόστασιν. Πᾶν τὸ ἀπὸ τινος παραγόμενον ἀμέσως μένει τε ἐν τῷ παράγοντι καὶ πρόεισιν ἀπ' αὐτοῦ. ^[5]

Inst 30 εἰ γὰρ πᾶσα πρόοδος μενόντων τε γίνεται τῶν πρώτων καὶ δι' ὁμοιότητος ἀποτελεῖται, τῶν ὁμοίων πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφισταμένων, μένει πῃ καὶ τὸ παραγόμενον ἐν τῷ παράγοντι. τὸ

γὰρ πάντα προϊόν οὐδὲν ἂν ἔχοι ταῦτόν πρὸς τὸ μένον, ἀλλ' ἔστι πάντῃ διακεκριμένον· εἰ δὲ ἔξει τι κοινὸν καὶ ἠγνωμένον πρὸς αὐτό, μένοι ἂν καὶ αὐτὸ ἐν ἐκείνῳ, ὥσπερ κάκεῖνο ἐφ' ἑαυτοῦ μένον ἦν. εἰ δὲ μένοι μόνον μὴ προϊόν, οὐδὲν διοίσει τῆς αἰτίας οὐδὲ ἔσται μενούσης ἐκείνης ἄλλο γεγονός· εἰ γὰρ ἄλλο, διακέκριται καὶ ἔστι χωρὶς· εἰ δὲ χωρὶς, μένει δὲ ἐκείνῃ, προήλθε τοῦτο ἀπ' αὐτῆς ἵνα διακριθῇ μενούσης. ἥ μὲν ἄρα ταυτόν τι πρὸς τὸ παράγον ἔχει, τὸ παραγόμενον μένει ἐν αὐτῷ· ἥ δὲ ἕτερον, πρόεισιν ἀπ' αὐτοῦ. ὅμοιον δὲ ὄν, ταυτόν πῃ ἅμα καὶ ἕτερόν ἐστι· μένει ἄρα καὶ πρόεισιν ἅμα, καὶ οὐδέτερον θατέρου χωρὶς. Πᾶν τὸ προϊόν ἀπὸ τινος κατ' οὐσίαν ἐπιστρέφεται πρὸς ἐκεῖνο ἀφ' οὗ πρόεισιν. ^[15]

Inst 31 εἰ γὰρ προέρχοιτο μέν, μὴ ἐπιστρέφοι δὲ πρὸς τὸ αἷτιον τῆς προόδου ταύτης, οὐκ ἂν ὀρέγοιτο τῆς αἰτίας· πᾶν γὰρ τὸ ὀρεγόμενον ἐπέστραπται πρὸς τὸ ὀρεκτόν. ἀλλὰ μὴν πᾶν τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεται, καὶ ἡ ἐκείνου τευξίς διὰ τῆς προσεχοῦς αἰτίας ἐκάστοις ὀρέγεται ἄρα καὶ τῆς ἑαυτῶν αἰτίας ἕκαστα. δι' οὗ γὰρ τὸ εἶναι ἐκάστῳ, διὰ τούτου καὶ τὸ εὖ· δι' οὗ δὲ τὸ εὖ, πρὸς τοῦτο ἡ ὄρεξις πρῶτον· πρὸς δὲ πρῶτον ἡ ὄρεξις, πρὸς τοῦτο ἡ ἐπιστροφή. Πᾶσα ἐπιστροφή δι' ὁμοιότητος ἀποτελεῖται τῶν ἐπιστρεφόμενων πρὸς δὲ ἐπιστρέφεται. ^[10]

Inst 32 τὸ γὰρ ἐπιστρεφόμενον πᾶν πρὸς πᾶν συνάπτεσθαι σπεύδει καὶ ὀρέγεται τῆς πρὸς αὐτὸ κοινωνίας καὶ συνδέσεως. συνδεῖ δὲ πάντα ἡ ὁμοιότης, ὥσπερ διακρίνει ἡ ἀνομοιότης καὶ διίστησιν. εἰ οὖν ἡ ἐπιστροφή κοινωνία τίς ἐστι καὶ συναφή, πᾶσα δὲ κοινωνία καὶ συναφή πᾶσα δι' ὁμοιότητος, πᾶσα ἄρα ἐπιστροφή δι' ὁμοιότητος ἀποτελοῖτο ἂν. Πᾶν τὸ προϊόν ἀπὸ τινος καὶ ἐπιστρέφον κυκλικὴν ἔχει τὴν ἐνέργειαν. ^[5]

Inst 33 εἰ γὰρ, ἀφ' οὗ πρόεισιν, εἰς τοῦτο ἐπιστρέφει, συνάπτει τῇ ἀρχῇ τὸ τέλος, καὶ ἔστι μία καὶ συνεχὴς ἡ κίνησις, τῆς μὲν ἀπὸ τοῦ μένοντος, τῆς δὲ πρὸς τὸ μεῖναν γινομένης· ὅθεν δὴ πάντα κύκλῳ πρόεισιν ἀπὸ τῶν αἰτίων ἐπὶ τὰ αἷτια. μειζους δὲ κύκλοι καὶ ἐλάττους, τῶν μὲν ἐπιστροφῶν πρὸς τὰ ὑπερκείμενα προσεχῶς γινομένων, τῶν δὲ πρὸς τὰ ἀνωτέρω καὶ μέχρι τῆς πάντων ἀρχῆς· ἀπὸ γὰρ ἐκείνης πάντα καὶ πρὸς ἐκείνην. Πᾶν τὸ κατὰ φύσιν ἐπιστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνο ποιεῖται τὴν ἐπιστροφήν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πρόοδον ἔσχε τῆς οἰκείας ὑποστάσεως. ^[5]

Inst 34 εἰ γὰρ κατὰ φύσιν ἐπιστρέφεται, τὴν κατ' οὐσίαν ὄρεξιν πρὸς ἐκεῖνο κέκτηται, πρὸς δὲ ἐπιστρέφεται. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ εἶναι αὐτοῦ πᾶν εἰς ἐκεῖνο ἀνήρηται, πρὸς δὲ τὴν οὐσιώδη ποιεῖται ἐπιστροφήν, καὶ ὅμοιον ἐστὶν ἐκείνῳ κατ' οὐσίαν· διὸ καὶ συμπαθὲς ἐκείνῳ κατὰ φύσιν, ὡς τῇ οὐσίᾳ συγγενές. εἰ δὲ τοῦτο, ἡ ταυτόν ἐστι τὸ εἶναι ἀμφοτέρων ἢ ἐκ θατέρου θάτερον ἢ ἄμφω ἐξ ἑνὸς ἄλλου τὸ ὅμοιον ἔλαχεν. ἀλλ' εἰ μὲν ταυτόν τὸ εἶναι ἀμφοτέρων, πῶς κατὰ φύσιν θάτερον πρὸς θάτερον ἐπέστραπται; εἰ δὲ ἐξ ἑνὸς ἄμφω, πρὸς ἐκεῖνο ἂν εἴη τὸ κατὰ φύσιν ἐπιστρέφειν ἀμφοτέροις. λείπεται ἄρα ἐκ θατέρου θάτερον τὸ εἶναι ἔχειν. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἡ πρόοδος ἀπ' ἐκείνου, πρὸς δὲ ἡ κατὰ φύσιν ἐπιστροφή. ἐκ δὲ τούτων φανερόν ὅτι καὶ ὀρεκτόν πᾶσι νοῦς, καὶ πρόεισι πάντα ἀπὸ νοῦ, καὶ πᾶς ὁ κόσμος ἀπὸ νοῦ τὴν οὐσίαν ἔχει, κἂν αἰδῖος ᾖ. καὶ οὐ διὰ τοῦτο οὐχὶ πρόεισιν ἀπὸ νοῦ, διότι αἰδῖος· οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπέστραπται, διότι αἰεὶ τέτακται· ἀλλὰ καὶ πρόεισιν αἰεὶ καὶ αἰδῖος κατ' οὐσίαν, καὶ ἐπέστραπται αἰεὶ καὶ ἄλυτος κατὰ τὴν τάξιν. Πᾶν τὸ αἰτιατόν καὶ μένει ἐν τῇ αὐτοῦ αἰτίᾳ καὶ πρόεισιν ἀπ' αὐτῆς καὶ ἐπιστρέφει πρὸς αὐτήν. ^[20]

Inst 35 εἰ γὰρ μένοι μόνον, οὐδὲν διοίσει τῆς αἰτίας, ἀδιάκριτον ὄν· ἅμα γὰρ διακρίσει πρόοδος. εἰ δὲ προῖοι μόνον, ἀσύναπτον ἔσται πρὸς αὐτὴν καὶ ἀσυμπαθές, μηδαμῇ τῇ αἰτίᾳ κοινωνοῦν. εἰ δὲ ἐπιστρέφοιτο μόνον, πῶς τὸ μὴ τὴν οὐσίαν ἀπ' αὐτῆς ἔχον κατ' οὐσίαν ποιεῖται τὴν πρὸς τὸ ἀλλότριον ἐπιστροφήν; εἰ δὲ μένοι μὲν καὶ προῖοι, μὴ ἐπιστρέφοιτο δέ, πῶς ἡ κατὰ φύσιν ὄρεξις ἐκάστῳ πρὸς τὸ εὖ καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἡ ἐπὶ τὸ γεννησαν ἀνάτασις; εἰ δὲ προῖοι μὲν καὶ ἐπιστρέφοιτο, μὴ μένοι δέ, πῶς ἀποστὰν μὲν τῆς αἰτίας συνάπτεσθαι σπεύδει πρὸς αὐτήν,

ἀσύναπτον δὲ ἦν πρὸ τῆς ἀποστάσεως· εἰ γὰρ συνῆπτο, κατ' ἐκεῖνο πάντως ἔμενεν. εἰ δὲ μένοι καὶ ἐπιστρέφοιτο, μὴ προέρχοιτο δέ, πῶς τὸ μὴ διακριθὲν ἐπιστρέφειν δυνατόν; τὸ γὰρ ἐπιστρέφον πᾶν ἀναλύοντι ἔοικεν εἰς ἐκεῖνο, ἅφ' οὗ διήρηται κατ' οὐσίαν. ἀνάγκη δὲ ἢ μένειν μόνον ἢ ἐπιστρέφειν μόνον ἢ προῖέναι μόνον ἢ συνδεῖν τὰ ἄκρα μετ' ἀλλήλων ἢ τὸ μεταξὺ μεθ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων ἢ τὰ σύμπαντα. λείπεται ἄρα καὶ μένειν πᾶν ἐν τῷ αἰτίῳ καὶ προῖέναι ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐπιστρέφειν πρὸς αὐτό. Πάντων τῶν κατὰ πρόοδον πληθυνομένων τὰ πρῶτα τελειότερα τῶν δευτέρων ἐστὶ, καὶ τὰ δεύτερα τῶν μετ' αὐτά, καὶ ἐφεξῆς ὡσαύτως. ^[20]

Inst 36 εἰ γὰρ αἱ πρόοδοι διακρίνουσιν ἀπὸ τῶν αἰτίων τὰ παραγόμενα, καὶ ὑφέσεις εἰσὶ πρὸς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων, τὰ μὲν πρῶτα προελθόντα συνῆπται μᾶλλον τοῖς αἰτίοις, ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐκβλαστώντα, τὰ δὲ δεύτερα πορρωτέρω τῶν αἰτίων ἐστὶ, καὶ ἐξῆς ὁμοίως. τὰ δὲ ἐγγυτέρω καὶ τὰ συγγενέστερα τοῖς αἰτίοις τελειότερα (καὶ γὰρ τὰ αἷτια τῶν αἰτιατῶν)· τὰ δὲ πορρωτέρων ἀτελέστερα, ἀνομοιούμενα τοῖς αἰτίοις. Πάντων τῶν κατ' ἐπιστροφὴν ὑφισταμένων τὰ πρῶτα ἀτελέστερα τῶν δευτέρων, καὶ τὰ δεύτερα τῶν ἐξῆς· τὰ δὲ ἔσχατα τελεώτατα. ^[10]

Inst 37 εἰ γὰρ αἱ ἐπιστροφαὶ γίνονται κατὰ κύκλον, καὶ ἅφ' οὗ ἡ πρόοδος, εἰς τοῦτο ἡ ἐπιστροφή, ἀπὸ δὲ τοῦ τελειοτάτου ἡ πρόοδος, ἡ ἐπιστροφή ἄρα εἰς τὸ τελειότατον. καὶ εἰ, ἐφ' ὃ ἡ πρόοδος ἔσχατον, ἀπὸ τούτου πρῶτον ἡ ἐπιστροφή, ἡ δὲ πρόοδος εἰς ἔσχατον τὸ ἀτελέστατον, καὶ ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ τοῦ ἀτελεστάτου. πρῶτα μὲν ἄρα ἐν τοῖς κατ' ἐπιστροφὴν τὰ ἀτελέστατα, ἔσχατα δὲ τὰ τελεώτατα. Πᾶν τὸ προῖόν ἀπὸ τινων πλειόνων αἰτίων, δι' ὧν πρόεισι, διὰ τοσούτων καὶ ἐπιστρέφεται· καὶ πᾶσα ἐπιστροφή διὰ τῶν αὐτῶν, δι' ὧν καὶ ἡ πρόοδος. ^[10]

Inst 38 ἐπεὶ γὰρ δι' ὁμοιότητος ἑκάτερα γίνεται, τὸ μὲν ἀμέσως ἀπὸ τινος προελθὸν καὶ ἐπέστραπται ἀμέσως πρὸς αὐτό (ἡ γὰρ ὁμοιότης ἄμεσος ἦν)· τὸ δὲ μεσότητος ἐν τῷ προῖέναι δεόμενον μεσότητος δεῖται καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν (δεῖ γὰρ πρὸς τὸ αὐτὸ ἑκάτεραν γίνεσθαι), ὥστε πρὸς τὸ μέσον ἐπιστραφήσεται πρῶτον, ἔπειτα πρὸς τὸ τοῦ μέσου κρεῖττον. δι' ὧν ἄρα τὸ εἶναι, διὰ τοσούτων καὶ τὸ εἶναι ἐκάστοις καὶ ἔμπαλιν. Πᾶν τὸ ὃν ἢ οὐσιωδῶς ἐπιστρέφει μόνον, ἢ ζωτικῶς, ἢ καὶ γνωστικῶς. ^[10]

Inst 39 ἡ γὰρ τὸ εἶναι μόνον ἀπὸ τῆς αἰτίας κέκτηται, ἢ τὸ ζῆν μετὰ τοῦ εἶναι, ἢ καὶ γνωστικὴν ἐκείθεν ὑπεδέξατο δύναμιν. ἡ μὲν οὖν ἔστι μόνον, οὐσιώδη ποιεῖται τὴν ἐπιστροφὴν· ἡ δὲ καὶ ζῆ, καὶ ζωτικὴν· ἡ δὲ καὶ γινώσκει, καὶ γνωστικὴν. ὥς γὰρ προῆλθεν, οὕτως ἐπέστραπται, καὶ τὰ μέτρα τῆς ἐπιστροφῆς ὥριται τοῖς κατὰ τὴν πρόοδον μέτροις. καὶ ἡ ὄρεξις οὖν τοῖς μὲν ἐστὶ κατ' αὐτὸ τὸ εἶναι μόνον, ἐπιτηδειότης οὕσα πρὸς τὴν μέθεξιν τῶν αἰτίων· τοῖς δὲ κατὰ τὴν ζωὴν, κίνησις οὕσα πρὸς τὰ κρεῖττονα· τοῖς δὲ κατὰ τὴν γνῶσιν, συναίσθησις οὕσα τῆς τῶν αἰτίων ἀγαθότητος. Πάντων τῶν ἅφ' ἑτέρας αἰτίας προῖόντων ἡγεῖται τὰ παρ' ἑαυτῶν ὑφιστάμενα καὶ τὴν οὐσίαν αὐθυπόστατον κεκτημένα. ^[10]

Inst 40 εἰ γὰρ πᾶν τὸ αὐτάρκες ἢ κατ' οὐσίαν ἢ κατ' ἐνέργειαν κρεῖττον τοῦ εἰς ἄλλην αἰτίαν ἀνηρημένου· τὸ δὲ ἑαυτὸ παράγον, ἑαυτῷ τοῦ εἶναι παρεκτικὸν ὑπάρχον, αὐτάρκες πρὸς οὐσίαν, τὸ δὲ ἀπ' ἄλλου μόνον παραγόμενον οὐκ αὐτάρκες τῷ δὲ ἀγαθῷ συγγενέστερον τὸ αὐτάρκες· τὰ δὲ συγγενέστερα καὶ ὁμοιότερα ταῖς αἰτίαις πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφέστηκεν ἐκ τῆς αἰτίας· τὰ ἄρα παρ' ἑαυτῶν παραγόμενα καὶ αὐθυπόστατα πρεσβύτερά ἐστι τῶν ἅφ' ἑτέρου μόνον εἰς τὸ εἶναι προελθόντων. ἡ γὰρ οὐδὲν ἔσται αὐθυπόστατον, ἢ τὸ ἀγαθὸν τοιοῦτον, ἢ τὰ πρῶτα ἐκ τάγαθοῦ ὑποστάντα. ἀλλ' εἰ μὲν μηδὲν αὐθυπόστατον, ἐν οὐδενὶ τὸ αὐτάρκες ἔσται κατ' ἀλήθειαν. οὔτε γὰρ ἐν τάγαθῷ (κρεῖττον γὰρ αὐταρκείας ἐν ὃν ἐκεῖνο καὶ αὐτοαγαθόν, ἀλλ' οὐχὶ ἔχον τάγαθόν)· οὔτε ἐν τοῖς μετὰ τάγαθόν (πᾶν γὰρ ἐνδεὲς ἄλλου ἔσται, τοῦ πρὸ αὐτοῦ μόνον <ὄν>). εἰ δὲ τάγαθόν αὐθυπόστατον, αὐτὸ ἑαυτὸ παράγον οὐχ ἔν ἔσται· τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς προῖόν οὐχ ἔν. ἅφ' ἑαυτοῦ γὰρ πρόεισιν, εἴπερ αὐθυπόστατον· ὥστε ἐν ἅμα καὶ

οὐχ ἔν τὸ ἔν. ἀνάγκη ἄρα τὸ αὐθυπόστατον εἶναι μετὰ τὸ πρῶτον· καὶ δῆλον ὡς πρὸ τῶν ἀφ' ἐτέρας αἰτίας μόνον προελθόντων· κυριώτερον γὰρ ἐκείνων καὶ τὰγαθῶ συγγενέστερον, ὡς δέδεικται. Πᾶν μὲν τὸ ἐν ἄλλῳ ὃν ἀπ' ἄλλου μόνον παράγεται· πᾶν δὲ τὸ ἐν ἑαυτῷ ὃν αὐθυπόστατόν ἐστι. ^[20]

Inst 41 τὸ μὲν γὰρ ἐν ἄλλῳ ὃν καὶ ὑποκειμένου δεόμενον ἑαυτοῦ γεννητικὸν οὐκ ἂν ποτε εἴη· τὸ γὰρ γεννᾶν ἑαυτὸ πεφυκὸς ἔδρας ἄλλης οὐ δεῖται, συνεχόμενον ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ σωζόμενον ἐν ἑαυτῷ τοῦ ὑποκειμένου χωρίς. τὸ δὲ ἐν ἑαυτῷ μένειν καὶ ἰδρῦσθαι δυνάμενον ἑαυτοῦ παρακτικόν ἐστιν, αὐτὸ εἰς ἑαυτὸ προϊόν, καὶ ἑαυτοῦ συνεκτικὸν ὑπάρχον, καὶ οὕτως ἐν ἑαυτῷ ὄν, ὡς ἐν αἰτίῳ τὸ αἰτιατόν. οὐ γὰρ ὡς ἐν τόπῳ, οὐδὲ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ· καὶ γὰρ ὁ τόπος τοῦ ἐν τόπῳ ἕτερος, καὶ τοῦ ὑποκειμένου τὸ ἐν ὑποκειμένῳ ὄν· τοῦτο δὲ ἑαυτῷ ταῦτόν. αὐθυποστάτως ἄρα καὶ ὡς ἐν αἰτίᾳ τὸ ἀπ' αἰτίας, οὕτως ἐν ἑαυτῷ ἐστιν. Πᾶν τὸ αὐθυπόστατον πρὸς ἑαυτὸ ἐστὶν ἐπιστρεπτικόν. ^[10]

Inst 42 εἰ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ πρόεισι, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ποιήσεται πρὸς ἑαυτό· ἀφ' οὗ γὰρ ἡ πρόοδος ἐκάστοις, εἰς τοῦτο καὶ ἡ τῇ προόδῳ σύστοιχος ἐπιστροφή. εἰ γὰρ πρόεισιν ἀφ' ἑαυτοῦ μόνον, μὴ ἐπιστρέφοιτο δὲ προϊὼν εἰς ἑαυτό, οὐκ ἂν ποτε τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ ὀρέγοιτο καὶ ὃ δύναται ἑαυτῷ παρέχειν. δύναται δὲ πᾶν τὸ αἴτιον τῷ ἀπ' αὐτοῦ διδόναι μετὰ τῆς οὐσίας, ἥς δίδωσι, καὶ τὸ εἶ τῆς οὐσίας, ἥς δίδωσι, συζυγές· ὥστε καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ. τοῦτο ἄρα τὸ οἰκεῖον τῷ αὐθυποστάτῳ ἀγαθόν. τούτου δὲ οὐκ ὀρέζεται τὸ ἀνεπίστροφον πρὸς ἑαυτό· μὴ ὀρεγόμενον δέ, οὐδ' ἂν τύχοι, καὶ μὴ τυγχάνον, ἀτελὲς ἂν εἴη καὶ οὐκ αὐταρκες. ἀλλ' εἶπερ τῷ ἄλλῳ, προσήκει καὶ τῷ αὐθυποστάτῳ αὐτάρκει καὶ τελείῳ εἶναι. καὶ τεύξεται ἄρα τοῦ οἰκείου καὶ ὀρέζεται καὶ πρὸς ἑαυτὸ στραφήσεται. Πᾶν τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν αὐθυπόστατόν ἐστιν. ^[10]

Inst 43 εἰ γὰρ ἐπέστραπται πρὸς ἑαυτὸ κατὰ φύσιν καὶ ἔστι τέλειον ἐν τῇ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστροφῇ, καὶ τὴν οὐσίαν ἂν παρ' ἑαυτοῦ ἔχοι· πρὸς δὲ γὰρ ἡ κατὰ φύσιν ἐπιστροφή, ἀπὸ τούτου καὶ ἡ πρόοδος ἡ κατ' οὐσίαν ἐκάστοις. εἰ οὖν ἑαυτῷ τὸ εἶ εἶναι παρέχει, καὶ τὸ εἶναι δήπου ἑαυτῷ παρέξει, καὶ ἔσται τῆς ἑαυτοῦ κύριον ὑποστάσεως. αὐθυπόστατον ἄρα ἐστὶ τὸ πρὸς ἑαυτὸ δυνάμενον ἐπιστρέφειν. Πᾶν τὸ κατ' ἐνέργειαν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν καὶ κατ' οὐσίαν ἐπέστραπται πρὸς ἑαυτό. ^[5]

Inst 44 εἰ γὰρ τῇ μὲν ἐνεργείᾳ δύναται ἐπιστρέφεσθαι πρὸς ἑαυτό, τῇ δὲ οὐσίᾳ ἀνεπίστροφον ὑπάρχει, κρεῖττον ἂν εἴη κατὰ τὴν ἐνέργειαν μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν οὐσίαν, τῆς μὲν ἐπιστρεπτικῆς οὐσης, τῆς δὲ ἀνεπιστρόφου· τὸ γὰρ ἑαυτοῦ ὃν κρεῖττον ἢ τὸ ἄλλου μόνον, καὶ τὸ ἑαυτοῦ σωστικὸν τελειότερον ἢ τὸ ὑπ' ἄλλου μόνον σωζόμενον. εἰ ἄρα τι κατ' ἐνέργειαν ἐστὶ τὴν ἀπὸ τῆς οὐσίας πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικόν, καὶ τὴν οὐσίαν ἐπιστρεπτικὴν ἔλαχεν, ὡς μὴ ἐνεργεῖν πρὸς ἑαυτὸ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοῦ εἶναι καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ συνέχεσθαι καὶ τελειοῦσθαι. Πᾶν τὸ αὐθυπόστατον ἀγέννητόν ἐστιν. ^[10]

Inst 45 εἰ γὰρ γενητόν, διότι μὲν γενητόν, ἀτελὲς ἔσται καθ' ἑαυτὸ καὶ τῆς ἀπ' ἄλλου τελειώσεως ἐνδεές· διότι δὲ αὐτὸ ἑαυτὸ παράγει, τέλειον καὶ αὐταρκες. πᾶν γὰρ γενητόν ὑπ' ἄλλου τελειοῦται τοῦ παρέχοντος αὐτῷ γένεσιν οὐκ ὄντι· καὶ γὰρ ἡ γένεσις ὁδὸς ἐστὶν ἐκ τοῦ ἀτελοῦς εἰς τὸ ἐναντίον τέλειον. εἰ δ' ἑαυτὸ τι παράγει, τέλειον αἰεὶ ἐστὶν, αἰεὶ τῇ ἑαυτοῦ αἰτίᾳ συνόν, μᾶλλον δὲ ἐνυπάρχον, πρὸς τὸ τῆς οὐσίας τελειωτικόν. Πᾶν τὸ αὐθυπόστατον ἀφθαρτόν ἐστιν. ^[5]

Inst 46 εἰ γὰρ φθαρήσεται, ἀπολείψει ἑαυτὸ καὶ ἔσται ἑαυτοῦ χωρίς. ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον. ἐν γὰρ ὄν, ἅμα καὶ αἰτίον ἐστὶ καὶ αἰτιατόν. πᾶν δὲ τὸ φθειρόμενον ἀποστὰν τῆς ἑαυτοῦ αἰτίας φθίρεται· ἐν ὅσῳ γὰρ ἂν ἐξέχεται τοῦ συνέχοντος αὐτὸ καὶ σώζοντος, ἕκαστον συνέχεται καὶ σώζεται. οὐδέποτε δὲ ἀπολείπει τὴν αἰτίαν τὸ αὐθυπόστατον, ἅτε ἑαυτὸ οὐκ ἀπολείπον· αἴτιον γὰρ αὐτὸ

ἐαυτῷ ἐστιν. ἄφθαρτον ἄρα ἐστὶ τὸ ἀυθυπόστατον πᾶν. Πᾶν τὸ ἀυθυπόστατον ἀμερές ἐστι καὶ ἀπλοῦν. ^[5]

Inst 47 εἰ γὰρ μεριστόν, ἀυθυπόστατον ὄν, ὑποστήσει μεριστὸν ἐαυτό, καὶ ὅλον αὐτὸ στραφήσεται πρὸς ἐαυτό καὶ πᾶν ἐν παντὶ ἐαυτῷ ἔσται. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ἀμερές ἄρα τὸ ἀυθυπόστατον. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπλοῦν. εἰ γὰρ σύνθετον, τὸ μὲν χεῖρον ἔσται ἐν αὐτῷ, τὸ δὲ βέλτιον, καὶ τό τε βέλτιον ἐκ τοῦ χείρονος ἔσται καὶ τὸ χεῖρον ἐκ τοῦ βελτίονος, εἴπερ ὅλον ἀφ' ὅλου ἐαυτοῦ πρόεισιν· ἔτι δὲ οὐκ αὐτάρκες, προσδεῆς ὄν τῶν ἐαυτοῦ στοιχείων, ἐξ ὧν ὑφέστηκεν. ἀπλοῦν ἄρα ἐστὶ πᾶν ὅπερ ἂν ἀυθυπόστατον ᾗ. Πᾶν τὸ μὴ αἰδιδιον ἢ σύνθετόν ἐστιν, ἢ ἐν ἄλλῳ ὑφέστηκεν. ^[10]

Inst 48 ἢ γὰρ διαλυτόν ἐστιν εἰς ταῦτα ἐξ ὧν ἐστι, καὶ πάντως σύγκειται ἐξ ἐκείνων εἰς ἃ διαλύεται· ἢ ὑποκειμένου δεόμενον, καὶ ἀπολεῖπον τὸ ὑποκείμενον οἴχεται εἰς τὸ μὴ ὄν. εἰ δὲ ἀπλοῦν εἴη καὶ ἐν ἐαυτῷ, ἀδιάλυτον ἔσται καὶ ἀσκέδαστον. Πᾶν τὸ ἀυθυπόστατον αἰδιδιόν ἐστι. ^[5]

Inst 49 δύο γάρ εἰσι τρόποι, καθ' οὓς ἀνάγκη τι μὴ αἰδιδιον εἶναι, ὅ τε ἀπὸ τῆς συνθέσεως καὶ ὁ ἀπὸ τῶν ἐν ἄλλῳ ὄντων. τὸ δὲ ἀυθυπόστατον οὔτε σύνθετόν ἐστιν, ἀλλ' ἀπλοῦν· οὔτε ἐν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐαυτῷ. αἰδιδιον ἄρα ἐστίν. Πᾶν τὸ χρόνῳ μετρούμενον ἢ κατὰ τὴν οὐσίαν ἢ κατὰ τὴν ἐνέργειαν γένεσις ἐστὶ ταύτη, ἢ μετρεῖται κατὰ χρόνον. ^[5]

Inst 50 εἰ γὰρ ὑπὸ χρόνου μετρεῖται, προσήκοι ἂν αὐτῷ τὸ κατὰ χρόνον εἶναι ἢ ἐνεργεῖν, καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται διαφέροντα ἀλλήλων· εἰ γὰρ ταύτὸν κατὰ ἀριθμὸν τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, οὐδὲν ὑπὸ χρόνου πέπονθε πορευομένου καὶ αἰεὶ ἄλλο τὸ πρότερον ἔχοντος καὶ τὸ ὕστερον. εἰ οὖν ἄλλο τὸ ἦν καὶ ἄλλο τὸ ἔσται, γινόμενον ἄρα ἐστὶ καὶ οὐδέποτε ὄν, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ συμπορεύεται, ὑφ' οὗ μετρεῖται, ἐν τῷ γίνεσθαι ὄν καὶ οὐχ ἰστάμενον ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι, ἀλλ' αἰεὶ δεχόμενον τὸ εἶναι ἄλλο καὶ ἄλλο, ὡς τὸ νῦν κατὰ τὸν χρόνον ἄλλο αἰεὶ καὶ ἄλλο διὰ τὴν τοῦ χρόνου πορείαν. οὐχ ἅμα ἄρα ὅλον ἐστίν, ἐν τῷ σκιδναμένῳ τῆς χρονικῆς παρατάσεως ὄν, καὶ συνεκτεινόμενον· τοῦτο δὲ ἐστὶν ἐν τῷ μὴ εἶναι τὸ εἶναι ἔχειν· τὸ γὰρ γινόμενον ὃ γίνεται οὐκ ἔστι. γένεσις ἄρα ἐστὶ τὸ οὕτως ὄν. Πᾶν τὸ ἀυθυπόστατον ἐξήρηται τῶν ὑπὸ χρόνου μετρούμενων κατὰ τὴν οὐσίαν. ^[15]

Inst 51 εἰ γὰρ ἀγένητόν ἐστι τὸ ἀυθυπόστατον, οὐκ ἂν ὑπὸ χρόνου κατὰ τὸ εἶναι μετροῖτο· γένεσις γὰρ περὶ τὴν ὑπὸ χρόνου μετρούμενην φύσιν ἐστίν. οὐδὲν ἄρα τῶν ἀυθυποστάτων ἐν χρόνῳ ὑφέστηκεν. Πᾶν τὸ αἰώνιον ὅλον ἅμα ἐστίν· εἴτε τὴν οὐσίαν ἔχει μόνον αἰώνιον, ὅλην ἅμα παροῦσαν αὐτὴν ἔχον, καὶ οὐ τὸ μὲν αὐτῆς ὑποστὰν ἤδη, τὸ δὲ εἰσαυθις ὑποστησόμενον, ὃ μήπω ἔστιν, ἀλλ' ὅποσον εἶναι δύναται, τοσοῦτον ὅλον ἤδη κεκτημένον ἀνελαττώτως καὶ ἀνεπιτάτως· εἴτε τὴν ἐνέργειαν πρὸς τῇ οὐσίᾳ, καὶ ταύτην ἀθρόαν ἔχον καὶ ἐν τῷ αὐτῷ μέτρῳ τῆς τελειότητος ἐστηκυῖαν καὶ οἷον παγεῖσαν καθ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὅρον ἀκινήτως καὶ ἀμεταβάτως. ^[5]

Inst 52 εἰ γὰρ αἰώνιον ἐστὶν (ὡς καὶ τοῦνομα ἐμφαίνει) τὸ αἰεὶ ὄν, τὸ δὲ ποτὲ εἶναι καὶ τὸ γίνεσθαι ἔτερον τοῦ αἰεὶ ὄντος, οὐ δεῖ τὸ μὲν πρότερον εἶναι, τὸ δὲ ὕστερον· γένεσις γὰρ ἔσται, καὶ οὐκ ὄν. ὅπου δὲ μήτε τὸ πρότερον καὶ ὕστερον μήτε τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, ἀλλὰ τὸ εἶναι μόνον ὃ ἐστίν, ὅλον ἅμα ἐστὶν ἕκαστον ὃ ἐστὶ. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνεργεῖν. ἐκ δὲ τούτου φανερόν ὅτι τοῦ ὅλοις εἶναι ὁ αἰὼν αἴτιος, εἴπερ πᾶν τὸ αἰώνιον ἢ κατ' οὐσίαν ἢ κατ' ἐνέργειαν ὅλην ἅμα τὴν οὐσίαν ἢ τὴν ἐνέργειαν ἔχει παροῦσαν αὐτῷ. Πάντων τῶν αἰωνίων προϋπάρχει ὁ αἰὼν, καὶ πάντων τῶν κατὰ χρόνον ὁ χρόνος προϋφέστηκεν. ^[15]

Inst 53 εἰ γὰρ πανταχοῦ πρὸ τῶν μετεχόντων ἔστι τὰ μετεχόμενα καὶ πρὸ τῶν μετεχομένων τὰ ἀμέθεκτα, δηλὸν ὅτι ἄλλο μὲν τὸ αἰώνιον, ἄλλο δὲ ὁ ἐν τῷ αἰωνίῳ αἰὼν, ἄλλο δὲ ὁ καθ' αὐτὸν αἰὼν, τὸ μὲν ὡς μετέχον, τὸ δὲ ὡς μετεχόμενον, ὃ δὲ ὡς ἀμέθεκτος καὶ τὸ ἐγχρονον ἄλλο (μετέχον γάρ), καὶ ὁ ἐν τούτῳ χρόνος ἄλλος (μετεχόμενος γάρ), καὶ ὁ πρὸ τούτου χρόνος,

ἀμέθεκτος ὢν. καὶ τούτων μὲν ἐκάτερος τῶν ἀμεθέκτων πανταχοῦ καὶ ἐν πᾶσιν ὁ αὐτός· ὁ δὲ μετεχόμενος ἐν ἐκείνοις μόνον, ὅφ' ὢν μετέχεται. πολλὰ γὰρ καὶ τὰ αἰώνια καὶ τὰ ἔγχρονα, ἐν οἷς πᾶσιν αἰὼν ἐστὶ κατὰ μέθεξιν καὶ χρόνος διηρημένος· ὁ δὲ ἀδιαίρετος αἰὼν καὶ ὁ εἷς χρόνος πρὸ τούτων, καὶ ὁ μὲν αἰὼν αἰώνων, ὁ δὲ χρόνων χρόνος, τῶν μετεχομένων ὄντες ὑποστάται. Πᾶς αἰὼν μέτρον ἐστὶ τῶν αἰωνίων, καὶ πᾶς χρόνος τῶν ἐν χρόνῳ καὶ δύο ταῦτα μέτρα μόνα ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσι τῆς ζωῆς καὶ τῆς κινήσεως. ^[15]

Inst 54 πᾶν γὰρ τὸ μετροῦν ἢ κατὰ μέρος μετρεῖ ἢ ὅλον ἅμα ἐφαρμοσθὲν τῷ μετρομένῳ. τὸ μὲν οὖν καθ' ὅλον μετροῦν αἰὼν ἐστὶ, τὸ δὲ κατὰ μέρη χρόνος· δύο ἄρα μόνα τὰ μέτρα, τὸ μὲν τῶν αἰωνίων, τὸ δὲ τῶν ἐν χρόνῳ ὄντων. Πᾶν τὸ κατὰ χρόνον ὑφεστός ἢ τὸν αἰὲ χρόνον ἔστιν ἢ ποτὲ ἐν μέρει χρόνου τὴν ὑπόστασιν κεκτημένον. ^[5]

Inst 55 εἰ γὰρ αἱ πρόοδοι πᾶσαι δι' ὁμοιότητός εἰσι, καὶ πρὸ τῶν πάντη ἀνομοίων συνεχῇ τοῖς πρώτοις ὑφίσταται τὰ ὅμοια πρὸς αὐτὰ μᾶλλον ὄντα ἢ ἀνόμοια, τοῖς δὲ αἰωνίοις συνάπτειν τὰ ἐν μέρει χρόνου γινόμενα ἀδύνατον (καὶ γὰρ ὡς γινόμενα ἐκείνων ὄντων καὶ ὡς ποτὲ τῶν αἰὲ ὑφεστηκότων διέστηκε), μέσα δὲ τούτων τε καὶ ἐκείνων ἐστὶ τὰ πῇ μὲν ὅμοια ἐκείνοις, πῇ δὲ ἀνόμοια, οὐκοῦν τῶν ποτὲ γινομένων καὶ τῶν αἰὲ ὄντων μέσον ἢ τὸ αἰὲ γινόμενον ἢ τὸ ποτὲ ὄν—τοῦτο δὲ ἐστὶν ἢ τὸ ποτὲ οὐκ ὄντως ὄν ἢ τὸ ποτὲ ὄντως ὄν. ἀλλὰ τὸ ποτὲ ὄντως ὄν ἀδύνατον εἶναι, τὸ δὲ ποτὲ οὐκ ὄντως ὄν τῷ γινομένῳ ταυτόν· οὐκ ἄρα μέσον τὸ ποτὲ ὄν. λείπεται ἄρα τὸ αἰὲ γινόμενον εἶναι τὸ μέσον ἀμφοῖν, τῷ μὲν γίνεσθαι συνάπτον τοῖς χείροσι, τῷ δὲ αἰὲ μιμούμενον τὴν αἰώνιον φύσιν. ἐκ δὲ τούτων φανερόν ἐστι διττὴ ἦν ἡ αἰδιότης, αἰώνιος μὲν ἄλλη, κατὰ χρόνον δὲ ἄλλη· ἡ μὲν ἐστῶσα αἰδιότης, ἡ δὲ γινομένη· καὶ ἡ μὲν ἡθροισμένον ἔχουσα τὸ εἶναι καὶ ὁμοῦ πᾶν, ἡ δὲ ἐκχυθεῖσα καὶ ἐξαπλωθεῖσα κατὰ τὴν χρονικὴν παράτασιν· καὶ ἡ μὲν ὅλη καθ' αὐτήν, ἡ δὲ ἐκ μερῶν, ὧν ἕκαστον χωρὶς ἐστὶ κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. Πᾶν τὸ ὑπὸ τῶν δευτέρων παραγόμενον καὶ ἀπὸ τῶν προτέρων καὶ αἰτιωτέρων παράγεται μειζόνως, ἂφ' ὧν καὶ τὰ δευτέρα παρήγετο. ^[20]

Inst 56 εἰ γὰρ τὸ δεύτερον ὅλην ἔχει τὴν οὐσίαν ἀπὸ τοῦ πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἡ δύναμις αὐτῷ τοῦ παράγειν ἐκεῖθεν· καὶ γὰρ αἱ δυνάμεις αἱ παρακτικαὶ κατ' οὐσίαν εἰσὶν ἐν τοῖς παράγουσι, καὶ συμπληροῦσιν αὐτῶν τὴν οὐσίαν. εἰ δὲ τὴν τοῦ παράγειν δύναμιν ἀπὸ τῆς υπερκειμένης αἰτίας ἔλαχε, παρ' ἐκείνης ἔχει τὸ εἶναι αἷτιον ὧν ἐστὶν αἷτιον, μετρηθὲν ἐκεῖθεν κατὰ τὴν ὑποστατικὴν δύναμιν. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὰ ἀπ' αὐτοῦ προϊόντα αἰτιατά ἐστι διὰ τὸ πρὸ αὐτοῦ· τὸ γὰρ θάτερον ἀποτελέσαν αἷτιον καὶ θάτερον αἷτιατόν ἀποτελεῖ. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ αἷτιατόν ἐκεῖθεν ἀποτελεῖται τοιοῦτον. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ μειζόνως ἐκεῖθεν, δῆλον. εἰ γὰρ τὴν αἷτιαν τῷ δευτέρῳ τοῦ παράγειν αὐτὸ δέδωκεν, εἶχεν ἄρα πρώτως ταύτην τὴν αἷτιαν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ δεύτερον γεννᾷ, τὴν τοῦ δευτέρως γεννᾶν δύναμιν ἐκεῖθεν λαβόν. εἰ δὲ τὸ μὲν κατὰ μέθεξιν ἐγένετο παρακτικόν, τὸ δὲ κατὰ μετάδοσιν καὶ πρώτως, μειζόνως αἷτιον ἐκεῖνο τὸ καὶ ἄλλω τῆς γεννητικῆς τῶν ἐφεξῆς δυνάμεως μεταδεδωκός. Πᾶν αἷτιον καὶ πρὸ τοῦ αἷτιατοῦ ἐνεργεῖ καὶ μετ' αὐτὸ πλειόνων ἐστὶν ὑποστατικόν. ^[15]

Inst 57 εἰ γὰρ ἐστὶν αἷτιον, τελειότερόν ἐστι καὶ δυνατώτερον τοῦ μετ' αὐτό. καὶ εἰ τοῦτο, πλειόνων αἷτιον· δυνάμεως γὰρ μείζονος τὸ πλείω παράγειν, ἴσης δὲ τὰ ἴσα, καὶ τῆς ἐλάττονος ἐλάττω· καὶ ἡ μὲν τὰ μείζονα ἐν τοῖς ὁμοίοις δυνάμενη δύναμις καὶ τὰ ἐλάττονα δύναται, ἡ δὲ τὰ ἐλάττονα δυνάμενη οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὰ μείζω δυνήσεται. εἰ οὖν δυνατώτερον τὸ αἷτιον, πλειόνων ἐστὶ παρακτικόν. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅσα δύναται τὸ αἷτιατόν, μειζόνως ἐκεῖνο δύναται. πᾶν γὰρ τὸ ὑπὸ τῶν δευτέρων παραγόμενον ὑπὸ τῶν προτέρων καὶ αἷτιωτέρων παράγεται μειζόνως. συνυφίστησιν ἄρα αὐτῷ πάντα ὅσα πέφυκε παράγειν. εἰ δὲ καὶ αὐτὸ πρότερον παράγει, δῆλον δήπουθεν ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἐνεργεῖ κατὰ τὴν παρακτικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν. ἅπαν ἄρα αἷτιον καὶ πρὸ τοῦ αἷτιατοῦ ἐνεργεῖ καὶ σὺν αὐτῷ καὶ μετ' αὐτό ἄλλα ὑφίστησιν. ἐκ δὲ

τούτων φανερόν ὅτι ὅσων μὲν αἰτία ψυχὴ, καὶ νοῦς αἴτιος, οὐχ ὅσων δὲ νοῦς, καὶ ψυχὴ αἰτία· ἀλλὰ καὶ πρὸ ψυχῆς ἐνεργεῖ, καὶ ἃ δίδωσι ψυχὴ τοῖς δευτέροις, δίδωσι καὶ νοῦς μειζόνως, καὶ μηκέτι ψυχῆς ἐνεργοῦσης νοῦς ἐλλάμπει τὰς ἑαυτοῦ δόσεις, οἷς μὴ δέδωκε ψυχὴ ἑαυτήν· καὶ γὰρ τὸ ἄψυχον, καθόσον εἶδους μετέσχε, νοῦ μετέχει καὶ τῆς τοῦ νοῦ ποιήσεως. καὶ δὴ καὶ ὅσων νοῦς αἴτιος, καὶ τὸ ἀγαθὸν αἴτιον· οὐκ ἔμπαλιν δέ. καὶ γὰρ αἱ στερήσεις τῶν εἰδῶν ἐκεῖθεν (πάντα γὰρ ἐκεῖθεν)· νοῦς δὲ στερήσεως ὑποστάτης οὐκ ἔστιν, εἶδος ὢν. Πᾶν τὸ ὑπὸ πλειόνων αἰτίων παραγόμενον συνθετώτερον ἐστὶ τοῦ ὑπὸ ἐλαττόνων παραγομένου. ^[25]

Inst 58 εἰ γὰρ πᾶν αἴτιον δίδωσι τι τῷ ἀπ' αὐτοῦ προϊόντι, τὰ μὲν πλείονα αἴτια πλείονας ποιήσεται τὰς δόσεις, τὰ δὲ ἐλάττονα ἐλάττους. ὥστε καὶ τῶν μετασχόντων τὰ μὲν ἐκ πλειόνων ἔσται, τὰ δὲ ἐξ ἐλαττόνων, ὢν ἑκάτερα μετέσχε, τὰ μὲν διὰ τὴν ἐκ πλειόνων αἰτίων πρόοδον, τὰ δὲ διὰ τὴν ἐκ τῶν ἐλαττόνων. τὰ δὲ ἐκ πλειόνων συνθετώτερα, τὰ δὲ ἐξ ἐλαττόνων τῶν αὐτῶν ἀπλούστερα. πᾶν ἄρα τὸ ὑπὸ πλειόνων αἰτίων παραγόμενον συνθετώτερον, τὸ δὲ ὑπὸ ἐλαττόνων ἀπλούστερον· ὢν γὰρ θάτερον μετέχει, καὶ θάτερον· ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. Πᾶν τὸ ἀπλοῦν κατ' οὐσίαν ἢ κρεῖττον ἐστὶ τῶν συνθέτων ἢ χεῖρον. ^[10]

Inst 59 εἰ γὰρ τὰ ἄκρα τῶν ὄντων ὑπὸ ἐλαττόνων καὶ ἀπλουστέρων παράγεται, τὰ δὲ μέσα ὑπὸ πλειόνων, ταῦτα μὲν ἔσται σύνθετα, τὰ δὲ ἄκρα τὰ μὲν κατὰ τὸ κρεῖττον ἀπλούστερα, τὰ δὲ κατὰ τὸ χεῖρον. ἀλλὰ μὴν ὅτι τὰ ἄκρα ὑπὸ ἐλαττόνων παράγεται, δηλὸν· διότι τὰ ἀνωτέρω καὶ ἄρχεται πρὸ τῶν καταδεεστέρων καὶ ὑπερεκτείνεται αὐτῶν ἐφ' ἃ μὴ πρόεισιν ἐκεῖνα δι' ὕφεσιν δυνάμεως. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ ἔσχατον τῶν ὄντων ἀπλούστατον, ὥσπερ τὸ πρῶτον, ὅτι ἀπὸ μόνου πρόεισι τοῦ πρώτου· ἀλλ' ἢ ἀπλότης ἢ μὲν κατὰ τὸ κρεῖττον ἐστὶ πάσης συνθέσεως, ἢ δὲ κατὰ τὸ χεῖρον. καὶ ἐπὶ πάντων ὁ αὐτός ἐστι λόγος. Πᾶν τὸ πλειόνων αἴτιον κρεῖττον ἐστὶ τοῦ πρὸς ἐλάττονα τὴν δύναμιν λαχόντος καὶ μέρη παράγοντος ὢν θάτερον ὅλων ὑποστατικόν ἐστίν. ^[10]

Inst 60 εἰ γὰρ τὸ μὲν ἐλαττόνων, τὸ δὲ πλειόνων αἴτιον, μέρη δὲ τὰ ἕτερα τῶν ἐτέρων, ἃ μὲν ποιεῖ θάτερον, καὶ τὸ λοιπὸν ποιήσει, τὸ τῶν πλειόνων ὑποστατικόν· ἃ δὲ τοῦτο παράγει, τούτων οὐ πάντων ἐστὶν ἐκεῖνο παρακτικόν. δυνατώτερον ἄρα καὶ περιληπτικώτερον· ὥς γὰρ τὸ προελθὸν πρὸς τὸ προελθόν, οὕτω τὸ παραγαγὸν πρὸς τὸ παραγαγόν, κατ' ἄλληλα ληφθέντα, τὸ δὲ πλείω δυνάμενον μείζονα δύναμιν ἔχει καὶ ὀλικωτέραν· τοῦτο δέ, ἐγγυτέρω τῆς πάντων αἰτίας· τὸ δὲ ἐγγυτέρω ταύτης μειζόνως ἐστὶν ἀγαθόν, εἴπερ αὕτη τὸ ἀγαθόν. τὸ ἄρα πλειόνων αἴτιον κατ' οὐσίαν κρεῖττον ὑπάρχει τοῦ ἐλάττονα παράγοντος. Πᾶσα δύναμις ἀμέριστος μὲν οὔσα μείζων ἐστὶ, μεριζομένη δὲ ἐλάττων. ^[10]

Inst 61 εἰ γὰρ μερίζεται, πρόεισιν εἰς πλῆθος· εἰ δὲ τοῦτο, πορρωτέρω γίνεται τοῦ ἐνός· εἰ δὲ τοῦτο, ἐλάττω δυνήσεται, τοῦ ἐνός καὶ τοῦ συνέχοντος αὐτὴν ἀφισταμένη· καὶ ἀτελής, εἴπερ τὸ ἐκάστου ἀγαθὸν ὑπάρχει κατὰ τὴν ἔνωσιν. Πᾶν πλῆθος ἐγγυτέρω τοῦ ἐνός ὃν ποσῷ μὲν ἐστὶ τῶν πορρωτέρω ἔλαττον, τῇ δυνάμει δὲ μείζον. ^[5]

Inst 62 ὅμοιον γὰρ τῷ ἐνὶ μᾶλλον τὸ ἐγγύτερον· τὸ δὲ ἐν πάντων ἦν ὑποστατικὸν ἀπληθύντως. τὸ ἄρα ὁμοιότερον αὐτῷ, πλειόνων αἴτιον ὑπάρχον, εἴπερ ἐκεῖνο πάντων, ἐνοειδέστερον ἔσται καὶ ἀμεριστότερον, εἴπερ ἐκεῖνο ἔν. ὥς μὲν οὖν ἐνὶ τὸ ἦττον πεπληθυσμένον μᾶλλον συγγενές, ὥς δὲ πάντων αἰτίῳ τὸ πλειόνων παρακτικόν—τοῦτο δέ, δυνατώτερον. ἐκ δὴ τούτων φανερόν ὅτι πλείους μὲν αἱ σωματικαὶ φύσεις τῶν ψυχῶν, πλείους δὲ αὗται τῶν νόων, οἱ δὲ νόες πλείους τῶν θείων ἐνάδων· καὶ ἐπὶ πάντων ὁ αὐτὸς λόγος. Πᾶν τὸ ἀμέθεκτον διττὰς ὑφίστησι τῶν μετεχομένων τὰς τάξεις, τὴν μὲν ἐν τοῖς ποτε μετέχουσι, τὴν δὲ ἐν τοῖς ἀεὶ καὶ συμφυῶς μετέχουσι. ^[10]

Inst 63

τῷ γὰρ ἀμεθέκτῳ τὸ ἀεὶ μετεχόμενον ὁμοιότερον ἢ τὸ ποτέ. πρὶν ἄρα ὑποστῇ τὸ ποτέ μεθεκτόν, τὸ ἀεὶ μεθεκτόν ὑποστήσεται, τῷ μὲν μετέχεσθαι τοῦ μετ' αὐτὸ μὴ διενεγκόν, τῷ δὲ ἀεὶ συγγενέστερον ὢν τῷ ἀμεθέκτῳ καὶ ὁμοιότερον. καὶ οὔτε μόνον ἔστι τὰ ποτέ μετεχόμενα (πρὸ γὰρ τούτων τὰ ἀεὶ μετεχόμενα, δι' ὧν καὶ ταῦτα συνδεῖται κατὰ τινὰ πρόοδον εὐτακτον τοῖς ἀμεθέκτοις)· οὔτε μόνον τὰ ἀεὶ μετεχόμενα (καὶ γὰρ ταῦτα, δύναμιν ἔχοντα ἄσβεστον, εἴπερ ἀεὶ ἔστιν, ἄλλων ἐστὶν οἰστικά τῶν ποτέ μετεχομένων· καὶ μέχρι τούτων ἡ ὕψις). ἐκ δὲ τούτων φανερόν ὅτι καὶ αἱ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἐνώσεις ἐλλαμπόμεναι τοῖς οὖσιν αἱ μὲν ἀεὶ μετέχονται, αἱ δὲ ποτέ, καὶ αἱ νοεραὶ μεθέξεις διτταὶ ὡσαύτως, καὶ αἱ τῶν ψυχῶν ψυχώσεις, καὶ αἱ τῶν ἄλλων εἰδῶν ὁμοίως· καὶ γὰρ τὸ κάλλος καὶ ἡ ὁμοιότης καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ ταυτότης, ἀμέθεκτα ὄντα, ὑπὸ τε τῶν ἀεὶ μετεχόντων μετέχεται καὶ ὑπὸ τῶν ποτέ δευτέρως κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν. Πᾶσα ἀρχικὴ μονὰς διττὸν ὑφίστησιν ἀριθμόν, τὸν μὲν αὐτοτελῶν ὑποστάσεων, τὸν δὲ ἐλλάμψεων ἐν ἑτέροις τὴν ὑπόστασιν κεκτημένων. ^[15]

Inst 64 εἰ γὰρ καθ' ὕψους ἢ πρόοδος διὰ τῶν οἰκείων τοῖς ὑποστατικοῖς αἰτίοις, καὶ ἀπὸ τῶν παντελείων τὰ τέλεια καὶ διὰ τούτων μέσων τὰ ἀτελῆ πρόεισιν εὐτάκτως ὥστε αἱ μὲν ἔσονται αὐτοτελεῖς ὑποστάσεις, αἱ δὲ ἀτελεῖς. καὶ αὗται μὲν γίνονται ἤδη τῶν μετεχόντων (ἀτελεῖς γὰρ οὔσαι δέονται τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν ἑαυτῶν ὑπαρξιν)· αἱ δὲ ἑαυτῶν ποιοῦσι τὰ μετέχοντα (τέλειαι γὰρ οὔσαι πληροῦσι μὲν ἑαυτῶν ἐκεῖνα καὶ ἐδράζουσιν ἐν ἑαυταῖς, δέονται δὲ οὐδὲν τῶν καταδεεστέρων εἰς τὴν ὑπόστασιν τὴν ἑαυτῶν). αἱ μὲν οὖν αὐτοτελεῖς ὑποστάσεις, διὰ τὴν εἰς πληθος διάκρισιν ἡλαττωμέναι τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν μονάδος, διὰ τὴν αὐτοτελεῖ ὑπαρξιν ὁμοιοῦνται πρὸς ἐκείνην· αἱ δὲ ἀτελεῖς καὶ τῷ ἐν ἄλλοις εἶναι τῆς καθ' αὐτὴν ὕφεστος καὶ τῷ ἀτελεῖ τῆς πάντα τελειούσης ἀφεστήκασιν. αἱ δὲ πρόοδοι διὰ τῶν ὁμοίων ἄχρι τῶν πάντη ἀνομοίων. διττὸν ἄρα ὑφίστησιν ἀριθμόν ἐκάστη τῶν ἀρχικῶν μονάδων. ἐκ δὲ τούτων φανερόν ὅτι καὶ ἐνάδες αἱ μὲν αὐτοτελεῖς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς προῆλθον, αἱ δὲ ἐλλάμψεις ἐνώσεων· καὶ νόες οἱ μὲν οὐσίαι αὐτοτελεῖς, οἱ δὲ νοεραὶ τινες τελειότητες· καὶ ψυχαὶ αἱ μὲν ἑαυτῶν οὔσαι, αἱ δὲ τῶν ψυχουμένων, ὡς ἰνδάλματα μόνον οὔσαι ψυχῶν. καὶ οὕτως οὔτε πᾶσα ἔνωσις θεός, ἀλλ' ἡ αὐτοτελεῖς ἐνός, οὔτε πᾶσα νοερά ἰδιότης νοῦς, ἀλλ' ἡ οὐσιώδης μόνον, οὔτε πᾶσα ψυχῆς ἑλλάμψις ψυχῆ, ἀλλ' ἔστι καὶ τὰ εἰδῶλα τῶν ψυχῶν. Πᾶν τὸ ὅπως οὖν ὕφεστος ἢ κατ' αἰτίαν ἔστιν ἀρχοειδῶς ἢ καθ' ὑπαρξιν ἢ κατὰ μέθεξιν εἰκονικῶς. ^[25]

Inst 65 ἢ γὰρ ἐν τῷ παράγοντι τὸ παραγόμενον ὁράται, ὡς ἐν αἰτίᾳ προϋπάρχον, διότι πᾶν τὸ αἷτιον ἐν ἑαυτῷ τὸ αἰτιατὸν προεῖληφε, πρῶτως ὃν ὅπερ ἐκεῖνο δευτέρως ἢ ἐν τῷ παραγομένῳ τὸ παράγον (καὶ γὰρ τοῦτο, μετέχον τοῦ παράγοντος, ἐν ἑαυτῷ δείκνυσι δευτέρως ὃ τὸ παράγον ὑπάρχει πρῶτως)· ἢ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον θεωρεῖται, καὶ οὔτε ἐν τῷ αἰτίῳ οὔτε ἐν τῷ ἀποτελέσματι· τὸ μὲν γὰρ ἔστι κρειττόνως ἢ ἔστι, τὸ δὲ χειρόνως ἢ ἔστι, δεῖ δὲ ποῦ εἶναι καὶ ὃ ἔστιν· ἔστι δὲ καθ' ὑπαρξιν ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει ἕκαστον. Πάντα τὰ ὄντα πρὸς ἀλλήλα ἢ ὅλα ἐστὶν ἢ μέρη ἢ ταῦτά ἢ ἕτερα. ^[10]

Inst 66 ἢ γὰρ περιέχει θάτερα, περιέχεται δὲ τὰ λοιπά· ἢ οὔτε περιέχει οὔτε περιέχεται, καὶ ἢ ταυτόν τι πέπονθεν, ὡς ἐνὸς μετέχοντα, ἢ διακρίνεται ἀλλήλων. ἀλλ' εἰ μὲν περιέχει, ὅλα ἂν εἴη· εἰ δὲ περιέχοιτο, μέρη· εἰ δ' ἐνὸς τὰ πολλὰ μετέχοι, ταῦτά ἐστι κατὰ τὸ ἐν· εἰ δὲ πλείω μόνον εἴη, ἕτερα ἀλλήλων ταύτη, καθὸ πολλά ἐστὶν. Πᾶσα ὁλότης ἢ πρὸ τῶν μερῶν ἐστὶν ἢ ἐκ τῶν μερῶν ἢ ἐν τῷ μέρει. ^[5]

Inst 67 ἢ γὰρ ἐν τῇ αἰτίᾳ τὸ ἐκάστου θεωροῦμεν εἶδος, καὶ ὅλον ἐκεῖνο πρὸ τῶν μερῶν λέγομεν τὸ ἐν τῷ αἰτίῳ προϋποστάν· ἢ ἐν τοῖς μετέχουσιν αὐτῆς μέρεσι. καὶ τοῦτο διχῶς ἢ γὰρ ἐν ἅπασιν ὁμοῦ τοῖς μέρεσι, καὶ ἔστι τοῦτο ἐκ τῶν μερῶν ὅλον, οὐ καὶ ὅτι οὖν μέρος ἀπὸν ἐλαττοῦ τὸ ὅλον· ἢ ἐν ἐκάστῳ τῶν μερῶν, ὡς καὶ τοῦ μέρους κατὰ μέθεξιν τοῦ ὅλου <ὅλου> γεγονότος, ὃ καὶ ποιεῖ τὸ μέρος εἶναι ὅλον μερικῶς. καθ' ὑπαρξιν μὲν οὖν ὅλον τὸ ἐκ τῶν μερῶν· κατ' αἰτίαν δὲ

τὸ πρὸ τῶν μερῶν· κατὰ μέθεξιν δὲ τὸ ἐν τῷ μέρει. καὶ γὰρ τοῦτο κατ' ἐσχάτην ὕφεσιν ὅλον, ἢ μιμεῖται τὸ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον, ὅταν μὴ τὸ τυχὸν ἢ μέρος, ἀλλὰ τῷ ὅλῳ δυνάμενον ἀφομοιοῦσθαι οὐ καὶ τὰ μέρη ὅλα ἐστίν. Πᾶν τὸ ἐν τῷ μέρει ὅλον μέρος ἐστὶ τοῦ ἐκ τῶν μερῶν ὅλου. ^[10]

Inst 68 εἰ γὰρ μέρος ἐστίν, ὅλου τινός ἐστι μέρος· καὶ ἦτοι τοῦ ἐν αὐτῷ ὅλου, καθ' ὃ λέγεται ἐν τῷ μέρει ὅλον (ἀλλ' οὕτως αὐτὸ ἑαυτοῦ μέρος, καὶ ἴσον τῷ ὅλῳ τὸ μέρος ἔσται, καὶ ταύτῳ ἐκάτερον)· ἢ ἄλλου τινός ὅλου. καὶ εἰ ἄλλου, ἢ μόνον ἐστὶν ἐκείνου μέρος, καὶ οὕτως οὐδὲν ἂν πάλιν τοῦ ὅλου διαφέρει, ἐνὸς ὄντος ἐν ὃν μέρος· ἢ μεθ' ἑτέρου (παντὸς γὰρ ὅλου τὰ μέρη πλείω ἐνός), κακείνο ἔσται, ἐκ πλειόνων ὄν, ὅλον ἐκ τῶν μερῶν ἐξ ὧν ἐστὶ· καὶ οὕτω τὸ ἐν τῷ μέρει ὅλον τοῦ ἐκ τῶν μερῶν ἐστὶ μέρος. Πᾶν τὸ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον μετέχει τῆς πρὸ τῶν μερῶν ὁλότητος. ^[5]

Inst 69 εἰ γὰρ ἐκ μερῶν ἐστὶ, πεπονθός ἐστι τὸ ὅλον (τὰ γὰρ μέρη ἐν γενόμενα τὸ ὅλον διὰ τὴν ἔνωσιν πέπονθε), καὶ ἔστιν ὅλον ἐν μὴ ὅλοις τοῖς μέρεσι. παντὸς δὲ τοῦ μετεχομένου προϋφέστηκε τὸ ἀμέθεκτον. ἢ ἄρα ἀμέθεκτος ὁλότης προϋπάρχει τῆς μετεχομένης. ἔστιν ἄρα τι εἶδος ὁλότητος πρὸ τοῦ ἐκ τῶν μερῶν ὅλου, ὃ οὐ πεπονθός ἐστι τὸ ὅλον, ἀλλ' αὐτὸ ὁλότης, ἀφ' ἧς ἢ ἐκ τῶν μερῶν ὁλότης. ἐπεὶ καὶ τὸ μὲν ἐκ τῶν μερῶν ὅλον πολλαχοῦ καὶ ἐν πολλοῖς ἐστὶν, ἐν ἄλλοις καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ μερῶν οὔσι, τοῖς μὲν ἄλλων, τοῖς δὲ ἄλλων· δεῖ δὲ εἶναι τὴν μονάδα πασῶν τῶν ὁλοτήτων καθ' αὐτήν. οὔτε γὰρ εἰλικρινὲς ἕκαστον τῶν ὅλων τούτων, ἐπιδεῖξ ὃν τῶν μερῶν ἐξ ὧν ἐστὶν οὐχ ὅλων ὄντων· οὔτε ἐν τινὶ γεγονὸς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἴτιον εἶναι δύναται τοῦ εἶναι ὅλοις. τὸ ἄρα τοῦ ὅλοις εἶναι τοῖς ὅλοις ἅπασιν αἴτιον πρὸ τῶν μερῶν ἐστὶν. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο ἐκ τῶν μερῶν, τὸ ὅλον ἔσται καὶ οὐχ ἀπλῶς ὅλον, καὶ πάλιν τοῦτο ἐξ ἄλλου, καὶ ἢ εἰς ἄπειρον ἢ ἔσται τὸ πρῶτως ὅλον, οὐκ ἐκ μερῶν ὅλον, ἀλλ' ὃ ἐστὶν ὁλότης ὄν. Πᾶν τὸ ὀλικώτερον ἐν τοῖς ἀρχηγικοῖς καὶ πρὸ τῶν μερικῶν εἰς τὰ μετέχοντα ἐλλάμπει καὶ δεύτερον ἐκείνων ἀπολείπει τὸ μετασχόν. ^[20]

Inst 70 καὶ γὰρ ἄρχεται πρὸ τοῦ μετ' αὐτὸ τῆς ἐνεργείας τῆς εἰς τὰ δεύτερα, καὶ σὺν τῇ ἐκείνου παρουσίᾳ πάρεστι, καὶ ἐκείνου μηκέτι ἐνεργοῦντος ἔτι πάρεστι καὶ ἐνεργεῖ τὸ αἰτιώτερον· καὶ οὐκ ἐν διαφόροις μόνον ὑποκειμένοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκάστῳ τῶν ποτὲ μετεχόντων. δεῖ γὰρ (εἰ τύχοι) γενέσθαι πρῶτον ὄν, εἶτα ζῶον, εἶτα ἄνθρωπον. καὶ ἄνθρωπος οὐκέτι ἔστιν ἀπολιπούσης τῆς λογικῆς δυνάμεως, ζῶον δὲ ἔστιν ἐμπνέον καὶ αἰσθανόμενον· καὶ τοῦ ζῆν πάλιν ἀπολιπόντος μένει τὸ ὄν (καὶ γὰρ ὅταν μὴ ζῇ τὸ εἶναι πάρεστι). καὶ ἐπὶ πάντων ὡσαύτως. αἴτιον δέ, ὅτι δραστικώτερον ὑπάρχον τὸ αἰτιώτερον πρότερον εἰς τὸ μετέχον ἐνεργεῖ (τὸ γὰρ αὐτὸ ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου πάσχει προτέρου)· καὶ τοῦ δευτέρου πάλιν ἐνεργοῦντος κακείνο συνεργεῖ, διότι πᾶν, ὅπερ ἂν ποιῇ τὸ δεύτερον, συναπογεννᾷ τούτῳ καὶ τὸ αἰτιώτερον· καὶ ἀπολιπόντος ἐκείνου τοῦτο ἔτι πάρεστιν (ἢ γὰρ τοῦ δυνατωτέρου μετάδοσις, δρῶσα μειζρόνως, ὑστέρα τὸ μετασχόν ἀπολείπει· καὶ γὰρ διὰ τῆς τοῦ δευτέρου μεταδόσεως τὴν ἑαυτῆς ἑλλάμψιν ἐδυνάμωσεν). Πάντα τὰ ἐν τοῖς ἀρχηγικοῖς αἰτίοις ὀλικωτέραν καὶ ὑπερτέραν τάξιν ἔχοντα ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι κατὰ τὰς ἀπ' αὐτῶν ἐλλάμψεις ὑποκείμενά πως γίνεται ταῖς τῶν μερικωτέρων μεταδόσεσι· καὶ αἱ μὲν ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων ἐλλάμψεις ὑποδέχονται τὰς ἐκ τῶν δευτέρων προόδους, ἐκείναι δὲ ἐπὶ τούτων ἐδράζονται· καὶ οὕτω προηγοῦνται μεθέξεις ἄλλαι ἄλλων, καὶ ἐμφάσεις ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἄνωθεν εἰς τὸ αὐτὸ φοιτῶσιν ὑποκείμενον, τῶν ὀλικωτέρων προενεργούντων, τῶν δὲ μερικωτέρων ἐπὶ ταῖς ἐκείνων ἐνεργείαις τὰς ἑαυτῶν μεταδόσεις χορηγούντων τοῖς μετέχουσιν. ^[10]

Inst 71 εἰ γὰρ τὰ αἰτιώτερα πρὸ τῶν δευτέρων ἐνεργεῖ, διὰ περιουσίαν δυνάμεως καὶ τοῖς ἀτελεστέραν ἔχουσι τὴν ἐπιτηδειότητα παρόντα καὶ ἐλλάμποντα κακείνοις, τὰ δὲ ὑφειμένα κατὰ τὴν τάξιν δεύτερα χορηγεῖ τὰ ἀπ' αὐτῶν, δῆλον ὡς αἱ τῶν ὑπερτέρων ἐλλάμψεις, προκαταλαμβάνουσαι

τὸ μετέχον ἀμφοτέρων, ἐπερείδουσι τὰς τῶν ὑφειμένων μεταδόσεις· αἱ δὲ ταῖς ἀπ' ἐκείνων ἐμφάσεσιν ὑποβάθραις χρῶνται, καὶ δρῶσιν εἰς τὸ μετέχον, προειργασμένον ὑπ' ἐκείνων. Πάντα τὰ ἐν τοῖς μετέχουσιν ὑποκειμένων ἔχοντα λόγον ἐκ τελειοτέρων πρόεισι καὶ ὀλικωτέρων αἰτίων. ^[15]

Inst 72 τὰ γὰρ πλειόνων αἷτια δυνατότερα ἐστὶ καὶ ὀλικώτερα καὶ ἐγγυτέρω τοῦ ἐνὸς ἢ τὰ τῶν ἐλαττόνων. τὰ δὲ τῶν προϋποκειμένων ἄλλοις ὑποστατικὰ πλειόνων αἷτια ἐστὶν, ὑφιστάντα καὶ τὰς ἐπιτηδειότητος πρὸς τῆς τῶν εἰδῶν παρουσίας. ὀλικώτερα ἄρα ταῦτα καὶ τελειότερα ἐστὶν ἐν τοῖς αἰτίοις. ἐκ δὲ τούτων φανερόν διότι ἢ μὲν ὕλη, ἐκ τοῦ ἐνὸς ὑποστᾶσα, καθ' αὐτὴν εἶδους ἐστὶν ἁμοιρος· τὸ δὲ σῶμα καθ' αὐτό, εἰ καὶ τοῦ ὄντος μετέσχε, ψυχῆς ἀμέτοχόν ἐστιν. ἢ μὲν γὰρ ὕλη, ὑποκείμενον οὕσα πάντων, ἐκ τοῦ πάντων αἰτίου προῆλθε· τὸ δὲ σῶμα, ὑποκείμενον ὃν τῆς ψυχώσεως, ἐκ τοῦ ὀλικωτέρου τῆς ψυχῆς ὑφέστηκε, τοῦ ὄντος ὅπως οὖν μετασχόν. Πᾶν μὲν ὅλον ἅμα ὃν τί ἐστὶ, καὶ μετέχει τοῦ ὄντος οὐ πᾶν δὲ ὃν ὅλον τυγχάνει ὃν. ^[10]

Inst 73 ἢ γὰρ ταυτόν ἐστιν ὃν καὶ ὅλον, ἢ τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον. ἀλλ' εἰ καὶ τὸ μέρος, ἢ μέρος, ὃν μὲν ἐστὶν (ἐκ γὰρ μερῶν ὄντων ἐστὶ τὸ ὅλον), οὐ μέντοι καὶ ὅλον καθ' αὐτό, οὐκ ἄρα ταυτόν ἐστιν ὃν καὶ ὅλον. εἴη γὰρ ἂν τὸ μέρος οὐκ ὃν· εἰ δὲ τὸ μέρος οὐκ ὃν, οὐδὲ τὸ ὅλον ἔστι. πᾶν γὰρ ὅλον μερῶν ἐστὶν ὅλον, ἢ ὡς πρὸ αὐτῶν ὃν ἢ ὡς ἐν αὐτοῖς μὴ ὄντος οὖν τοῦ μέρους, οὐδὲ τὸ ὅλον εἶναι δυνατόν. εἰ δὲ τὸ ὅλον πρὸ τοῦ ὄντος, ἔσται πᾶν ὃν ὅλον εὐθύς· οὐκ ἄρα ἔσται πάλιν τὸ μέρος μέρος. ἀλλὰ ἀδύνατον· εἰ γὰρ τὸ ὅλον ἐστὶν ὅλον, μέρους ὃν ὅλον, καὶ τὸ μέρος ἔσται μέρος, ὅλου μέρος ὃν. λείπεται ἄρα πᾶν μὲν εἶναι τὸ ὅλον ὃν, οὐ πᾶν δὲ τὸ ὃν ὅλον. ἐκ δὲ τούτων φανερόν ὅτι τὸ πρῶτως ὃν ἐπέκεινα τῆς ὀλότητός ἐστιν, εἴπερ τὸ μὲν πλείοσι πάρεστι, τὸ ὃν (καὶ γὰρ τοῖς μέρεσιν, ἢ μέρη, τὸ εἶναι ὑπάρχει), τὸ δὲ ἐλάττωσι. τὸ γὰρ πλειόνων αἷτιον κρεῖττον, τὸ δὲ ἐλαττόνων καταδεέστερον, ὡς δέδεικται. Πᾶν μὲν εἶδος ὅλον τί ἐστὶν (ἐκ γὰρ πλειόνων ὑφέστηκεν, ὧν ἕκαστον συμπληροῖ τὸ εἶδος)· οὐ πᾶν δὲ ὅλον εἶδος. ^[15]

Inst 74 καὶ γὰρ τὸ τί καὶ ἄτομον ὅλον μὲν ἐστὶν, ἢ ἄτομον, εἶδος δὲ οὐκ ἔστι. πᾶν γὰρ ὅλον ἐστὶ τὸ ἐκ μερῶν ὑφεστός, εἶδος δὲ τὸ εἰς πλείω τὰ καθέκαστα ἤδη τεμνόμενον. ἄλλο ἄρα τὸ ὅλον καὶ ἄλλο τὸ εἶδος· καὶ τὸ μὲν ὑπάρχει πλείοσι, τὸ δὲ ἐλάττωσιν. ὑπὲρ τὰ εἶδη ἄρα τῶν ὄντων ἐστὶ τὸ ὅλον. ἐκ δὲ τούτων φανερόν ὅτι τὸ ὅλον μέσσην ἔχει τάξιν τοῦ τε ὄντος καὶ τῶν εἰδῶν. ὧς ἔπεται τὸ καὶ πρὸ τῶν εἰδῶν ὑφεστάναι τὸ ὃν, καὶ τὰ εἶδη ὄντα εἶναι, μὴ μέντοι πᾶν ὃν εἶδος. ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν αἱ στερήσεις ὄντα μὲν πῶς εἰσιν, εἶδη δὲ οὐκ εἰσι, διὰ τὴν ἐνιαίαν τοῦ ὄντος δύναμιν καὶ αὐταὶ τοῦ εἶναι καταδεξάμεναί τινα ἀμυδρὰν ἔμφασιν. Πᾶν τὸ κυρίως αἷτιον λεγόμενον ἐξήρηται τοῦ ἀποτελέσματος. ^[10]

Inst 75 ἐν αὐτῷ γὰρ ὃν, ἢ συμπληρωτικὸν αὐτοῦ ὑπάρχον ἢ δεόμενόν πως αὐτοῦ πρὸς τὸ εἶναι, ἀτελέστερον ἂν εἴη ταύτη τοῦ αἰτιατοῦ. τὸ δὲ ἐν τῷ ἀποτελέσματι ὃν συναίτιόν ἐστι μᾶλλον ἢ αἷτιον, ἢ μέρος ὃν τοῦ γινομένου ἢ ὄργανον τοῦ ποιοῦντος· τό τε γὰρ μέρος ἐν τῷ γινομένῳ ἐστίν, ἀτελέστερον ὑπάρχον τοῦ ὅλου, καὶ τὸ ὄργανον τῷ ποιοῦντι πρὸς τὴν γένεσιν δουλεύει, τὰ μέτρα τῆς ποιήσεως ἀφορίζειν ἑαυτῷ μὴ δυνάμενον. ἅπαν ἄρα τὸ κυρίως αἷτιον, εἴ γε καὶ τελειότερόν ἐστι τοῦ ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὸ μέτρον αὐτὸ τῇ γενέσει παρέχεται, καὶ τῶν ὀργάνων ἐξήρηται καὶ τῶν στοιχείων καὶ πάντων ἀπλῶς τῶν καλουμένων συναιτίων. Πᾶν μὲν τὸ ἀπὸ ἀκινήτου γινόμενον αἰτίας ἀμετάβλητον ἔχει τὴν ὑπαρξιν· πᾶν δὲ τὸ ἀπὸ κινουμένης, μεταβλητὴν. ^[10]

Inst 76 εἰ γὰρ ἀκίνητόν ἐστι πάντη τὸ ποιοῦν, οὐ διὰ κινήσεως, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι παράγει τὸ δεύτερον ἀφ' ἑαυτοῦ· εἰ δὲ τοῦτο, σύνδρομον ἔχει τῷ ἑαυτοῦ εἶναι τὸ ἀπ' αὐτοῦ· εἰ δὲ τοῦτο, ἕως ἂν ἦ, παράγει. ἀεὶ δὲ ἔστιν· ἀεὶ ἄρα ὑφίστησι τὸ μετ' αὐτό· ὥστε καὶ τοῦτο ἀεὶ γίνεται ἐκείθεν

καὶ αἰεὶ ἔστι, τῷ ἐκείνου αἰεὶ κατὰ τὴν ἐνέργειαν συνάψαν τὸ ἑαυτοῦ κατὰ τὴν πρόοδον αἰεὶ. εἰ δὲ δὴ κινεῖται τὸ αἴτιον, καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ γινόμενον ἔσται μεταβλητὸν κατ' οὐσίαν· ὧ γὰρ τὸ εἶναι διὰ κινήσεως, τοῦτο τοῦ κινουμένου μεταβάλλοντος μεταβάλλει τὸ εἶναι. εἰ γὰρ ἐκ κινήσεως παραγόμενον ἀμετάβλητον αὐτὸ μένοι, κρεῖττον ἔσται τῆς ὑποστησάσης αἰτίας. ἀλλ' ἀδύνατον. οὐκ ἄρα ἀμετάβλητον ἔσται. μεταβαλεῖ ἄρα καὶ κινήσεται κατ' οὐσίαν, τὴν ὑποστήσασαν αὐτὸ κίνησιν μιμούμενον. Πᾶν τὸ δυνάμει ὄν ἐκ τοῦ κατ' ἐνέργειαν ὄντος ὃ τοῦτο δυνάμει ἐστὶν εἰς τὸ ἐνεργεῖα πρόεισι· τὸ μὲν πη δυνάμει ἐκ τοῦ πη κατ' ἐνέργειαν, ἥ αὐτὸ δυνάμει τὸ δὲ πάντῃ δυνάμει ὄν ἐκ τοῦ πάντῃ κατ' ἐνέργειαν ὄντος. ^[15]

Inst 77 αὐτὸ μὲν γὰρ ἑαυτὸ τὸ δυνάμει προάγειν εἰς ἐνέργειαν οὐ πέφυκεν, ἀτελὲς ὄν· εἰ γὰρ ἀτελὲς ὄν αἴτιον ἑαυτῷ γίνοιτο τοῦ τελείου καὶ κατ' ἐνέργειαν, τὸ αἴτιον ἔσται τοῦ ἀπ' αὐτοῦ γεγονότος ἀτελέστερον. οὐκ ἄρα τὸ δυνάμει, ἥ δυνάμει, ἑαυτῷ τοῦ κατ' ἐνέργειαν αἴτιον· ἔσται γάρ, ἥ ἀτελὲς, τοῦ τελείου αἴτιον, εἴπερ τὸ δυνάμει πᾶν, ἥ δυνάμει, ἀτελὲς, τὸ δ' ἐνεργεῖα πᾶν, ἥ ἐνεργεῖα, τέλειον. εἰ ἄρα ἔσται τὸ δυνάμει κατ' ἐνέργειαν, ἀπ' ἄλλου τινὸς ἕξει τὸ τέλειον· καὶ ἦτοι καὶ αὐτὸ δυνάμει (ἀλλ' ἔσται οὕτω πάλιν τὸ ἀτελὲς τοῦ τελείου γεννητικόν) ἡ ἐνεργεῖα, καὶ ἦτοι ἄλλο τι ἢ τοῦτο ὃ δυνάμει τὸ κατ' ἐνέργειαν γινόμενον ἦν. ἀλλ' εἰ μὲν ἄλλο τι ἐνεργεῖα ὄν ποιεῖ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ιδιότητα ποιοῦν οὐ τὸ δυνάμει τὸ ἐν θατέρῳ ποιήσει ἐνεργεῖα· οὐδὲ τοῦτο τοίνυν ἔσται κατ' ἐνέργειαν, εἴπερ μή, ἥ δυνάμει ἔστι, ταύτῃ γίνοιτο. λείπεται ἄρα ἐκ τοῦ κατ' ἐνέργειαν ὄντος ὃ δυνάμει τί ἐστὶν εἰς τὸ ἐνεργεῖα μεταβάλλειν. Πᾶσα δύναμις ἡ τελεία ἐστὶν ἡ ἀτελής. ^[20]

Inst 78 ἡ μὲν γὰρ τῆς ἐνεργείας οἰστική τελεία δύναμις· καὶ γὰρ ἄλλα ποιεῖ τέλεια διὰ τῶν ἑαυτῆς ἐνεργειῶν, τὸ δὲ τελειωτικὸν ἄλλων μειζόνως αὐτὸ τελειότερον. ἡ δὲ ἄλλου του δεομένη τοῦ κατ' ἐνέργειαν προϋπάρχοντος, καθ' ἣν δυνάμει τι ἔστιν, ἀτελής δεῖται γὰρ τοῦ τελείου ἐν ἄλλῳ ὄντος, ἵνα μετασχοῦσα ἐκείνου τελεία γένηται· καθ' αὐτὴν ἄρα ἀτελής ἐστὶν ἡ τοιαύτη δύναμις. ὥστε τελεία μὲν ἡ τοῦ κατ' ἐνέργειαν δύναμις, ἐνεργείας οὐσα γόνιμος· ἀτελής δὲ ἡ τοῦ δυνάμει, παρ' ἐκείνου κτωμένη τὸ τέλειον. Πᾶν τὸ γινόμενον ἐκ τῆς διττῆς γίνεται δυνάμεως. ^[10]

Inst 79 καὶ γὰρ αὐτὸ δεῖ ἐπιτηδεῖον εἶναι καὶ δύναμιν ἀτελῆ ἔχειν, καὶ τὸ ποιοῦν, κατ' ἐνέργειαν ὃ τοῦτο δυνάμει ἐστὶν ὑπάρχον, δύναμιν προειληφέναι τελείαν. πᾶσα γὰρ ἐνέργεια ἐκ δυνάμεως τῆς ἐνούσης πρόεισιν· εἴτε γὰρ τὸ ποιοῦν μὴ ἔχοι δύναμιν, πῶς ἐνεργήσει καὶ ποιήσει εἰς ἄλλο; εἴτε τὸ γινόμενον μὴ ἔχοι τὴν κατ' ἐπιτηδειότητα δύναμιν, πῶς ἂν γένοιτο; τὸ γὰρ ποιοῦν εἰς τὸ παθεῖν δυνάμενον ποιεῖ πᾶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ τυχὸν καὶ ὃ μὴ πέφυκεν ὑπ' αὐτοῦ πάσχειν. Πᾶν σῶμα πάσχειν καθ' αὐτὸ πέφυκε, πᾶν δὲ ἀσώματον ποιεῖν, τὸ μὲν ἀδρανὲς ὄν καθ' αὐτό, τὸ δὲ ἀπαθές· πάσχει δὲ καὶ τὸ ἀσώματον διὰ τὴν πρὸς τὸ σῶμα κοινωνίαν, ὥς δύναται ποιεῖν καὶ τὰ σώματα διὰ τὴν τῶν ἀσωμάτων μετουσίαν. ^[5]

Inst 80 τὸ μὲν γὰρ σῶμα, ἥ σῶμα, διαιρετόν ἐστι μόνον, καὶ ταύτῃ παθητόν, πάντῃ ὄν μεριστόν, καὶ πάντῃ εἰς ἄπειρον. τὸ δὲ ἀσώματον, ἀπλοῦν ὄν, ἀπαθές ἐστὶν· οὔτε γὰρ διαιρεῖσθαι δύναται τὸ ἀμερὲς οὔτε ἀλλοιοῦσθαι τὸ μὴ σύνθετον. ἡ οὖν οὐδὲν ἔσται ποιητικὸν ἢ τὸ ἀσώματον, εἴπερ τὸ σῶμα, καθὸ σῶμα, οὐ ποιεῖ, πρὸς τὸ διαιρεῖσθαι μόνον καὶ πάσχειν ἐκκείμενον. ἐπεὶ καὶ πᾶν τὸ ποιοῦν δύναμιν ἔχει ποιητικήν· ἅποιον δὲ καὶ ἀδύναμον τὸ σῶμα καθ' αὐτό· ὥστε οὐ καθὸ σῶμα ποιήσει, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ ποιεῖν ἐν αὐτῷ δύναμιν· μεθέξει ἄρα δυνάμεως ποιεῖ, ὅταν ποιῇ. καὶ μὴν καὶ τὰ ἀσώματα παθῶν μετέχει ἐν σώματι γεγόμενα, συνδιαιρούμενα σώμασι καὶ ἀπολαύοντα τῆς μεριστῆς ἐκείνων φύσεως, ἀμερῇ ὄντα κατὰ τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν. Πᾶν τὸ χωριστῶς μετεχόμενον διὰ τινος ἀχωρίστου δυνάμεως, ἦν ἐνδίδωσι, τῷ μετέχοντι ἀρεσθῖν. ^[15]

Inst 81

εἰ γὰρ [καὶ] αὐτὸ χωριστὸν ὑπάρχει τοῦ μετέχοντος καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐκείνῳ, ὥς τὴν ὑπόστασιν ἐν ἑαυτῷ κεκτημένον, δεῖ δὴ τινος αὐτοῖς μεσότητος συνεχούσης θάτερον πρὸς θάτερον, ὁμοιοτέρας τῷ μετεχομένῳ καίτοι ἐν αὐτῷ τῷ μετέχοντι οὔσης. εἰ γὰρ ἐκεῖνο χωριστόν ἐστι, πῶς τοῦτο μετέχει, μήτε αὐτὸ ἐκεῖνο ἔχον μήτε ἄλλο ἀπ' αὐτοῦ; δύναμις ἄρα ἀπ' ἐκείνου καὶ ἔλλαμψις εἰς τὸ μετέχον προελθοῦσα συνάψει ἄμφω καὶ τὸ μὲν ἔσται δι' οὗ ἡ μέθεξις, τὸ δὲ μετεχόμενον, τὸ δὲ μετέχον. Πᾶν ἀσώματον, πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν ὄν, ὑπ' ἄλλων μετεχόμενον χωριστῶς μετέχεται. ^[10]

Inst 82 εἰ γὰρ ἀχωρίστως, ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ οὐκ ἔσται χωριστὴ τοῦ μετέχοντος, ὥσπερ οὐδὲ ἡ οὐσία. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἐπιστρέψει πρὸς ἑαυτό· ἐπιστρέψαν γὰρ ἔσται τοῦ μετέχοντος χωρίς, ἄλλου ὄντος αὐτὸ ἄλλο ὄν. εἰ ἄρα δύναται πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφειν, χωριστῶς μετέχεται, ὅταν μετέχεται ὑπ' ἄλλων. Πᾶν τὸ ἑαυτοῦ γνωστικὸν πρὸς ἑαυτὸ πάντῃ ἐπιστρεπτικὸν ἐστίν. ^[5]

Inst 83 ὅτι μὲν γὰρ τῇ ἐνεργείᾳ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφει, γινώσκον ἑαυτό, δηλόν· ἐν γὰρ ἐστὶ τὸ γινώσκον καὶ γινωσκόμενον, καὶ ἡ γνῶσις αὐτοῦ πρὸς ἑαυτὸ ὡς γνωστόν· ὡς μὲν γινώσκοντος, ἐνεργείᾳ τις οὔσα· αὐτοῦ δὲ πρὸς ἑαυτό, διότι ἑαυτοῦ γνωστικὸν ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ τῇ οὐσίᾳ, εἰ τῇ ἐνεργείᾳ, δέδεικται· πᾶν γὰρ τὸ τῷ ἐνεργεῖν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν καὶ οὐσίαν ἔχει πρὸς ἑαυτὴν συννεύουσιν καὶ ἐν ἑαυτῇ οὔσιν. Πᾶν τὸ αἰεὶ ὄν ἀπειροδύναμόν ἐστίν. ^[5]

Inst 84 εἰ γὰρ ἀνέκλειπτός ἐστιν αὐτοῦ ἡ ὑπόστασις, καὶ ἡ δύναμις, καθ' ἣν ἐστίν ὃ ἐστὶ καὶ εἶναι δύναται, ἄπειρός ἐστι. πεπερασμένη γὰρ οὔσα ἡ κατὰ τὸ εἶναι δύναμις ἀπολίποι ἂν ποτε· ἀπολιποῦσα δέ, καὶ τὸ εἶναι τοῦ ἔχοντος αὐτὴν ἀπολίποι καὶ οὐκέτ' ἂν αἰεὶ ὄν ὑπάρχοι. δεῖ ἄρα τὴν τοῦ αἰεὶ ὄντος δύναμιν, τὴν συνέχουσιν αὐτὸ κατὰ τὴν οὐσίαν, ἄπειρον εἶναι. Πᾶν τὸ αἰεὶ γινόμενον ἄπειρον τοῦ γίνεσθαι δύναμιν ἔχει. ^[5]

Inst 85 εἰ γὰρ αἰεὶ γίνεται, ἀνέκλειπτός ἐστίν ἡ τῆς γενέσεως ἐν αὐτῷ δύναμις. πεπερασμένη γὰρ οὔσα, ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ παύσεται· παυσάμενης δὲ τῆς τοῦ γίνεσθαι δυνάμεως παύσαιτο ἂν καὶ τὸ γινόμενον τὸ κατ' αὐτὴν γινόμενον, καὶ οὐκέτ' ἂν αἰεὶ γινόμενον εἶη. ἀλλὰ μὴν αἰεὶ ὑπόκειται γινόμενον· ἄπειρον ἄρα ἔχει τὴν τοῦ γίνεσθαι δύναμιν. Πᾶν τὸ ὄντως ὄν ἄπειρόν ἐστιν οὔτε κατὰ τὸ πλῆθος οὔτε κατὰ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ κατὰ τὴν δύναμιν μόνην. ^[5]

Inst 86 πᾶν [μὲν] γὰρ τὸ ἄπειρον ἢ ἐν ποσῷ ἐστίν ἢ ἐν πηλίκῳ ἢ ἐν δυνάμει. τὸ δ' ὄντως ὄν ἄπειρον μὲν ὡς ἄσβεστον ἔχον τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑπαρξιν ἀνέκλειπτον καὶ τὴν ἐνέργειαν ἀνελάττωτον· οὔτε δὲ διὰ μέγεθός ἐστιν ἄπειρον (ἀμέγεθες γὰρ τὸ ὄντως ὄν, αὐθυποστάτως ὄν· πᾶν γὰρ τὸ αὐθυποστάτως ὄν ἀμερές ἐστὶ καὶ ἀπλοῦν), οὔτε διὰ πλῆθος (ἐνοειδέστατον γάρ, ἅτε ἐγγυτάτω τοῦ ἐνὸς τεταγμένον, καὶ τῷ ἐνὶ συγγενέστατον), ἀλλὰ κατὰ τὴν δύναμιν ἄπειρον ἐκεῖνο. διὸ κατὰ ταῦτόν ἀμερές ἐκεῖνο καὶ ἄπειρον· καὶ ὅσῳ δὴ μᾶλλον ἐν καὶ μᾶλλον ἀμερές, τοσούτῳ καὶ ἄπειρον μᾶλλον. ἡ γὰρ μεριζομένη δύναμις ἀσθενὴς ἤδη καὶ πεπερασμένη, καὶ αἱ γε πάντῃ μεριστὰι δυνάμεις πεπερασμέναι πάντως εἰσίν· αἱ γὰρ ἔσχεται καὶ πορρωτάτω τοῦ ἐνὸς διὰ τὸν μερισμὸν πεπερασμέναι πάντως εἰσίν, αἱ δὲ πρῶται διὰ τὴν ἀμέρειαν ἄπειροι· ὁ μὲν γὰρ μερισμὸς διαφορεῖ καὶ ἐκλύει τὴν ἐκάστου δύναμιν, ἡ δὲ ἀμέρεια σφίγγουσα καὶ συσπειρῶσα ἀνέκλειπτον αὐτὴν καὶ ἀνελάττωτον ἐν ἑαυτῇ συνέχει. ἀλλὰ μὴν ἡ κατὰ μέγεθος ἀπειρία καὶ ἡ κατὰ πλῆθος στέρησίς ἐστι πάντῃ τῆς ἀμερείας καὶ ἀπόπτωσις· ἐγγυτάτω μὲν γὰρ τοῦ ἀμεροῦς τὸ πεπερασμένον, πορρωτάτω δὲ τὸ ἄπειρον, πάντῃ τοῦ ἐνὸς ἐκβεβηκός. οὐκ ἄρα τὸ κατὰ δύναμιν ἄπειρον ἐν ἀπείρῳ κατὰ πλῆθος ἐστίν ἢ μέγεθος, εἴπερ ἡ μὲν ἄπειρος δύναμις τῇ ἀμερείᾳ σύνεστι, τὸ δὲ πλήθει ἢ μεγέθει ἄπειρον πορρωτάτω τοῦ ἀμεροῦς ἐστίν. εἰ οὖν τὸ ὄν μεγέθει ἢ πλῆθει ἄπειρον, οὐκ ἂν ἀπειροδύναμόν ἦν· ἀλλὰ μὴν ἀπειροδύναμόν ἐστίν· οὐκ ἄρα ἄπειρον κατὰ πλῆθος ἐστίν ἢ μέγεθος. Πᾶν μὲν τὸ αἰώνιον ὄν ἐστίν, οὐ πᾶν δὲ τὸ ὄν αἰώνιον. ^[25]

- Inst 87 καὶ γὰρ τοῖς γενητοῖς ὑπάρχει πως τοῦ ὄντος μέθεξις, καθ' ὅσον οὐκ ἔστι ταῦτα τὸ μηδαμῶς ὄν, εἰ δὲ μὴ ἔστι τὸ γινόμενον οὐδαμῶς ὄν, ἔστι πως ὄν. τὸ δὲ αἰώνιον οὐδαμῇ τοῖς γενητοῖς ὑπάρχει, καὶ μάλισθ' ὅσα μηδὲ τῆς κατὰ χρόνον τὸν ὅλον ἀϊδιότητος μετείληφεν. ἀλλὰ μὴν πᾶν τὸ αἰώνιον ἀεὶ ἔστι· μετέχει γὰρ αἰῶνος, ὃς τὸ ἀεὶ εἶναι δίδωσιν ὑφ' ὧν ἂν μετέχῃται. τὸ ἄρα ὄν ὑπὸ πλειόνων μετέχεται ἢ ὁ αἰών. ἐπέκεινα ἄρα τοῦ αἰῶνος τὸ ὄν· οἷς μὲν γὰρ αἰῶνος μέτεστι, καὶ τοῦ ὄντος· οἷς δὲ τοῦ ὄντος, οὐ πᾶσι καὶ αἰῶνος. Πᾶν τὸ ὄντως ὄν ἢ πρὸ αἰῶνός ἐστιν ἢ ἐν τῷ αἰῶνι ἢ μετέχον αἰῶνος. ^[10]
- Inst 88 ὅτι μὲν γὰρ ἐστὶ πρὸ αἰῶνος, δέδεικται. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῷ αἰῶνι· ὁ γὰρ αἰὼν τὸ ἀεὶ μετὰ τοῦ ὄντος ἔχει. καὶ μετέχον αἰῶνος· τὸ γὰρ αἰώνιον πᾶν μεθέξει καὶ τοῦ ἀεὶ καὶ τοῦ ὄντος αἰώνιον λέγεται. τοῦτο μὲν γὰρ κατὰ μέθεξιν ἄμφω ἔχει, καὶ τὸ ἀεὶ καὶ τὸ ὄν· ὁ δὲ αἰὼν τὸ μὲν ἀεὶ πρῶτως, τὸ δὲ ὄν κατὰ μέθεξιν· τὸ δὲ ὄν αὐτὸ πρῶτως ὄν ἐστίν. Πᾶν τὸ ὄντως ὄν ἐκ πέρατός ἐστι καὶ ἀπείρου. ^[5]
- Inst 89 εἰ γὰρ ἀπειροδύναμόν ἐστι, δηλὸν ὅτι ἄπειρόν ἐστι, καὶ ταύτῃ ἐκ τοῦ ἀπείρου ὑφέστηκεν. εἰ δὲ ἀμερὲς καὶ ἐνοσιδὲς, ταύτῃ πέρατος μετείληφε· τὸ γὰρ ἐνὸς μετασχὼν πετέραται. ἀλλὰ μὴν ἀμερὲς ἅμα καὶ ἀπειροδύναμόν ἐστιν. ἐκ πέρατος ἄρα ἐστὶ καὶ ἀπείρου πᾶν τὸ ὄντως ὄν. Πάντων τῶν ἐκ πέρατος καὶ ἀπειρίας ὑποστάντων προϋπάρχει καθ' αὐτὰ τὸ πρῶτον πέρας καὶ ἡ πρώτη ἀπειρία. ^[5]
- Inst 90 εἰ γὰρ τῶν τινὸς ὄντων τὰ ἐφ' ἑαυτῶν ὄντα προϋφέστηκεν ὡς κοινὰ πάντων καὶ ἀρχηγικὰ αἵτια καὶ μὴ τινῶν, ἀλλὰ πάντων ἀπλῶς, δεῖ πρὸ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν εἶναι τὸ πρῶτον πέρας καὶ τὸ πρῶτως ἄπειρον. τὸ γὰρ ἐν τῷ μικτῷ πέρας ἀπειρίας ἐστὶ μετεληφὸς καὶ τὸ ἄπειρον πέρατος· τὸ δὲ πρῶτον ἐκάστου οὐκ ἄλλο ἐστὶν ἢ ὃ ἐστίν· οὐκ ἄρα δεῖ περατοειδὲς εἶναι τὸ πρῶτως ἄπειρον καὶ ἀπειροειδὲς τὸ πρῶτον πέρας· πρὸ τοῦ μικτοῦ ἄρα ταῦτα πρῶτως. Πᾶσα δύναμις ἢ πεπερασμένη ἐστὶν ἢ ἄπειρος· ἀλλ' ἢ μὲν πεπερασμένη πᾶσα ἐκ τῆς ἀπείρου δυνάμεως ὑφέστηκεν, ἢ δὲ ἄπειρος δύναμις ἐκ τῆς πρώτης ἀπειρίας. ^[10]
- Inst 91 αἰ μὲν γὰρ ποτὲ οὔσαι δυνάμεις πεπερασμέναι εἰσὶ, τῆς τοῦ ἀεὶ εἶναι ἀπειρίας ἀποπεσοῦσαι· αἰ δὲ τῶν ἀεὶ ὄντων ἄπειροι, μηδέποτε τὴν ἑαυτῶν ἀπολείπουσαι ὑπαρξιν. Πᾶν τὸ πλῆθος τῶν ἀπείρων δυνάμεων μιᾶς ἐξῆπται τῆς πρώτης ἀπειρίας, ἥτις οὐχ ὡς μετεχομένη δύναμις ἐστίν, οὐδὲ ἐν τοῖς δυναμένοις ὑφέστηκεν, ἀλλὰ καθ' αὐτήν, οὐ τινὸς οὔσα δύναμις τοῦ μετέχοντος, ἀλλὰ πάντων αἰτία τῶν ὄντων. ^[5]
- Inst 92 εἰ γὰρ καὶ τὸ ὄν αὐτὸ τὸ πρῶτον ἔχει δύναμιν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἡ αὐτοδύναμις. ἔχει γὰρ καὶ πέρας· ἢ δὲ πρώτη δύναμις ἀπειρία ἐστίν. αἰ γὰρ ἄπειροι δυνάμεις διὰ μετουσίαν ἀπειρίας ἄπειροι· ἢ οὖν αὐτοαπειρία πρὸ πασῶν ἔσται δυνάμεων, δι' ἣν καὶ τὸ ὄν ἀπειροδύναμον καὶ πάντα μετέσχευ ἀπειρίας. οὔτε γὰρ τὸ πρῶτον ἡ ἀπειρία (μέτρον γὰρ πάντων ἐκεῖνο, τάγαθόν ὑπάρχον καὶ ἔν) οὔτε τὸ ὄν (ἄπειρον γὰρ τοῦτο, ἀλλ' οὐκ ἀπειρία)· μεταξὺ ἄρα τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ὄντος ἡ ἀπειρία, πάντων αἰτία τῶν ἀπειροδυνάμων καὶ αἰτία πάσης τῆς ἐν τοῖς οὔσιν ἀπειρίας. Πᾶν τὸ ἄπειρον ἐν τοῖς οὔσιν οὔτε τοῖς ὑπερκειμένοις ἄπειρόν ἐστιν οὔτε ἑαυτῷ. ^[10]
- Inst 93 ᾧ γὰρ ἄπειρον ἕκαστον, τούτῳ καὶ ἀπερίγραφον ὑπάρχει. πᾶν δὲ ἐν ἐκείνοις ἑαυτῷ τε ὠρισταὶ καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ πᾶσι. μόνοις δὲ λείπεται τοῖς καταδεεστέροις ἄπειρον εἶναι τὸ ἐν ἐκείνοις ἄπειρον, ὧν ὑπερήπλωται τῇ δυνάμει τοσοῦτον ὥστε πᾶσιν αὐτοῖς ἀπερίληπτον ὑπάρχειν. κἂν γὰρ ἐφ' ὅσονοῦν ἐκεῖνα πρὸς αὐτὸ ἀνατείνηται, ἀλλ' ἔχει τι πάντως ἀπ' αὐτῶν ἐξηρημένον· κἂν εἰσὶ πάντα εἰς αὐτό, ἀλλ' ἔχει τι κρύφιον τοῖς δευτέροις καὶ ἀκατάληπτον· κἂν ἐξελίττῃ τὰς ἐν αὐτῷ δυνάμεις, ἀλλ' ἔχει τι δι' ἔνωσιν ἀνυπέρβλητον, συνεσπειραμένον, ἐκβεβηκὸς τῆς ἐκείνων ἀνελίζεως. ἑαυτὸ δὲ συνέχον καὶ ὀρίζον οὐκ ἂν ἑαυτῷ ἄπειρον ὑπάρχοι· οὐδὲ πολλῷ μᾶλλον τοῖς ὑπερκειμένοις, μοῖραν ἔχον τῆς ἐν ἐκείνοις ἀπειρίας· ἀπειρότεροι γὰρ αἰ τῶν

ὀλικωτέρων δυνάμεις, ὀλικώτεροι οὔσαι καὶ ἐγγυτέρω τεταγμέναι τῆς πρωτίστης ἀπειρίας. Πᾶσα μὲν αἰδιότης ἀπειρία τίς ἐστιν· οὐ πᾶσα δὲ ἀπειρία αἰδιότης. ^[15]

Inst 94 πολλὰ γὰρ τῶν ἀπείρων οὐ διὰ τὸ αἰεῖ ἔχει τὸ ἄπειρον, ὥσπερ καὶ ἡ κατὰ τὸ ποσὸν ἀπειρία καὶ ἡ κατὰ τὸ πηλίκον καὶ ἡ τῆς ὕλης ἀπειρία καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον, ἢ διὰ τὸ ἀδιεξίτητον ἄπειρον ὑπάρχον ἢ διὰ τὸ ἀόριστον τῆς οὐσίας. ὅτι δὲ ἡ αἰδιότης ἀπειρία δηλον· τὸ γὰρ μηδέποτε ἐπιλείπον ἄπειρον· τοῦτο δὲ τὸ αἰεῖ, τὴν ὑπόστασιν ἀνέκλειπτον ἔχον. ἡ ἄρα ἀπειρία πρὸ τῆς αἰδιότητός ἐστι· τὸ γὰρ πλειόνων ὑποστατικὸν καὶ ὀλικώτερον αἰτιώτερόν ἐστιν. ἐπέκεινα ἄρα τοῦ αἰῶνος ἡ πρώτη ἀπειρία [καὶ ἡ αὐτοαπειρία πρὸ αἰῶνος]. Πᾶσα δύναμις ἐνικωτέρα οὔσα τῆς πληθυνομένης ἀπειροτέρα. ^[10]

Inst 95 εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἀπειρία τοῦ ἐνὸς ἐγγυτάτω, καὶ τῶν δυνάμεων ἡ τῷ ἐνὶ συγγενεστέρα τῆς ἀφισταμένης ἐκείνου μειζρόνως ἄπειρος· πληθυνομένη γὰρ ἀπόλλυσι τὸ ἐνοειδές, ἐν ᾧ μένουσα τὴν πρὸς τὰς ἄλλας εἶχεν ὑπεροχὴν, συνεχομένη διὰ τὴν ἀμέρειαν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεριστοῖς αἱ δυνάμεις συναγόμεναι μὲν πολλαπλασιάζονται, μεριζόμεναι δὲ ἀμυδροῦνται. Παντὸς πεπερασμένου σώματος ἡ δύναμις, ἄπειρος οὔσα, ἀσώματός ἐστιν. ^[5]

Inst 96 εἰ γὰρ σωματική, εἰ μὲν τὸ σῶμα τοῦτο ἄπειρον, ἔσται ἐν πεπερασμένῳ ἄπειρον. εἰ δὲ πεπερασμένον, οὐ καθὸ σῶμα ἄρα, κατὰ τοῦτο δύναμις ἐστιν· εἰ γάρ, ἢ σῶμα, πεπέρασται, ἢ δὲ δυνάμεις, ἄπειρος, οὐκ ἔσται, καθὸ σῶμα, δυνάμεις. ἀσώματος ἄρα ἡ ἐν τῷ πεπερασμένῳ σώματι δύναμις ἐνοῦσα ἄπειρος. Πᾶν τὸ καθ' ἐκάστην σειρὰν ἀρχικὸν αἴτιον τῇ σειρᾷ πάσῃ τῆς ἑαυτοῦ μεταδίδωσιν ιδιότητος· καὶ ὃ ἐστιν ἐκεῖνο πρώτως, τοῦτό ἐστιν αὕτη καθ' ὕφεσιν. ^[5]

Inst 97 εἰ γὰρ ἡγεῖται τῆς ὅλης σειρᾶς, καὶ πάντα τὰ σύστοιχα πρὸς αὐτὸ συντέτακται, δηλον δὴ ὅτι πᾶσι τὴν μίαν ιδέαν, καθ' ἣν ὑπὸ τὴν αὐτὴν τέτακται σειρὰν, ἐκεῖνο δίδωσιν. ἢ γὰρ ἀναιτίως πάντα τῆς πρὸς ἐκεῖνο μετέσχευ ὁμοιότητος ἢ ἀπ' ἐκείνου τὸ ταῦτόν ἐν πᾶσιν. ἀλλὰ τὸ ἀναιτίως ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἀναιτίως καὶ αὐτόματον· τὸ δὲ αὐτόματον ἐν οἷς τάξεις ἐστὶ καὶ ἀλληλουχία καὶ τὸ αἰεὶ ὡσαύτως οὐκ ἂν ποτε γένοιτο. ἀπ' ἐκείνου ἄρα τὴν ιδιότητα τῆς ἐκείνου ὑποστάσεως πᾶσα δέχεται ἡ σειρά. εἰ δὲ ἀπ' ἐκείνου, φανερόν ὅτι μετὰ ὑφέσεως καὶ τῆς προσηκούσης τοῖς δευτέροις ὑποβάσεως. ἢ γὰρ ὁμοίως ἐν τε τῷ ἡγουμένῳ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἡ ιδιότης ὑπάρχει—καὶ πῶς ἔτι τὸ μὲν ἡγεῖται, τὰ δὲ μετ' ἐκεῖνο τὴν ὑπόστασιν ἔλαχεν;—ἢ ἀνομοίως· καὶ εἰ τοῦτο, δηλον ὡς ἀφ' ἐνὸς τῷ πλήθει τὸ ταῦτόν, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν, καὶ δευτέρως ἔστιν ἐν τῷ πλήθει τὸ πρώτως ἐν τῷ ἐνὶ προϋπάρχον ἰδίωμα τῆς σειρᾶς ἐξαίρετον. Πᾶν αἴτιον χωριστὸν πανταχοῦ ἐστὶν ἅμα καὶ οὐδαμοῦ. ^[15]

Inst 98 τῇ μὲν γὰρ μεταδόσει τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως ἐστὶ πανταχοῦ· τοῦτο γάρ ἐστιν αἴτιον, τὸ πληρωτικὸν τῶν μεταλαγχάνειν αὐτοῦ πεφυκότων καὶ ἀρχικὸν τῶν δευτέρων πάντων καὶ παρὸν πᾶσι ταῖς τῶν ἐλλάμψεων γονίμοις προόδοις. τῇ δὲ ἀμίκτῳ πρὸς τὰ ἐν τόπῳ ὄντα οὐσία καὶ τῇ ἐξηρημένη καθαρότητι οὐδαμοῦ ἐστὶν· εἰ γὰρ χωριστὸν ἐστὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, ὑπερίδρυται πάντων ὡσαύτως καὶ ἐν οὐδενὶ ἐστὶ τῶν ἑαυτοῦ καταδεεστέρων. εἴτε γὰρ πανταχοῦ μόνον ἦν, αἴτιον μὲν εἶναι οὐκ ἐκωλύετο καὶ ἐν πᾶσιν εἶναι τοῖς μετέχουσι, πρὸ πάντων δὲ οὐκ ἂν ἦν χωριστῶς· εἴτε οὐδαμοῦ, τοῦ πανταχοῦ χωρὶς, πρὸ πάντων μὲν εἶναι οὐκ ἐκωλύετο καὶ μηδενὸς εἶναι τῶν ὑποδεεστέρων, ἐν πᾶσι δὲ οὐκ ἂν ἦν ὡς τὰ αἴτια πέφυκεν ἐν τοῖς αἰτιατοῖς εἶναι, ταῖς ἑαυτῶν ἀφθόνοις μεταδόσεσιν. ἴν' οὖν καὶ αἴτιον ὑπάρχον ἐν πᾶσιν ἢ τοῖς δυναμένοις μετέχειν, καὶ χωριστὸν ὃν ἐφ' ἑαυτοῦ πρὸ πάντων ἢ τῶν ἀπ' αὐτοῦ πληρουμένων, πανταχοῦ ἐστὶν ἅμα καὶ οὐδαμοῦ. καὶ οὐ μέρει μὲν πανταχοῦ, μέρει δὲ οὐδαμοῦ· οὕτως γὰρ ἂν αὐτὸ ἑαυτοῦ διεσπασμένον εἴη καὶ χωρὶς, εἴπερ τὸ μὲν αὐτοῦ πανταχοῦ καὶ ἐν πᾶσι, τὸ δὲ οὐδαμοῦ καὶ πρὸ τῶν πάντων· ἀλλ' ὅλον πανταχοῦ, καὶ οὐδαμοῦ ὡσαύτως. καὶ γὰρ τὰ μετέχειν αὐτοῦ δυνάμενα ὅλῳ ἐντυγχάνει καὶ ὅλον ἑαυτοῖς εὕρισκει παρὸν, κάκεῖνο ὅλον

ἐξήρηται· τὸ γὰρ μετασχὼν οὐκ ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ κατέταξεν, ἀλλ' ἀπ' ἐκείνου μετέσχευεν ὅσον χωρῆσαι δεδύνηται. καὶ οὔτε τῷ μεταδιδόναι ἑαυτοῦ στενοχωρεῖται ταῖς τῶν πλειόνων μεθέξει, χωρὶς ὅν· οὔτε τὰ μετέχοντα ἐλλιπῶς μεταλαγχάνει, πανταχοῦ ὄντος τοῦ μεταδιδόντος. Πᾶν ἀμέθεκτον, ἢ ἀμέθεκτόν ἐστι, ταύτη ἀπ' ἄλλης αἰτίας οὐχ ὑφίσταται, ἀλλ' αὐτὸ ἀρχὴ ἐστὶ καὶ αἰτία τῶν μετεχομένων πάντων· καὶ οὕτως ἀρχὴ πᾶσα καθ' ἐκάστην σειρὰν ἀγέννητος. ^[25]

Inst 99 εἰ γὰρ ἐστὶν ἀμέθεκτον, ἐν τῇ οἰκείᾳ σειρᾷ τὸ πρωτεῖον ἔλαχε, καὶ οὐ πρόεισιν ἀπ' ἄλλων· οὐ γὰρ ἂν εἴη πρῶτον ἔτι, τὴν ιδιότητα ταύτην, καθ' ἣν ἐστὶν ἀμέθεκτον, παρ' ἄλλου τινὸς ὑποδεχόμενον. εἰ δὲ ἄλλων ἐστὶ καταδεέστερον καὶ ἀπ' ἐκείνων πρόεισιν, οὐχ ἢ ἀμέθεκτόν ἐστι, ταύτη πρόεισιν, ἀλλ' ἢ μετέχον. ἀφ' ὧν γὰρ ὥρμηται, τούτων δήπου μετέχει, καὶ ὧν μετέχει, ταῦτα οὐκ ἔστι πρῶτως· ὁ δὲ ἀμεθέκτως ἐστί, τοῦτο πρῶτως ἐστίν· οὐκ ἄρα ἢ ἀμέθεκτον, ταύτη ἀπ' αἰτίας ἐστίν. ἢ μὲν γὰρ ἀπ' αἰτίας, μετέχον ἐστὶ καὶ οὐκ ἀμέθεκτον· ἢ δὲ ἀμέθεκτον, μετεχομένων αἴτιον, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ μετέχον ἄλλων. Πᾶσα μὲν σειρὰ τῶν ὅλων εἰς ἀμέθεκτον ἀρχὴν καὶ αἰτίαν ἀνατείνεται, πάντα δὲ τὰ ἀμέθεκτα τῆς μιᾶς ἐξέχεται τῶν πάντων ἀρχῆς. ^[10]

Inst 100 εἰ γὰρ ἐκάστη σειρὰ ταυτόν τι πέπονθεν, ἔστι τι ἐν ἐκάστη ἡγεμονοῦν τὸ τῆς ταυτότητος αἴτιον· ὥς γὰρ τὰ ὄντα πάντα ἀφ' ἐνός, οὕτω καὶ πᾶσα σειρὰ ἀφ' ἐνός. πᾶσαι δὲ αὖ αἱ ἀμέθεκτοι μονάδες εἰς τὸ ἐν ἀνάγονται, διότι πᾶσαι τῷ ἐνὶ ἀνάλογον· ἢ οὖν ταυτόν τι καὶ αὗται πεπόνθασι, τὴν πρὸς τὸ ἐν ἀναλογίαν, ταύτη εἰς τὸ ἐν αὐταῖς ἡ ἀναγωγή γίνεται. καὶ ἢ μὲν ἀπὸ τοῦ ἐνός πᾶσαι, οὐδεμία τούτων ἀρχὴ ἐστὶν, ἀλλ' ὥς ἀπ' ἀρχῆς ἐκείνης· ἢ δὲ ἐκάστη ἀμέθεκτος, ταύτη ἀρχὴ ἐκάστη. τινῶν οὖν ἀρχαὶ οὔσαι τῆς πάντων ἀρχῆς ἐξέχονται. πάντων γὰρ ἀρχὴ ἐστὶν ἥς πάντα μετείληφε· μετείληφε δὲ μόνου πάντα τοῦ πρώτου, τῶν δὲ ἄλλων οὐ πάντα, ἀλλὰ τινά. διὸ καὶ τὸ ἀπλῶς πρῶτον ἐκεῖνο, τὰ δὲ ἄλλα πρὸς τινὰ μὲν τάξιν ἐστὶ πρῶτα, ἀπλῶς δὲ οὐ πρῶτα. Πάντων τῶν νοῦ μετεχόντων ἡγεῖται ὁ ἀμέθεκτος νοῦς, καὶ τῶν τῆς ζωῆς ἡ ζωῆ, καὶ τῶν τοῦ ὄντος τὸ ὄν· αὐτῶν δὲ τούτων τὸ μὲν ὄν πρὸ τῆς ζωῆς, ἡ δὲ ζωὴ πρὸ τοῦ νοῦ. ^[15]

Inst 101 διότι μὲν γὰρ ἐν ἐκάστη τάξει τῶν ὄντων πρὸ τῶν μετεχομένων ἐστὶ τὰ ἀμέθεκτα, δεῖ πρὸ τῶν νοερῶν εἶναι τὸν νοῦν καὶ πρὸ τῶν ζώντων τὴν ζωὴν καὶ πρὸ τῶν ὄντων τὸ ὄν. διότι δὲ προηγεῖται τὸ τῶν πλειόνων αἴτιον ἢ τὸ τῶν ἐλαττόνων, ἐν ἐκείνοις τὸ μὲν ὄν ἔσται πρῶτιστον· πᾶσι γὰρ πάρεστιν, οἷς ζωὴ καὶ νοῦς (ζῶν γὰρ πᾶν καὶ νοήσεως μετέχον ἔστιν ἐξ ἀνάγκης), οὐκ ἔμπαλιν δέ (οὐ γὰρ τὰ ὄντα πάντα ζῆ καὶ νοεῖ). δευτέρα δὲ ἡ ζωὴ· πᾶσι γὰρ, οἷς νοῦ μέτεστι, καὶ ζωῆς μέτεστιν, οὐκ ἔμπαλιν δέ· πολλὰ γὰρ ζῆ μὲν, γνώσεως δὲ ἄμοιρα ἀπολείπεται. τρίτος δὲ ὁ νοῦς· πᾶν γὰρ τὸ γνωστικὸν ὁπωσοῦν καὶ ζῆ καὶ ἔστιν. εἰ οὖν πλειόνων αἴτιον τὸ ὄν, ἐλαττόνων δὲ ἡ ζωὴ, καὶ ἔτι ἐλαττόνων ὁ νοῦς, πρῶτιστον τὸ ὄν, εἴτα ζωὴ, εἴτα νοῦς. Πάντα μὲν τὰ ὁπωσοῦν ὄντα ἐκ πέρατός ἐστι καὶ ἀπείρου διὰ τὸ πρῶτως ὄν· πάντα δὲ τὰ ζῶντα ἑαυτῶν κινητικὰ ἐστὶ διὰ τὴν ζωὴν τὴν πρώτην· πάντα δὲ τὰ γνωστικὰ γνώσεως μετέχει διὰ τὸν νοῦν τὸν πρῶτον. ^[15]

Inst 102 εἰ γὰρ τὸ καθ' ἐκάστην σειρὰν ἀμέθεκτον τῆς οἰκείας ιδιότητος πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν σειρὰν μεταδίδωσι, δηλὸν δὴ ὅτι καὶ τὸ ὄν τὸ πρῶτιστον μεταδίδωσι πᾶσι πέρατος ἅμα καὶ ἀπειρίας, μικτὸν ὑπάρχον ἐκ τούτων πρῶτως· καὶ ἡ ζωὴ τῆς παρ' ἑαυτῇ κινήσεως (καὶ γὰρ ἡ ζωὴ πρώτη πρόοδος ἐστὶ καὶ κίνησις ἀπὸ τῆς μονίμου τοῦ ὄντος ὑποστάσεως)· καὶ ὁ νοῦς τῆς γνώσεως (πάσης γὰρ γνώσεως ἡ ἀκρότης ἐστὶν ἐν νῷ, καὶ νοῦς τὸ πρῶτως γνωστικόν). Πάντα ἐν πᾶσιν, οἰκείως δὲ ἐν ἐκάστῳ· καὶ γὰρ ἐν τῷ ὄντι καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ νοῦς, καὶ ἐν τῇ ζωῇ τὸ εἶναι καὶ τὸ νοεῖν, καὶ ἐν τῷ νῷ τὸ εἶναι καὶ τὸ ζῆν, ἀλλ' ὅπου μὲν νοερῶς, ὅπου δὲ ζωτικῶς, ὅπου δὲ ὄντως ὄντα πάντα. ^[10]

Inst 103

ἐπεὶ γὰρ ἕκαστον ἢ κατ' αἰτίαν ἔστιν ἢ καθ' ὑπαρξιν ἢ κατὰ μέθεξιν, ἔν τε τῷ πρώτῳ τὰ λοιπὰ κατ' αἰτίαν ἔστι, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὸ μὲν πρῶτον κατὰ μέθεξιν τὸ δὲ τρίτον κατ' αἰτίαν, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ τὰ πρὸ αὐτοῦ κατὰ μέθεξιν, καὶ ἐν τῷ ὄντι ἄρα ζωὴ προείληπται καὶ νοῦς, ἑκάστου δὲ κατὰ τὴν ὑπαρξιν χαρακτηριζομένου καὶ οὔτε κατὰ τὴν αἰτίαν (ἄλλων γὰρ ἔστιν αἴτιον) οὔτε κατὰ τὴν μέθεξιν (ἄλλαχόθεν γὰρ ἔχει τοῦτο, οὗ μετείληφεν), ὥντως ἔστιν ἐκεῖ καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ νοεῖν, ζωὴ οὐσιώδης καὶ νοῦς οὐσιώδης· καὶ ἐν τῇ ζωῇ κατὰ μέθεξιν μὲν τὸ εἶναι, κατ' αἰτίαν δὲ τὸ νοεῖν, ἀλλὰ ζωτικῶς ἑκάτερον (κατὰ τοῦτο γὰρ ἡ ὑπαρξις)· καὶ ἐν τῷ νῷ καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ οὐσία κατὰ μέθεξιν, καὶ νοερῶς ἑκάτερον (καὶ γὰρ τὸ εἶναι τοῦ νοῦ γνωστικὸν καὶ ἡ ζωὴ γνωστὴ). Πᾶν τὸ πρῶτως αἰώνιον τὴν τε οὐσίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν αἰώνιον ἔχει. ^[15]

Inst 104 εἰ γὰρ πρῶτως μεταλαγχάνει τῆς τοῦ αἰῶνος ιδιότητος, οὐ τῇ μὲν αὐτοῦ μετέχει τῇ δὲ οὐ, ἀλλὰ πάντῃ μετέχει. ἡ γὰρ κατὰ τὴν ἐνέργειαν μετέχον οὐ μετέχει κατὰ τὴν οὐσίαν (ἀλλ' ἀδύνατον· ἡ γὰρ ἐνέργεια κρείττων ἔσται τῆς οὐσίας)· ἡ κατ' οὐσίαν μετέχον οὐ μετέχει κατὰ τὴν ἐνέργειαν, καὶ ἔσται πρῶτως αἰώνιον τὸ αὐτὸ καὶ χρόνου μετέχον πρῶτως, καὶ χρόνος μὲν τινων μετρήσει τὴν ἐνέργειαν πρῶτως, αἰὼν δὲ οὐδενός, ὁ παντὸς χρόνου κρείττων, εἴπερ τὸ πρῶτως αἰώνιον οὐ συνέχεται κατ' ἐνέργειαν ὑπὸ αἰῶνος. ἅπαν ἄρα τὸ πρῶτως αἰώνιον τὴν τε οὐσίαν ἔχει καὶ τὴν ἐνέργειαν αἰώνιον. Πᾶν τὸ ἀθάνατον αἰδίδιον· οὐ πᾶν δὲ τὸ αἰδίδιον ἀθάνατον. ^[10]

Inst 105 εἰ γὰρ ἀθάνατόν ἐστι τὸ αἰεὶ ζωῆς μετέχον, τὸ δὲ αἰεὶ ζωῆς μετέχον καὶ τοῦ εἶναι μετέχει, καὶ τὸ αἰεὶ ζῶν αἰεὶ ἔστιν· ὥστε τὸ ἀθάνατον πᾶν αἰδίδιον (ἔστι γὰρ τὸ ἀθάνατον τὸ ἀδεκτον θανάτου καὶ αἰεὶ ζῶν, αἰδίδιον δὲ τὸ ἀδεκτον τοῦ μὴ εἶναι καὶ αἰεὶ ὄν). εἰ δὲ πολλὰ τῶν ὄντων ἔστι καὶ κρείττονα καὶ χείρονα τῆς ζωῆς, ἀδεκτα ὄντα τοῦ ἀθανάτου, αἰεὶ δὲ ὄντα, οὐ πᾶν ἄρα τὸ αἰδίδιον ἀθάνατόν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν ὅτι πολλὰ αἰεὶ ὄντα οὐκ ἀθανάτά ἐστι, δηλον· ἔστι γὰρ τινα τῶν ὄντων ἅμοιρα μὲν ζωῆς, αἰεὶ δὲ ὄντα καὶ ἀνώλεθρα. ὥς γὰρ ἔχει τὸ ὄν πρὸς τὴν ζωὴν, οὔτως τὸ αἰδίδιον πρὸς τὸ ἀθάνατον (ἡ γὰρ ἀναφαιρέτος ζωὴ τὸ ἀθάνατόν ἐστι, καὶ τὸ ἀναφαιρέτως ὄν αἰδίδιον)· τὸ δὲ ὄν τῆς ζωῆς περιληπτικώτερον· καὶ τοῦ ἀθανάτου ἄρα τὸ αἰδίδιον. Παντὸς τοῦ πάντῃ αἰωνίου κατὰ τε οὐσίαν καὶ ἐνέργειαν καὶ τοῦ τὴν οὐσίαν ἔχοντος ἐν χρόνῳ μέσον ἐστὶ τὸ πῇ μὲν αἰώνιον, πῇ δὲ χρόνῳ μετρούμενον. ^[10]

Inst 106 τὸ γὰρ τὴν οὐσίαν ἔχον ὑπὸ χρόνου περιεχομένην κατὰ πάντα ἐστὶν ἔγχρονον (πολλῷ γὰρ πρότερον τοῦτο καὶ τὴν ἐνέργειαν ἔγχρονον ἔλαχε)· τὸ δὲ κατὰ πάντα ἔγχρονον τῷ κατὰ πάντα αἰωνίῳ πάντῃ ἀνόμοιον· αἱ δὲ πρόοδοι πᾶσαι διὰ τῶν ὁμοίων· ἔστιν ἄρα τι μεταξὺ τούτων. ἡ οὖν τῇ οὐσίᾳ αἰώνιον, τῇ ἐνεργείᾳ δὲ ἔγχρονον τὸ μέσον, ἢ ἀνάπαλιν. ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον· ἔσται γὰρ τῆς οὐσίας ἢ ἐνέργεια κρείττων. λείπεται δὴ θάτερον εἶναι τὸ μέσον. Πᾶν τὸ πῇ μὲν αἰώνιον, πῇ δὲ ἔγχρονον, ὃν τέ ἐστιν ἅμα καὶ γένεσις. ^[10]

Inst 107 καὶ γὰρ τὸ αἰώνιον πᾶν ὄν ἐστι, καὶ τὸ μετρούμενον ὑπὸ χρόνου γένεσις· ὥστ' εἰ τὸ αὐτὸ χρόνου μετέχει καὶ αἰῶνος, οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ δέ, καὶ τὸ αὐτὸ ἔσται ὄν τε καὶ γένεσις, οὐ καθ' ἓν ἅμφω. ἐκ δὲ τούτων φανερόν ὅτι ἡ μὲν γένεσις, καὶ τὴν οὐσίαν ἔγχρονον ἔχουσα, ἀνήρηται εἰς τὸ πῇ μὲν ὄντος, πῇ δὲ γενέσεως κοινωνοῦν, αἰῶνος ἅμα καὶ χρόνου μετέχον· τοῦτο δὲ εἰς τὸ κατὰ πάντα αἰώνιον· τὸ δὲ κατὰ πάντα αἰώνιον εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ δὲ αἰὼν εἰς τὸ ὄν τὸ προαιώνιον. Πᾶν τὸ ἐν ἐκάστῃ τάξει μερικὸν διχῶς μετέχειν δύναται τῆς ἐν τῇ προσεχῶς ὑπερκειμένη διακοσμήσει μονάδος ἢ διὰ τῆς οἰκείας ὁλότητος, ἢ διὰ τοῦ ἐν ἐκείνῃ μερικοῦ καὶ συστοίχου πρὸς αὐτὸ κατὰ τὴν πρὸς ὅλην τὴν σειρὰν ἀναλογίαν. ^[10]

Inst 108 εἰ γὰρ δι' ὁμοιότητος ἢ ἐπιστροφῇ πᾶσι, καὶ ἔστι τῷ ἐν τῇ ὑπερκειμένη τάξει μοναδικῶ καὶ ὅλῳ τὸ ἐν τῇ καταδεεστέρα μερικὸν ἀνόμοιον καὶ ὥς ὅλῳ μερικὸν καὶ ὥς τάξεως ἄλλης καὶ ἄλλης, πρὸς δὲ τὸ ἐκ τῆς αὐτῆς σειρᾶς ὅλον ὁμοιον διὰ τὴν τῆς ιδιότητος κοινωνίαν καὶ πρὸς τὸ τῆς ὑπερκειμένης προσεχῶς ὁμοταγὲς διὰ τὴν ἀνάλογον ὑπόστασιν, δηλον δὲ ὅτι διὰ τούτων αὐτῶ

μέσων ἢ πρὸς ἐκεῖνο γίνεσθαι πέφυκεν ἐπιστροφή ὡς δι' ὁμοίων, ἀνόμοιον <ὄν> . τὸ μὲν γὰρ ὡς μερικῶ μερικὸν ὅμοιον, τὸ δὲ ὡς τῆς αὐτῆς ὄν σειρᾶς οἰκεῖον· ἐκεῖνο δὲ τὸ τῆς ὑπερκειμένης ὅλον κατ' ἀμφοτέρω ἀνόμοιον. Πᾶς μερικὸς νοῦς μετέχει τῆς ὑπὲρ νοῦν καὶ πρωτίστης ἐνάδος διὰ τε τοῦ ὅλου νοῦ καὶ διὰ τῆς ὁμοταγοῦς αὐτῶ μερικῆς ἐνάδος· καὶ πᾶσα μερικὴ ψυχὴ τοῦ ὅλου μετέχει νοῦ διὰ τε τῆς ὅλης ψυχῆς καὶ τοῦ μερικοῦ νοῦ· καὶ πᾶσα σῶματος μερικὴ φύσις διὰ τε τῆς ὅλης φύσεως καὶ μερικῆς ψυχῆς μετέχει τῆς ὅλης ψυχῆς. ^[5]

Inst 109 πᾶν γὰρ μερικὸν μετέχει τῆς ἐν τῇ ὑπερκειμένη τάξει μονάδος ἢ διὰ τῆς οἰκείας ὁλότητος ἢ διὰ τοῦ ἐν ἐκείνῃ μερικοῦ καὶ πρὸς αὐτὸ ὁμοταγοῦς. Πάντων τῶν καθ' ἐκάστην σειρὰν διατεταγμένων τὰ μὲν πρῶτα καὶ τῇ ἑαυτῶν μονάδι συνημμένα μετέχειν δύναται τῶν ἐν τῇ ὑπερκειμένη σειρᾷ προσεχῶς ἰδρυμένων διὰ τῆς ἀναλογίας, τὰ δὲ ἀτελέστερα καὶ πολλοστὰ ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς οὐ πέφυκεν ἐκείνων ἀπολαύειν. ^[5]

Inst 110 διότι γὰρ τὰ μὲν ἐστὶ συγγενῇ πρὸς ἐκεῖνα, φύσιν ἐν τῇ σφετέρᾳ τάξει λαχόντα κρείττονα καὶ θειοτέρων, τὰ δὲ πορρώτερον προελήλυθε, δευτέραν καὶ ὑπηρετικὴν ἀλλ' οὐ πρωτουργὸν καὶ ἡγεμονικὴν ἐν τῇ σειρᾷ πάσῃ κεκληρωμένα πρόοδον, ἐξ ἀνάγκης τὰ μὲν ὁμοφυῶς συζεύγνυται τοῖς ἐκ τῆς ὑπερκειμένης τάξεως, τὰ δὲ ἀσυναπτά ἐστὶ πρὸς ἐκείνην. οὐ γὰρ ἅπαντα τῆς ἴσης ἐστὶν ἀξίας, κἂν ἐκ τῆς αὐτῆς ἢ διακοσμήσεως· οὐδὲ γὰρ εἷς ὁ λόγος, ἀλλ' ὡς ἀφ' ἐνὸς καὶ πρὸς ἓν [πάντα πρόεισιν ἐκ τῆς οἰκείας μονάδος]. ὥστε οὐδὲ δύναμιν ἔλαχε τὴν αὐτήν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὑποδέχεσθαι δύναται τὰς τῶν ὑπερκειμένων προσεχῶς μεθέξεις, τὰ δὲ ἀνομοιοῦμενα ταῖς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἐπὶ πλεῖστον προόδοις τῆς τοιαύτης παρήρηται δυνάμει. Πάσης τῆς νοερᾶς σειρᾶς οἱ μὲν εἰσι θεῖοι νόες ὑποδεξάμενοι θεῶν μεθέξεις, οἱ δὲ νόες μόνον· καὶ πάσης τῆς ψυχικῆς αἱ μὲν εἰσι νοεραὶ ψυχαὶ εἰς νοῦς ἀνηρτημένοι οἰκεῖους, αἱ δὲ ψυχαὶ μόνον· καὶ πάσης τῆς σωματικῆς φύσεως αἱ μὲν καὶ ψυχὰς ἔχουσιν ἐφεστώσας ἄνωθεν, αἱ δὲ εἰσι φύσεις μόνον, τῆς τῶν ψυχῶν ἁμοιοῦ παρούσας. ^[5]

Inst 111 ἐκάστης γὰρ σειρᾶς οὐχ ὅλον τὸ γένος εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀνηρτηθῆναι πέφυκεν, ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτῇ τελειότερον καὶ συμφύεσθαι τοῖς ὑπερκειμένοις ἱκανόν. οὔτε οὖν πᾶς νοῦς θεοῦ ἐξῆπται, ἀλλ' οἱ ἀκρότατοι καὶ ἐνικώτατοι τῶν νόων (οὗτοι γὰρ ταῖς θεαῖς ἐνάσι συγγενεῖς)· οὔτε πᾶσαι ψυχαὶ μετέχουσι νοῦ τοῦ μεθεκτοῦ, ἀλλ' ὅσαι νοερώταται· οὔτε πᾶσαι σωματικαὶ φύσεις ἀπολαύουσι ψυχῆς παρούσης καὶ μετεχομένης, ἀλλ' αἱ τελειότεραι καὶ λογοειδέστεραι. καὶ οὗτος ἐπὶ πάντων ὁ λόγος τῆς ἀποδείξεως. Πάσης τάξεως τὰ πρῶτιστα μορφήν ἔχει τῶν πρὸ αὐτῶν. ^[15]

Inst 112 τὰ γὰρ καθ' ἐκάστην ἀκρότατα γένη διὰ τὴν ὁμοιότητα συνάπτεται τοῖς ὑπερκειμένοις καὶ διὰ τὴν συνέχειαν τῆς προόδου τῶν ὅλων· ὥστε οἷα πέρ ἐστὶν ἐκεῖνα πρῶτως, τοιαύτην ἔλαχε καὶ ταῦτα μορφήν, συγγενῇ πρὸς τὴν ἐκείνων φύσιν· καὶ φαίνεται εἶναι τοιαῦτα κατὰ τὴν ιδιότητα τῆς ὑποστάσεως, οἷα τὰ πρὸ αὐτῶν. Πᾶς ὁ θεῖος ἀριθμὸς ἐνιαῖός ἐστιν. ^[5]

Inst 113 εἰ γὰρ ὁ θεῖος ἀριθμὸς αἰτίαν ἔχει προηγουμένην τὸ ἓν, ὡς ὁ νοερὸς τὸν νοῦν καὶ ὁ ψυχικὸς τὴν ψυχὴν, καὶ ἔστιν ἀνάλογον τὸ πλῆθος πανταχοῦ πρὸς τὴν αἰτίαν, δῆλον δὴ ὅτι καὶ ὁ θεῖος ἀριθμὸς ἐνιαῖός ἐστιν, εἴπερ τὸ ἓν θεὸς τοῦτο δέ, εἴπερ τάγαθόν καὶ ἐν ταυτόν· καὶ γὰρ τάγαθόν καὶ θεὸς ταυτόν (οὗ γὰρ μηδὲν ἐστὶν ἐπέκεινα καὶ οὐ πάντα ἐφίεται, θεὸς τοῦτο· καὶ ἀφ' οὗ τὰ πάντα καὶ πρὸς ὅ, τοῦτο δὲ τάγαθόν). εἰ ἄρα ἔστι πλῆθος θεῶν, ἐνιαῖόν ἐστι τὸ πλῆθος. ἀλλὰ μὴν ὅτι ἔστι, δῆλον, εἴπερ πᾶν αἴτιον ἀρχικὸν οἰκεῖον πλήθους ἡγεῖται καὶ ὁμοίου πρὸς αὐτὸ καὶ συγγενοῦς. Πᾶς θεὸς ἐνὰς ἐστὶν αὐτοτελής, καὶ πᾶσα αὐτοτελής ἐνὰς θεός. ^[10]

Inst 114 εἰ γὰρ τῶν ἐνάδων διττὸς ὁ ἀριθμὸς, ὡς δέδεικται πρότερον, καὶ αἱ μὲν αὐτοτελεῖς εἰσιν αἱ δὲ ἐλλάμψεις ἀπ' ἐκείνων, τῷ δὲ ἐνὶ καὶ τάγαθῷ συγγενὴς καὶ ὁμοφυῆς ὁ θεῖος ἀριθμὸς, ἐνάδες εἰσὶν αὐτοτελεῖς οἱ θεοί. καὶ ἔμπαλιν, εἰ ἔστιν αὐτοτελής ἐνὰς, θεός ἐστι. καὶ γὰρ ὡς ἐνὰς τῷ

ἐνὶ καὶ ὡς αὐτοτελὴς τὰγαθῷ συγγενεστάτῃ διαφερόντως ἐστί, καὶ κατ' ἄμφω τῆς θείας ιδιότητος μετέχει, καὶ ἔστι θεός. εἰ δὲ ἦν ἓν ἀς μὲν οὐκ αὐτοτελὴς δέ, ἢ αὐτοτελὴς μὲν ἢ ὑπόστασις οὐκ ἐστὶ δὲ ἓν ἀς, εἰς ἑτέραν ἂν ἐτάττετο τάξιν διὰ τὴν τῆς ιδιότητος ἐξαλλαγήν. Πᾶς θεὸς ὑπερούσιός ἐστι καὶ ὑπέρζωος καὶ ὑπέρνους. ^[10]

Inst 115 εἰ γὰρ ἓν ἀς ἐστὶν ἕκαστος αὐτοτελής, ἕκαστον δὲ τούτων οὐχὶ ἓν ἀλλ' ἡνωμένον, δηλὸν δὴ ὅτι πάντων ἐστὶν ἐπέκεινα τῶν εἰρημένων ἅπας θεός, οὐσίας καὶ ζωῆς καὶ νοῦ. εἰ γὰρ διέστηκε μὲν ταῦτα ἀλλήλων, πάντα δὲ ἐστὶν ἐν πᾶσιν, ἕκαστον τὰ πάντα ὃν ἐν ἂν οὐκ ἂν εἴη μόνον. ἔτι δέ, εἰ τὸ πρῶτον ὑπερούσιον, ἅπας δὲ θεὸς τῆς τοῦ πρώτου σειρᾶς ἐστὶν ἢ θεός, ὑπερούσιος ἕκαστος ἂν εἴη. ἀλλὰ μὴν ὅτι τὸ πρῶτον ὑπερούσιον, φανερόν. οὐ γὰρ ταῦτόν ἐν τε εἶναι καὶ οὐσία εἶναι, οὐδὲ ταῦτόν τὸ ἔστι καὶ τὸ ἡνῶται. εἰ δὲ μὴ ταῦτόν, ἢ ἄμφω τὸ πρῶτον, καὶ ἔσται οὐχ ἓν μόνον ἀλλὰ τι καὶ ἄλλο παρὰ τὸ ἓν, καὶ μετέχον δὴ λοιπὸν ἐνὸς ἀλλ' οὐκ αὐτοέν· ἢ θάτερον τούτων. ἀλλ' εἰ μὲν οὐσία, ἐνδεὲς ἔσται τοῦ ἐνός· ὅπερ ἀδύνατον, εἶναι τὰγαθὸν καὶ τὸ πρῶτον ἐνδεές. ἐν ἄρα μόνον ἐκεῖνο· ὥστε ὑπερούσιον. εἰ δέ, ὃ ἕκαστόν ἐστι πρώτως, τούτου τὴν ιδιότητα πάσῃ τῇ σειρᾷ δίδωσι, καὶ ὁ θεῖος ἀριθμὸς ἅπας ὑπερούσιός ἐστιν. ἐπεὶ καὶ τὰ ὅμοια παράγει πρὸ τῶν ἀνομοίων ἕκαστον τῶν ἀρχικῶν αἰτίων· εἰ ἄρα ὁ πρώτιστος θεὸς ὑπερούσιος, καὶ θεοὶ πάντες ὑπερούσιοι (ταύτῃ γὰρ ὅμοιοι ἔσσονται)· οὐσίαι δὲ ὄντες, ἀπὸ οὐσίας ἂν παράγοντο τῆς πρώτης, ὡς μονάδος τῶν οὐσιῶν. Πᾶς θεὸς μεθεκτός ἐστι, πλην τοῦ ἐνός. ^[20]

Inst 116 ὅτι μὲν γὰρ ἐκεῖνο ἀμέθεκτον, δηλὸν, ἵνα μὴ μετεχόμενον καὶ τινὸς διὰ τοῦτο γενόμενον μηκέτι πάντων ὁμοίως ἢ τῶν τε προόντων καὶ τῶν ὄντων αἴτιον. ὅτι δὲ αἱ ἄλλαι ἐνάδες μετέχονται ἤδη, δεῖξομεν οὕτως. εἰ γὰρ ἔστιν ἄλλη μετὰ τὸ πρῶτον ἀμέθεκτος ἐνός, τί διοίσει τοῦ ἐνός; ἢ γὰρ ὡσαύτως ἐν ἐστὶν ὥπερ ἐκεῖνο—καὶ πῶς τὸ μὲν δεύτερον, τὸ δὲ πρῶτον; —ἢ οὐχ ὡσαύτως, καὶ τὸ μὲν αὐτοέν, τὸ δὲ ἐν τε καὶ οὐχ ἓν. ἀλλὰ τὸ οὐχ ἓν τοῦτο εἰ μὲν μηδεμία ὑπόστασις, ἔσται μόνον ἐν· εἰ δὲ ὑπόστασις τις ἄλλη παρὰ τὸ ἓν, μετεχόμενον ἔσται τὸ ἐν ὑπὸ τοῦ οὐχ ἐνός· καὶ τὸ μὲν αὐτοτελὲς τὸ ἐν, ᾧ συνάπτει πρὸς τὸ αὐτοέν, ὥστε τοῦτο πάλιν ὁ θεός, ἢ θεός· τὸ δὲ οὐχ ἓν ὑποστάν ἐν μεθέξει τοῦ ἐνός ὑφέστηκε. μεθεκτὴ ἄρα ἐστὶ πᾶσα ἐνός μετὰ τὸ ἐν ὑποστᾶσα, καὶ πᾶς θεὸς μεθεκτός. Πᾶς θεὸς μέτρον ἐστὶ τῶν ὄντων. ^[15]

Inst 117 εἰ γὰρ ἐστὶν ἐνιαῖος ἅπας θεός, τὰ πλήθῃ πάντα τῶν ὄντων ἀφορίζει καὶ μετρεῖ. πάντα μὲν γὰρ τὰ πλήθῃ, τῇ ἐαυτῶν φύσει ἀόριστα ὄντα, διὰ τὸ ἐν ὀρίζεται· τὸ δὲ ἐνιαῖον μετρεῖν καὶ περατοῦν, οἷς ἂν παρῇ, βούλεται, καὶ περιάγειν εἰς ὅρον τὸ μὴ τοιοῦτον κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν. γίνεται γὰρ ἀκεῖνο ἐνοειδὲς τῇ μεθέξει· τοῦτο δέ, τῆς ἀοριστίας τε καὶ ἀπειρίας ἀφίσταται· καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἐνοειδές, τοσοῦτῳ ἦττον ἀόριστον καὶ ἄμετρον. μετρεῖται ἄρα πᾶν πλῆθος τῶν ὄντων ὑπὸ τῶν θείων ἐνάδων. Πᾶν ὃ τι περ ἂν ἐν τοῖς θεοῖς ἦ, κατὰ τὴν αὐτῶν ιδιότητα προϋφέστηκε ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστιν ἡ ιδιότης αὐτῶν ἐνιαία καὶ ὑπερούσιος· ἐνιαίως ἄρα καὶ ὑπερουσίως πάντα ἐν αὐτοῖς. ^[10]

Inst 118 καὶ γὰρ εἰ τριχῶς ἕκαστον ὑφέστηκεν, ἢ κατ' αἰτίαν ἢ καθ' ὑπαρξιν ἢ κατὰ μέθεξιν, πρῶτος δὲ πάντων ἀριθμὸς ὁ θεῖος ἀριθμός, οὐδὲν ἐν αὐτοῖς ἔσται κατὰ μέθεξιν, ἀλλὰ πάντα καθ' ὑπαρξιν ἢ κατ' αἰτίαν. ἀλλὰ καὶ ὅσα ὡς αἴτιοι πάντων προειλήφασιν, οἰκείως τῇ ἐαυτῶν ἐνώσει προειλήφασιν· καὶ γὰρ πᾶν τὸ κατ' αἰτίαν τῶν δευτέρων ἡγεμονοῦν, ὡς αὐτὸ πέφυκεν, οὕτως ἔχει τὴν αἰτίαν τῶν καταδεεστέρων. πάντα ἄρα ἔστιν ἐν τοῖς θεοῖς ἐνιαίως καὶ ὑπερουσίως. Πᾶς θεὸς κατὰ τὴν ὑπερούσιον ἀγαθότητα ὑφέστηκε, καὶ ἔστιν ἀγαθὸς οὔτε καθ' ἑξὶν οὔτε κατ' οὐσίαν (καὶ γὰρ αἱ ἑξῆς καὶ αἱ οὐσίαι δευτέραν καὶ πολλοστήν ἔλαχον τάξιν ἀπὸ τῶν θεῶν), ἀλλ' ὑπερουσίως. ^[10]

Inst 119

εἰ γὰρ τὸ πρῶτον ἐν καὶ τὰγαθόν, καὶ ἢ ἐν, τὰγαθόν, καὶ ἢ τὰγαθόν, ἐν, καὶ πᾶσα ἡ σειρά τῶν θεῶν ἐνοειδής τέ ἐστι καὶ ἀγαθοειδής κατὰ μίαν ιδιότητα, καὶ οὐ κατ' ἄλλο ἕκαστος ἐνὰς καὶ ἀγαθότης, ἀλλ' ἢ ἐνὰς, ταύτη ἀγαθότης, καὶ ἢ ἀγαθότης, ἐνὰς· καὶ ὡς μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου προελθόντες, οἱ μετὰ τὸ πρῶτον ἀγαθοειδεῖς καὶ ἐνοειδεῖς, εἶπερ ἐκεῖνο ἐν καὶ τὰγαθόν· ὡς δὲ θεοί, πάντες ἐνάδες καὶ ἀγαθότητες. ὡς οὖν τὸ ἐν τὸ τῶν θεῶν ὑπερούσιον, οὕτω καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν ὑπερούσιον, οὐκ ἄλλο τι ὄν παρὰ τὸ ἐν· οὐ γὰρ ἄλλο ἕκαστος, εἴτα ἀγαθόν, ἀλλὰ μόνον ἀγαθόν, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλο, εἴτα ἐν, ἀλλὰ μόνον ἐν. Πᾶς θεὸς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ὑπάρξει τὸ προνοεῖν τῶν ὅλων κέκτῃται· καὶ τὸ πρώτως προνοεῖν ἐν τοῖς θεοῖς. ^[15]

Inst 120 τὰ μὲν γὰρ ἄλλα πάντα μετὰ θεοὺς ὄντα διὰ τὴν ἐκείνων μετουσίαν προνοεῖ, τοῖς δὲ θεοῖς ἡ πρόνοια συμφυῆς ἐστίν. εἰ γὰρ τὸ τῶν ἀγαθῶν μεταδιδόναι τοῖς προνοουμένοις ἐξαίρετόν ἐστι τῆς προνοητικῆς ιδιότητος, οἱ δὲ θεοὶ πάντες ἀγαθότητές εἰσιν, ἢ οὐδενὶ μεταδώσουσιν ἑαυτῶν, καὶ οὐδὲν ἔσται ἀγαθὸν ἐν τοῖς δευτέροις (πόθεν γὰρ τὸ κατὰ μέθεξιν ἢ ἀπὸ τῶν πρώτως τὰς ιδιότητας ἐχόντων;·) ἢ μεταδιδόντες ἀγαθῶν μεταδιδούσι, καὶ ταύτη προνοήσουσι τῶν πάντων. ἐν θεοῖς οὖν ἡ πρόνοια πρώτως, καὶ ποῦ γὰρ ἡ πρὸ νοῦ ἐνέργεια ἢ ἐν τοῖς ὑπερούσιοις; ἡ δὲ πρόνοια, ὡς τοῦνομα ἐμφαίνει, ἐνέργειά ἐστι πρὸ νοῦ. τῷ εἶναι ἄρα θεοὶ καὶ τῷ ἀγαθότητες εἶναι πάντων προνοοῦσι, πάντα τῆς πρὸ νοῦ πληροῦντες ἀγαθότητος. Πᾶν τὸ θεῖον ὑπαρξιν μὲν ἔχει τὴν ἀγαθότητα, δύναμιν δὲ ἐνιαίαν καὶ γνῶσιν κρύφιον καὶ ἄληπτον πᾶσιν ὁμοῦ τοῖς δευτέροις. ^[10]

Inst 121 εἰ γὰρ ἐστὶ προνοητικὸν τῶν ὅλων, ἔστιν ἐν αὐτῷ δύναμις κρατητικὴ τῶν προνοουμένων, δι' ἣν, ἀκράτητον καὶ ἀπερίγραφον τοῖς πᾶσιν ὑπάρχουσαν, πάντα πεπληρώκασι ἑαυτῶν, πάντα ὑποστρώσαντες ἑαυτοῖς· πᾶν γὰρ τὸ ἀρχικὸν ἄλλων αἴτιον καὶ κρατητικὸν διὰ δυνάμεως περιουσίαν ἄρχει καὶ κρατεῖ κατὰ φύσιν. ἔστι δὲ οὖν ἡ πρωτίστη δύναμις ἐν τοῖς θεοῖς, οὐ τῶν μὲν κρατοῦσα τῶν δὲ οὐ, πάντων δὲ ἐξ ἴσου προλαβοῦσα τὰς δυνάμεις ἐν ἑαυτῇ τῶν ὄντων, οὔτε οὐσιώδης οὔσα δύναμις οὔτε πολλῷ πλεον ἀνούσιος, ἀλλὰ τῇ ὑπάρξει τῶν θεῶν συμφυῆς καὶ ὑπερούσιος. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ πέρατα πασῶν τῶν γνώσεων ἐνοειδῶς ἐν τοῖς θεοῖς προϋφέστηκε· διὰ γὰρ τὴν θεῖαν γνῶσιν τὴν ἐξηρημένην τῶν ὅλων καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι γνώσεις ὑπέστησαν, οὔτε νοερὰν οὔσαν οὔτε ἔτι μᾶλλον τῶν μετὰ νοῦν τινα γνώσεων, ἀλλὰ κατὰ τὴν ιδιότητα τὴν θεῖαν ὑπὲρ νοῦν ἰδρυμένην. εἴτε ἄρα γνῶσις ἐστὶ θεία, κρύφιος ἐστὶν αὕτη καὶ ἐνοειδής ἡ γνῶσις· εἴτε δύναμις, ἀπερίγραφος πᾶσι καὶ περιληπτικὴ πάντων ὡσαύτως· εἴτε ἀγαθότης, τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν ἀφορίζουσα. καὶ γὰρ εἰ πάντα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, γνῶσις δύναμις ἀγαθότης, ἀλλ' ἢ ὑπαρξιν τῷ ἀρίστῳ χαρακτηρίζεται καὶ ἡ ὑπόστασις κατὰ τὸ ἄριστον· τοῦτο δὲ ἡ ἀγαθότης. Πᾶν τὸ θεῖον καὶ προνοεῖ τῶν δευτέρων καὶ ἐξήρηται τῶν προνοουμένων, μήτε τῆς προνοίας χαλώσης τὴν ἁμικτον αὐτοῦ καὶ ἐνιαίαν ὑπεροχὴν μήτε τῆς χωριστῆς ἐνώσεως τὴν πρόνοιαν ἀφανιζούσης. ^[20]

Inst 122 μένοντες γὰρ ἐν τῷ ἐνιαίῳ τῷ ἑαυτῶν καὶ ἐν τῇ ὑπάρξει τὰ πάντα πεπληρώκασι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως· καὶ πᾶν τὸ δυνάμενον αὐτῶν μεταλαγχάνειν ἀπολαύει τῶν ἀγαθῶν ὧν δέχεσθαι δύναται κατὰ τὰ μέτρα τῆς οἰκείας ὑποστάσεως, ἐκείνων αὐτῷ τῷ εἶναι, μᾶλλον δὲ προεῖναι, τὰγαθὰ τοῖς οὖσιν ἐπιλαμπόντων. ὄντες γὰρ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀγαθότητες, αὐτῷ τῷ εἶναι τοῖς πᾶσιν ἀφθόνως τὰγαθὰ χορηγοῦσιν, οὐ κατὰ λογισμὸν ποιούμενοι τὴν διανομὴν, ἀλλὰ τούτων μὲν κατὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεχομένων, ἐκείνων δὲ κατὰ τὴν αὐτῶν ὑπαρξιν διδόντων. οὔτε οὖν προνοοῦντες σχέσιν ἀναδέχονται πρὸς τὰ προνοούμενα· τῷ γὰρ εἶναι ὃ εἰσι πάντα ἀγαθύνουσιν, πᾶν δὲ τὸ τῷ εἶναι ποιοῦν ἀσχέτως ποιεῖ (ἢ γὰρ σχέσις πρόσθεσίς ἐστι τοῦ εἶναι· διὸ καὶ παρὰ φύσιν)· οὔτε χωριστοὶ ὄντες ἀναιροῦσι τὴν πρόνοιαν· οὕτω γὰρ ἂν ἀναιροῖεν (ὃ μὴδὲ θέμις εἰπεῖν) τὴν ὑπαρξιν τὴν ἑαυτῶν, ἥς ιδιότης ἡ ἀγαθότης ἐστίν. ἀγαθοῦ γὰρ ἡ μετάδοσις εἰς πᾶν τὸ μετέχειν δυνάμενον, καὶ τὸ μέγιστόν ἐστιν οὐ τὸ ἀγαθοειδές, ἀλλὰ τὸ

ἀγαθουργόν. τοῦτο τοίνυν ἢ οὐδὲν ἔξει τῶν ὄντων ἢ θεοὶ πρὸ τῶν ὄντων· οὐ γὰρ ἄν που τοῖς μὲν κατὰ μέθεξιν ἀγαθοῖς ὑπάρχοι τὸ μείζον ἀγαθόν, τοῖς δὲ πρώτως ἀγαθοῖς τὸ ἔλαττον. Πᾶν τὸ θεῖον αὐτὸ μὲν διὰ τὴν ὑπερουσίον ἔνωσιν ἄρρητόν ἐστι καὶ ἄγνωστον πᾶσι τοῖς δευτέροις, ἀπὸ δὲ τῶν μετεχόντων ληπτὸν ἐστι καὶ γνωστόν· διὸ μόνον τὸ πρῶτον παντελῶς ἄγνωστον, ἅτε ἀμέθεκτον ὄν. ^[20]

Inst 123 πᾶσα γὰρ ἢ διὰ λόγου γνῶσις τῶν ὄντων ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς οὖσιν ἔχει τὸ τῆς ἀληθείας καταληπτικόν (καὶ γὰρ νοημάτων ἐφάπτεται καὶ ἐν νοήσεσιν ὑφέστηκεν)· οἱ δὲ θεοὶ πάντων εἰσὶν ἐπέκεινα τῶν ὄντων. οὔτε οὖν δοξαστὸν τὸ θεῖον οὔτε διανοητὸν οὔτε νοητόν. πᾶν γὰρ τὸ ὄν ἢ αἰσθητόν ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο δοξαστόν· ἢ ὄντως ὄν, καὶ διὰ τοῦτο νοητόν· ἢ μεταξὺ τούτων, ὃν ἅμα καὶ γενητόν, καὶ διὰ τοῦτο διανοητόν. εἰ οὖν οἱ θεοὶ ὑπερουσίοι καὶ πρὸ τῶν ὄντων ὑφεστήκασιν, οὔτε δόξα ἔστιν αὐτῶν οὔτε ἐπιστήμη καὶ διάνοια οὔτε νόησις. ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐξηρημένων οἰαί περ εἰσὶν αὐτῶν αἱ ιδιότητες γνωρίζονται, καὶ τοῦτο ἀναγκαίως. κατὰ γὰρ τὰς τῶν μετεχομένων ιδιότητας καὶ αἱ τῶν μετεχόντων συνδιαίρουνται διαφορότητες, καὶ οὔτε πᾶν μετέχει παντός (οὐ γὰρ ἔστι σύνταξις τῶν πάντη ἀνομοίων) οὔτε τὸ τυχὸν τοῦ τυχόντος μετέχει, ἀλλὰ τὸ συγγενὲς ἐκάστῳ συνῆπται καὶ ἀφ' ἐκάστου πρόεισιν. Πᾶς θεὸς ἀμερίστως μὲν τὰ μεριστὰ γινώσκει, ἀχρόνως δὲ τὰ ἔγχρονα, τὰ δὲ μὴ ἀναγκαῖα ἀναγκαίως, καὶ τὰ μεταβλητὰ ἀμεταβλήτως, καὶ ὅλως πάντα κρειττόνως ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν. ^[15]

Inst 124 εἰ γὰρ ἅπαν, ὅ τι περ ἂν ᾗ παρὰ τοῖς θεοῖς, κατὰ τὴν αὐτῶν ἔστιν ιδιότητα, δηλὸν δήπουθεν ὡς οὐχὶ κατὰ τὴν τῶν χειρόνων φύσιν ἐν τοῖς θεοῖς οὕσα ἢ γνῶσις αὐτῶν ἔσται, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτῶν ἐκείνων ἐξηρημένην ὑπεροχὴν. ἐνοειδὴς ἄρα καὶ ἀπαθὴς ἢ γνῶσις ἔσται τῶν πεπληθυσμένων καὶ παθητῶν. εἰ ἄρα καὶ τὸ γνωστὸν εἴη μεριστόν, ἀλλ' ἡ θεία γνῶσις ἀμέριστος καὶ ἡ τῶν μεριστῶν· καὶ εἰ μεταβλητόν, ἀμετάβλητος· καὶ εἰ ἐνδεχόμενον, ἀναγκαῖα· καὶ εἰ ἀόριστον, ὠρισμένη. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν χειρόνων εἰσδέχεται τὸ θεῖον τὴν γνῶσιν, ἵνα οὕτως ἢ γνῶσις ἔχη, ὡς τὸ γνωστὸν ἔχει φύσεως. ἀλλὰ τὰ χείρονα περὶ τὸ ὠρισμένον τῶν θεῶν ἀορισταίνει, καὶ περὶ τὸ ἀμετάβλητον μεταβάλλει, καὶ τὸ ἀπαθὲς παθητικῶς ὑποδέχεται καὶ τὸ ἄχρονον ἐγχρόνως. τοῖς μὲν γὰρ χείροσιν ἀπὸ τῶν κρειττόνων παρεκβαίνειν δυνατόν, τοῖς δὲ θεοῖς εἰσδέχεσθαι τι παρὰ τῶν χειρόνων οὐ θέμις. Πᾶς θεός, ἀφ' ἧς ἂν ἄρξηται τάξεως ἐκφαίνειν ἑαυτόν, πρόεισι διὰ πάντων τῶν δευτέρων, ἀεὶ μὲν πληθύνων τὰς ἑαυτοῦ μεταδόσεις καὶ μερίζων, φυλάττων δὲ τὴν ιδιότητα τῆς οἰκείας ὑποστάσεως. ^[15]

Inst 125 αἱ μὲν γὰρ πρόοδοι δι' ὑφέσεως γινόμεναι τὰ πρῶτα πανταχοῦ πληθύνουσιν εἰς τὰς τῶν δευτέρων ὑποβάσεις, τὰ δὲ προϊόντα κατὰ τὴν πρὸς τὰ παράγοντα ὁμοιότητα τὴν ἑαυτῶν ὑποδέχεται διάταξιν, ὥστε τὸ ὅλον ταυτόν πως εἶναι, καὶ ἕτερον τὸ προϊόν τῷ μένοντι, διὰ μὲν τὴν ὑφεσιν ἄλλοιον φαινόμενον, διὰ δὲ τὴν συνέχειαν τὴν πρὸς ἐκεῖνο τῆς ταυτότητος οὐκ ἐξιστάμενον, οἷον δὲ ἐστὶν ἐκεῖνο ἐν τοῖς πρώτοις, τοιοῦτον ἐν τοῖς δευτέροις ὑφιστάμενον αὐτό, καὶ τῆς σειρᾶς τὴν ἀδιάλυτον κοινωνίαν διαφυλάττον. ἐκφαίνεται μὲν οὖν ἕκαστος τῶν θεῶν οἰκείως ταῖς τάξεσιν, ἐν αἷς ποιεῖται τὴν ἔκφανσιν, πρόεισι δὲ ἐντεῦθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων διὰ τὴν γεννητικὴν τῶν πρώτων δύναμιν· πληθύνεται δὲ αἰὶ διὰ τὴν πρόοδον ἀφ' ἑνὸς εἰς πλῆθος γινομένην, φυλάττει δὲ τὸ ταυτόν ἐν τῇ προόδῳ διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν προϊόντων πρὸς τὸ ἐκάστης σειρᾶς ἡγεμονοῦν καὶ πρωτουργὸν αἵτιον. Πᾶς θεὸς ὀλικώτερος μὲν ἐστὶν ὁ τοῦ ἐνὸς ἐγγυτέρω, μερικώτερος δὲ ὁ πορρώτερον. ^[15]

Inst 126 τοῦ γὰρ πάντα παράγοντος ὁ πλειόνων αἵτιος ἐγγυτέρω, ὁ δὲ ἐλαττόνων πορρωτέρω· καὶ ὁ μὲν πλειόνων αἵτιος ὀλικώτερος, ὁ δὲ ἐλαττόνων μερικώτερος. καὶ ἕκαστος μὲν ἑνὴς ἐστὶν· ἀλλ' ὁ μὲν δυνάμει μείζων, ὁ δὲ ἐλάττων κατὰ τὴν δύναμιν. καὶ οἱ μερικώτεροι γεννῶνται ἐκ τῶν ὀλικωτέρων οὔτε μεριζομένων ἐκείνων (ἐνάδες γάρ) οὔτε ἀλλοιουμένων (ἀκίνητοι γάρ) οὔτε σχέσει πληθυνομένων (ἀμιγεῖς γάρ), ἀλλ' ἀφ' ἑαυτῶν δευτέρας ἀπογεννώντων προόδους διὰ

δυνάμεως περιουσίαν, ὑφειμένας τῶν πρὸ αὐτῶν. Πᾶν τὸ θεῖον ἀπλοῦν πρῶτως ἐστὶ καὶ μάλιστα, καὶ διὰ τοῦτο ἀυταρκέστατον. ^[10]

Inst 127 ὅτι μὲν γὰρ ἀπλοῦν, ἐκ τῆς ἐνώσεως φανερόν· ἐνικώτατον γὰρ ἐστὶ πᾶν, τὸ δὲ τοιοῦτον διαφερόντως ἀπλοῦν. ὅτι δὲ ἀυταρκέστατον, μάθοι τις ἂν ἐννοήσας ὅτι τὸ μὲν σύνθετον ἐνδεές ἐστίν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων, ὧν ἐστὶν ἕξω, ἀλλ' ἐκείνων γε, ἐξ ὧν συνετέθη· τὸ δὲ ἀπλούστατον καὶ ἐνιαῖον καὶ τὸ ἐν τῷ ἀγαθῷ ταῦτόν προστησάμενον ἀυταρκέστατον· τοιοῦτον δὲ τὸ θεῖον πᾶν. οὔτε οὖν τῶν ἄλλων δεῖται, αὐτοαγαθότης ὑπάρχον, οὔτε ἐξ ὧν ὑφέστηκεν, ἐνιαῖον ὑπάρχον. Πᾶς θεός, ὑπὸ μὲν τῶν ἐγγυτέρω μετεχόμενος, ἀμέσως μετέχεται· ὑπὸ δὲ τῶν πορρωτέρω, διὰ μέσων ἢ ἐλαττόνων ἢ πλειόνων τινῶν. ^[10]

Inst 128 τὰ μὲν γάρ, διὰ συγγένειαν ἐνοειδῆ καὶ αὐτὰ ὄντα, μετέχειν αὐτόθεν δύναται τῶν θείων ἐνάδων· τὰ δὲ δι' ὕφεσιν καὶ τὴν εἰς πλήθος ἔκτασιν ἄλλων δεῖται τῶν μᾶλλον ἠνωμένων ἵνα μετὰσχη τῶν αὐτοενάδων οὐσῶν, ἀλλ' οὐχ ἠνωμένων. τῆς γὰρ ἐνάδος μετὰξὺ καὶ τοῦ διηρημένου πλήθους ἐστὶ τὸ ἠνωμένον πλήθος, συμφύεσθαι μὲν τῇ ἐνάδι δυνάμενον διὰ τὴν ἔνωσιν, συγγενές δὲ πως ὄν καὶ τῷ διηρημένῳ πλήθει διὰ τὴν τοῦ πλήθους ἔμφασιν. Πᾶν μὲν σῶμα θεῖον διὰ ψυχῆς ἐστὶ θεῖον τῆς ἐκθεουμένης, πᾶσα δὲ ψυχὴ θεία διὰ τοῦ θείου νοῦ, πᾶς δὲ νοῦς [θεῖος] κατὰ μέθεξιν τῆς θείας ἐνάδος· καὶ ἡ μὲν ἐνάς αὐτόθεν θεός, ὁ δὲ νοῦς θειότατος, ἡ δὲ ψυχὴ θεία, τὸ δὲ σῶμα θεοειδές. ^[10]

Inst 129 εἰ γὰρ ὑπὲρ νοῦν ἐστὶν ἅπας ὁ τῶν θεῶν ἀριθμός, αἱ δὲ μεθέξεις διὰ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ὁμοίων ἐπιτελοῦνται, ἡ μὲν ἀμέριστος οὐσία μεθέξει πρῶτως τῶν ὑπερουσίων ἐνάδων, δευτέρως δὲ ἡ γενέσεως ἐφαπτομένη, τρίτως δὲ ἡ γένεσις καὶ ἕκαστα διὰ τῶν προσεχῶς ὑπερκειμένων. καὶ φοιτᾷ μὲν ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἐν τοῖς μετέχουσιν ἢ τῶν θεῶν ιδιότης, διὰ μέσων δὲ τῶν πρὸς ἑαυτὴν συγγενῶν. ἡ γὰρ ἐνάς πρῶτῳ μὲν τῷ νῷ δίδωσι τὴν ἑαυτῆς ἐξαίρετον ἐν τοῖς θείοις δύναμιν, καὶ ἀποτελεῖ κἀκεῖνον τοιοῦτον νοῦν, οἷα ἐστὶ καὶ αὕτη κατὰ τὸ ἐνιαῖον πλήθος. διὰ δὲ νοῦ καὶ ψυχῆ πάρεστι, συνεχῆς ἀπτοῦσα κἀκεῖνην τῷ νῷ καὶ συνεκκυροῦσα, εἰ ὁ νοῦς οὗτος εἴη μεθεκτός. διὰ δὲ ψυχῆς ἀπήχημα τῆς οἰκείας ιδιότητος καὶ τῷ σῶματι δίδωσιν, εἰ μετέχοι τι σῶμα ψυχῆς· καὶ οὕτω γίνεται τὸ σῶμα οὐ μόνον ἔμψυχον καὶ νοερόν, ἀλλὰ καὶ θεῖον, ζῶν μὲν καὶ κίνησιν λαβὼν παρὰ ψυχῆς, διαμονὴν δὲ ἄλυτον ἀπὸ νοῦ, ἔνωσιν δὲ θείαν ἀπὸ τῆς μετεχομένης ἐνάδος· ἕκαστον γὰρ τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως μεταδίδωσι τοῖς ἐφεξῆς. Πάσης θείας τάξεως τὰ πρῶτα μειζόνως ἐξήρηται τῶν προσεχῶς ὑπ' αὐτὰ τεταγμένων ἢ ταῦτα τῶν ἐφεξῆς, καὶ μειζόνως ἐξέχεται τὰ δεύτερα τῶν προσεχῶς ὑπερκειμένων ἢ τούτων τὰ μετὰ ταῦτα. ^[20]

Inst 130 ὅσῳ γὰρ ἂν ἐνικώτερον ᾖ τι καὶ ὀλικώτερον, τοσοῦτῳ καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἔλαχε μείζονα πρὸς τὰ ἐφεξῆς, ὅσῳ δ' ἂν ὑφειμένον κατὰ τὴν δύναμιν, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐστὶ τοῖς μετ' αὐτὸ συμφυέστερον· καὶ τὰ μὲν ὑψηλότερα μᾶλλον ἐνίζεται τοῖς ἑαυτῶν αἰτιωτέροις, τὰ δὲ καταδεέστερα ἦττον. δυνάμεως γὰρ ἐστὶ μείζονος τὸ μᾶλλον ἐξηρηθῆαι τῶν ὑφειμένων καὶ μᾶλλον ἠνωθῆαι τοῖς κρείττοσιν· ὥσπερ αὖ ἔμπαλιν τὸ τῶν μὲν ἀφίστασθαι μᾶλλον, τοῖς δὲ συμπάσχειν, ἐλάττωσίς ἐστὶ δυνάμεως, ὃ δὴ συμβαίνει τοῖς δευτέροις καθ' ἐκάστην τάξιν, ἀλλ' οὐ τοῖς πρῶτοις. Πᾶς θεὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς οἰκείας ἐνεργείας ἄρχεται. ^[10]

Inst 131 τὴν γὰρ ιδιότητα τῆς εἰς τὰ δεύτερα παρουσίας ἐν ἑαυτῷ πρῶτον ἐπιδείκνυσι· διότι δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἑαυτοῦ μεταδίδωσι, κατὰ τὸ ὑπέρπληρες ἑαυτοῦ. οὔτε γὰρ τὸ ἐλλεῖπον οἰκεῖον τοῖς θεοῖς οὔτε τὸ πλήρες μόνον. τὸ μὲν γὰρ ἐλλεῖπον πᾶν ἀτελές ὑπάρχει, καὶ ἄλλο τέλειον ποιεῖν, αὐτὸ μὴ τέλειον ὑπάρχον, ἀμήχανον· τὸ δὲ πλήρες αὐταρκες μόνον, οὕπῳ δὲ εἰς μετάδοσιν ἔτοιμον. ὑπέρπληρες ἄρα εἶναι δεῖ τὸ πληρωτικὸν ἄλλων καὶ εἰς ἄλλα διατεῖνον τὰς ἑαυτοῦ χορηγίας, εἰ οὖν τὸ θεῖον ἅπαντα ἀφ' ἑαυτοῦ πληροῖ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν αὐτῷ, ἕκαστον

ὑπέρπληρές ἐστιν· εἰ δὲ τοῦτο, ἐν ἑαυτῷ πρώτῳ τὴν ιδιότητα ἰδρυσάμενον ὦν δίδωσι τοῖς ἄλλοις, οὕτω δὴ κακείοις ἐπορέγει τὰς μεταδόσεις τῆς ὑπερπλήρους ἀγαθότητος. Πᾶσαι τῶν θεῶν αἱ τάξεις μεσότητι συνδέδενται. ^[10]

Inst 132 καὶ γὰρ πᾶσαι τῶν ὄντων αἱ πρόοδοι διὰ τῶν ὁμοίων ἀποτελοῦνται· καὶ πολλῷ δὴ μᾶλλον αἱ τῶν θεῶν διακοσμήσεις ἀδιάλυτον κέκτηνται τὴν συνέχειαν, ἅτε ἐνοειδῶς ὑφεστηκυῖαι καὶ κατὰ τὸ ἐν ἀφωρισμένοι τὸ ἀρχηγικὸν αὐτῶν αἷτιον. ἡνωμένως οὖν αἱ ὑφέσεις γίνονται καὶ μειζόνως ἢ κατὰ τὴν ἐν τοῖς οὖσι τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶτα ὁμοιότητα, ὅσῳ δὴ καὶ ἡ τῶν θεῶν ὑπαρξὶς ἐν τῷ ἡνωθῆναι τῶν ὄντων μᾶλλον ὑφέστηκε. πάντα οὖν τὰ θεῖα γένη συνδέδεται ταῖς οἰκείαις μεσότησι, καὶ οὐκ ἀμέσως ἐπὶ τὰς διαφερούσας πάντη προόδους χωρεῖ τὰ πρῶτα, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐκατέροις κοινῶν γενῶν, ἀφ' ὧν τε πρόεισι καὶ ὧν ἐστὶν ἀμέσως αἷτια· ταῦτα γὰρ συνάγει τὰ ἄκρα κατὰ μίαν ἔνωσην, τοῖς μὲν ὑπεστρωμένα συμφυῶς, τῶν δὲ ἐξηρημένα προσεχῶς, καὶ τὴν εὐτακτον διαφυλάττει τῶν θείων ἀπογέννησιν. Πᾶς μὲν θεὸς ἐνὰς ἐστὶν ἀγαθουργὸς ἢ ἀγαθότης ἐνοποιός, καὶ ταύτην ἔχει τὴν ὑπαρξιν καθόσον ἕκαστος θεός· ἀλλ' ὁ μὲν πρώτιστος ἀπλῶς τὰγαθὸν καὶ ἀπλῶς ἔν, τῶν δὲ μετὰ τὸν πρῶτον ἕκαστος τις ἀγαθότης ἐστὶ καὶ τις ἐνὰς. ^[10]

Inst 133 ἡ γὰρ ιδιότης ἡ θεία διέστησε τὰς ἐνάδας καὶ τὰς ἀγαθότητας τῶν θεῶν, ὥστε ἕκαστον κατὰ τι τῆς ἀγαθότητος ἰδίωμα πάντα ἀγαθύνειν, οἷον τελεσιουργεῖν ἢ συνέχειν ἢ φρουρεῖν· τούτων γὰρ ἕκαστον τι ἀγαθὸν ἐστὶν, ἀλλ' οὐ πᾶν τὸ ἀγαθόν, οὗ τὴν ἐνιαίαν αἷτιαν τὸ πρῶτον προεστήσατο· διὸ καὶ τὰγαθόν ἐστὶν ἐκεῖνο, ὡς πάσης ἀγαθότητος ὑποστατικόν. οὐδὲ γὰρ αἱ πᾶσαι τῶν θεῶν ὑπάρξεις ἅμα παρισπῶνται τῷ ἐνὶ τοσαύτῃ ἐκεῖνο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν θεῶν ἔλαχεν ὑπερβολήν. Πᾶς θεὸς νοῦς νοεῖ μὲν ὡς νοῦς, προνοεῖ δὲ ὡς θεός. ^[10]

Inst 134 τοῦ μὲν γὰρ νοῦ το γινώσκειν τὰ ὄντα καὶ ἐν νοήσεσιν ἔχειν τὸ τέλειον ἐξαίρετόν ἐστι· τοῦ δὲ θεοῦ τὸ προνοεῖν καὶ ἀγαθῶν πάντα πληροῦν. ἡ δὲ μετάδοσις αὕτη καὶ ἡ πλήρωσις δι' ἔνωσην γίνεται τῶν πληρουμένων πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν· ἦν καὶ ὁ νοῦς μιμούμενος εἰς ταὐτὸν ἔρχεται τοῖς νοητοῖς. ἢ οὖν προνοεῖ, θεός, ἐν τῇ πρὸ νοῦ ἐνεργείᾳ τῆς προνοίας ἰσταμένης. διὸ καὶ πᾶσι μὲν ἑαυτοῦ μεταδίδωσιν ὡς θεοῦ, οὐ πᾶσι δὲ πάρεστιν ὡς νοῦς· καὶ γὰρ ἐφ' ἃ τὸ νοερὸν ἰδίωμα μὴ πρόεισιν, ἐπὶ ταῦτα φθάνει τὸ θεῖον. καὶ γὰρ τὰ μὴ νοοῦντα προνοεῖσθαι βούλεται καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαγχάνειν· τοῦτο δὲ διότι νοῦ μὲν οὐ πάντα ἐφίεται, οὐδὲ οἷς μετασχεῖν δυνατόν, τοῦ δὲ ἀγαθοῦ πάντα ἐφίεται καὶ σπεύδει τυχεῖν. Πᾶσα θεία ἐνὰς ὑφ' ἐνός τινος μετέχεται τῶν ὄντων ἀμέσως, καὶ πᾶν τὸ ἐκθεοῦμενον εἰς μίαν ἐνάδα θεῖαν ἀνατείνεται· καὶ ὅσαι αἱ μετεχόμεναι ἐνάδες, τοσαῦτα καὶ τὰ μετέχοντα γένη τῶν ὄντων. ^[10]

Inst 135 οὔτε γὰρ δύο ἢ πλείους ἐνάδες ὑφ' ἐνός μετέχονται (πῶς γὰρ, τῶν ἐν αὐταῖς ιδιοτήτων ἐξηλλαγμένων, οὐχὶ καὶ τὸ ἐκάστη συμφυόμενον ἐξήλλακται, δι' ὁμοιότητος τῆς συναφῆς γινομένης;) οὔτε μία ἐνὰς ὑπὸ πλειόνων μετέχεται διηρημένως. ἀσύναπτα γὰρ τὰ πολλὰ ὄντα τῇ ἐνάδι, καὶ ὡς ὄντα τῇ πρὸ τῶν ὄντων καὶ ὡς πολλὰ ἐνάδι· δεῖ δὲ τὸ μετέχον πῇ μὲν ὅμοιον εἶναι τῷ μετεχομένῳ, πῇ δὲ ἕτερον καὶ ἀνόμοιον. ἐπεὶ οὖν τὸ μετέχον τῶν ὄντων τί ἐστὶν, ἡ δὲ ἐνὰς ὑπερούσιος, καὶ κατὰ τοῦτο ἀνωμοίωται, ἐν ἧς εἶναι χρὴ τὸ μετέχον, ἵνα [καὶ] κατὰ τοῦτο ὅμοιον ἢ τῷ μετεχομένῳ ἐνί, εἰ καὶ τὸ μὲν οὕτως ἐν ὡς ἐνὰς, τὸ δὲ ὡς πεπονθὸς τὸ ἐν καὶ ἡνωμένον διὰ τὴν ἐκείνης μέθεξιν. Πᾶς θεὸς ὀλικώτερος μὲν ὑπάρχων καὶ ἐγγυτέρω τοῦ πρώτου τεταγμένος ὑπὸ ὀλικωτέρου γένους τῶν ὄντων μετέχεται, μερικώτερος δὲ καὶ πορρώτερον, ὑπὸ μερικωτέρου· καὶ ὡς τὸ ὄν πρὸς τὸ ὄν, οὕτως ἡ ἐνὰς πρὸς τὴν ἐνάδα τὴν θεῖαν. ^[15]

Inst 136 εἰ γὰρ ὅσα τὰ ὄντα, τοσαῦται καὶ αἱ ἐνάδες, καὶ ἔμπαλιν, μιᾶς ὑφ' ἐνός μετεχομένης, δῆλον δὴ ὅτι κατὰ τὴν τῶν ἐνάδων τάξιν ἡ τῶν ὄντων πρόεισι τάξις, ὁμοιουμένη τῇ πρὸ αὐτῆς, καὶ ταῖς

μὲν ὀλικωτέραις τὰ ὀλικώτερα συμφύεται, ταῖς δὲ μερικωτέραις ἐνάσι τὰ μερικώτερα ὄντα. εἰ γὰρ μή, πάλιν τὰ ἀνόμοια τοῖς ἀνομοίοις συνάψει, καὶ ἡ κατ' ἀξίαν διανομὴ οὐκ ἔσται. ταῦτα δὲ ἀδύνατα, εἶπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν τὸ ἐν καὶ τὸ οἰκεῖον μέτρον ἐκείθεν ἐπιλάμπεται καὶ ἀπ' ἐκείνων ἐφήκει· πολλῶ δὴ οὖν μᾶλλον ἐν αὐτοῖς τάξις ἔσται τῆς μεθέξεως, τὰ ὅμοια κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ὁμοίων ἐξάπτουσα. Πᾶσα ἐνὰς συνυφίστησι τῷ ἐνὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ὄν. ^[10]

Inst 137 τὸ μὲν γὰρ ἔν, ὡς πάντων ἐστὶν ὑποστατικόν, οὕτω καὶ τῶν ἐνάδων τῶν μετεχομένων καὶ τῶν ὄντων τῶν εἰς τὰς ἐνάδας ἀνηρημένων αἴτιον, τὸ δὲ ἐκάστης ἐξημμένον ἢ ἐνὰς ἢ εἰς αὐτὸ ἐλλάμπουσα παράγει· ἀπλῶς μὲν εἶναι τοῦ ἐνὸς ποιοῦντος, τὸ δὲ συμφυὲς εἶναι τῆς ἐνάδος ἀπεργαζομένης, ἥ ἐστι συμφυὲς. αὕτη οὖν ἐστὶν ἡ καθ' ἑαυτὴν ἀφορίζουσα τὸ μετέχον αὐτῆς ὄν καὶ τὴν ιδιότητα τὴν ὑπερούσιον ἐν αὐτῷ δεικνύουσα οὐσιωδῶς· ἐκ γὰρ τοῦ πρώτως πανταχοῦ τῷ δευτέρως ὑπάρχει τὸ εἶναι τοῦτο, ὃ ἐστίν. ἥτις οὖν ἐστὶ τῆς θεότητος ὑπερούσιος ιδιότης, αὕτη καὶ τοῦ ὄντος ἐστὶ, τοῦ μετέχοντος αὐτῆς, οὐσιωδῶς. Πάντων τῶν μετεχόντων τῆς θείας ιδιότητος καὶ ἐκθεομένων πρώτιστόν ἐστι καὶ ἀκρότατον τὸ ὄν. ^[10]

Inst 138 εἰ γὰρ καὶ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ζωῆς ἐπέκεινα τὸ ὄν, ὡς δέδεικται, εἶπερ πλείστων τοῦτο μετὰ τὸ ἐν αἴτιον, ἀκρότατον ἂν εἴη τὸ ὄν. τούτων μὲν γὰρ ἐνικώτερον, καὶ διὰ τοῦτο πάντως σεμνότερον· ἄλλο δὲ πρὸ αὐτοῦ οὐκ ἔστι πλην τοῦ ἐνός, πρὸ γὰρ τοῦ ἐνιαίου πλήθους τί ἄλλο ἢ τὸ ἐν; πλήθος δὲ ἐνιαῖον τὸ ὄν, ὡς ἐκ πέρατος ὄν καὶ ἀπείρου. καὶ ὅλως πρὸ τῆς οὐσίας τὸ ὑπερούσιον μόνον· ἐπεὶ καὶ ἐν ταῖς εἰς τὰ δευτέρα ἐλλάμπουσι μόνον τὸ ἐν ἐπέκεινα φθάνει τοῦ ὄντος, τὸ δὲ ὄν εὐθύς μετὰ τὸ ἐν. τὸ γὰρ δυνάμει ὄν, οὕπω δὲ ὄν, ἔν ἐστι κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν· καὶ τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη ἐνεργείᾳ ὄν. καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἄρα τοῦ ὄντος ἐπέκεινα εὐθύς τὸ μὴ ὄν ὡς κρείττον τοῦ ὄντος καὶ ἐν. Πάντα τὰ μετέχοντα τῶν θείων ἐνάδων, ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ ὄντος, εἰς τὴν σωματικὴν τελευτᾷ φύσιν· τὸ γὰρ πρώτόν ἐστι τῶν μετεχόντων τὸ ὄν, ἔσχατον δὲ τὸ σῶμα (καὶ γὰρ σώματα θεῖα εἶναί φαμεν). ^[10]

Inst 139 πάντων γὰρ τῶν γενῶν τὰ ἀκρότατα τοῖς θεοῖς ἀνεῖται, σωμάτων, ψυχῶν, νόων, ἵνα ἐν πάσῃ τάξει τὰ τοῖς θεοῖς ἀναλογοῦντα συνεκτικὰ καὶ σωστικὰ τῶν δευτέρων ὑπάρχη, καὶ ἕκαστος ἀριθμὸς ὅλος ἢ κατὰ τὸ ἐν τῷ μέρει ὅλον, ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντα καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὴν θείαν ιδιότητα. ἔστιν οὖν καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς καὶ νοερῶς τὸ θεῖον γένος. καὶ δῆλον ὅτι πάντα ταῦτα θεῖα κατὰ μέθεξιν· τὸ γὰρ πρώτως θεῖον ἐν ταῖς ἐνάσιν ὑφέστηκε. τὰ ἄρα μετέχοντα τῶν θείων ἐνάδων ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ ὄντος, λήγει δὲ εἰς τὴν σωματικὴν φύσιν. Πᾶσαι τῶν θεῶν αἱ δυνάμεις ἄνωθεν ἀρχόμεναι καὶ διὰ τῶν οἰκείων προῖοῦσαι μεσοτήτων μέχρι τῶν ἐσχάτων καθήκουσι καὶ τῶν περὶ γῆν τόπων. ^[10]

Inst 140 οὔτε γὰρ ἐκείνας διείργει τι καὶ ἀποκωλύει τῆς εἰς πάντα παρουσίας (οὐδὲ γὰρ δέονται τόπων καὶ διαστάσεων, διὰ τὴν ἄσχετον πρὸς πάντα ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἄμικτον πανταχοῦ παρουσίαν), οὔτε τὸ μετέχειν αὐτῶν ἐπιτήδειον κωλύεται τῆς μεθέξεως, ἀλλ' ἅμα τέ τι πρὸς τὴν μετουσίαν ἔτοιμον γίνεται κάκεῖναι πάρεισιν, οὔτε τότε παραγενόμεναι οὔτε πρότερον ἀποῦσαι, ἀλλ' ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσαι. ἐὰν οὖν τι τῶν περὶ γῆν ἐπιτήδειον ἢ μετέχειν, καὶ τούτῳ πάρεισι· καὶ πάντα πεπληρώκασιν ἑαυτῶν, καὶ τοῖς μὲν ὑπερτέροις μειζόνως πάρεισι, τοῖς δὲ μέσοις κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν, τοῖς δὲ ἐσχάτοις ἐσχάτως. ἄνωθεν οὖν μέχρι τῶν τελευταίων ἐκτείνουσιν ἑαυτάς· ὅθεν καὶ ἐν τούτοις εἰσὶ τῶν πρώτων ἐμφάσεις, καὶ συμπαθῇ πάντα πᾶσιν, ἐν μὲν τοῖς πρώτοις τῶν δευτέρων προὑπαρχόντων, ἐν δὲ τοῖς δευτέροις τῶν πρώτων ἐμφαινομένων· τριχῶς γὰρ ἦν ἕκαστον, ἢ κατ' αἰτίαν ἢ καθ' ὑπαρξιν ἢ κατὰ μέθεξιν. Πᾶσα πρόνοια θείων ἢ μὲν ἐξηρημένη τῶν προνοουμένων ἐστίν, ἢ δὲ συντεταγμένη. ^[15]

Inst 141 τὰ μὲν γὰρ κατὰ τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν τῆς τάξεως ιδιότητα παντελῶς υπερήπλωται τῶν ἐλλαμπομένων· τὰ δὲ τῆς αὐτῆς ὄντα διακοσμήσεως προνοεῖ τῶν ὑφειμένων τῆς αὐτῆς

συστοιχίας, μιμούμενα καὶ ταῦτα τὴν τῶν ἐξηρημένων θεῶν προνοητικὴν ἐνέργειαν καὶ πληροῦν ἐφιέμενα τὰ δεύτερα τῶν ἀγαθῶν, ὧν δύνανται. Πᾶσι μὲν οἱ θεοὶ πάρεσιν ὡσαύτως οὐ πάντα δὲ ὡσαύτως τοῖς θεοῖς πάρεστιν, ἀλλ' ἕκαστα κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν τε καὶ δύναμιν μεταλαγχάνει τῆς ἐκείνων παρουσίας, τὰ μὲν ἐνοειδῶς, τὰ δὲ πεπληθυσμένως, καὶ τὰ μὲν ἁϊδίως, τὰ δὲ κατὰ χρόνον, καὶ τὰ μὲν ἀσωμάτως, τὰ δὲ σωματικῶς. ^[5]

Inst 142 ἀνάγκη γὰρ τὴν διάφορον μέθεξιν τῶν αὐτῶν ἢ παρὰ τὸ μετέχον γίνεσθαι διάφορον ἢ παρὰ τὸ μετεχόμενον. ἀλλὰ τὸ θεῖον πᾶν αἰὲν τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν, καὶ ἄσχετόν ἐστι πρὸς πάντα καὶ ἄμικτον. παρὰ τὸ μετέχον ἄρα μόνον λείπεται τὴν ἐξαλλαγὴν ὑφίστασθαι, καὶ τὸ οὐχ ὡσαύτως ἐν τούτοις εἶναι, καὶ ταῦτα ἄλλοτε ἄλλως καὶ ἄλλα ἄλλως παρεῖναι τοῖς θεοῖς ὥστε πᾶσιν ἐκείνων ὡσαύτως παρόντων, τὰ πάντα οὐχ ὡσαύτως πάρεστιν ἐκείνοις, ἀλλ' ὡς ἕκαστα δύνανται, πάρεστι, καὶ ὡς πάρεστιν, οὕτως ἐκείνων ἀπολαύει· κατὰ γὰρ τὸ μέτρον τῆς τούτων παρουσίας ἢ μέθεξις. Πάντα τὰ καταδεέστερα τῇ παρουσίᾳ τῶν θεῶν ὑπεξίσταται· κἂν ἐπιτήδειον ἦ τὸ μετέχον, πᾶν μὲν τὸ ἀλλότριον τοῦ θεοῦ φωτὸς ἐκποδὼν γίνεται, καταλάμπεται δὲ πάντα ἀθρόως ὑπὸ τῶν θεῶν. ^[15]

Inst 143 αἰὲν γὰρ τὰ θεῖα περιληπτικώτερα καὶ δυνατώτερα τῶν ἀπ' αὐτῶν προελθόντων ἐστίν, ἡ δὲ τῶν μετεχόντων ἀνεπιτηδειότης τῆς ἐλλείψεως τοῦ θεοῦ φωτὸς αἰτία γίνεται· ἀμυδροῖ γὰρ κἀκεῖνο τῇ ἑαυτῆς ἀσθενείᾳ. ἐκείνου δὲ ἀμυδρουμένου ἄλλο τι δοκεῖ τὴν ἐπικράτειαν μεταλαμβάνειν, οὐ κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ μετεχόντος ἀδυναμίαν κατεξανίστασθαι δοκοῦν τοῦ θεοῦ τῆς ἐλλάμψεως εἴδους. Πάντα τὰ ὄντα καὶ πᾶσαι τῶν ὄντων αἱ διακοσμήσεις ἐπὶ τοσοῦτον προεληλύθασιν, ἐφ' ὅσον καὶ αἱ τῶν θεῶν διατάξεις. ^[10]

Inst 144 καὶ γὰρ ἑαυτοῖς οἱ θεοὶ τὰ ὄντα συμπαρήγαγον, καὶ οὐδὲν οἷόν τε ἦν ὑποστῆναι καὶ μέτρου καὶ τάξεως τυχεῖν ἔξω τῶν θεῶν· καὶ γὰρ τελειοῦνται πάντα κατὰ τὴν αὐτῶν δύναμιν, καὶ τάττεται καὶ μετρεῖται παρὰ τῶν θεῶν. καὶ πρὸ τῶν ἐσχάτων οὖν ἐν τοῖς οὖσι γενῶν προϋπάρχουσιν οἱ καὶ ταῦτα κοσμοῦντες θεοὶ καὶ διδόντες καὶ τούτοις ζωὴν καὶ εἰδοποιίαν καὶ τελειότητα καὶ ἐπιστρέφοντες καὶ ταῦτα πρὸς τὸ ἀγαθόν, καὶ πρὸ τῶν μέσων ὡσαύτως, καὶ πρὸ τῶν πρώτων. καὶ πάντα ἐνδέδεται καὶ ἐνερρρίζωται τοῖς θεοῖς, καὶ σώζεται διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν· ἀποστὰν δὲ τι τῶν θεῶν, καὶ ἔρημον γενόμενον παντελῶς, εἰς τὸ μὴ ὄν ὑπεξίσταται καὶ ἀφανίζεται, τῶν συνεχόντων αὐτὸ πάντη στερούμενον. Πάσης θείας τάξεως <ἡ> ιδιότης διὰ πάντων φοιτᾷ τῶν δευτέρων, καὶ δίδωσιν ἑαυτὴν ἅπασι τοῖς καταδεεστέροις γένεσιν. ^[10]

Inst 145 εἰ γὰρ ἄχρι τοσοῦτου τὰ ὄντα πρόεισιν, ἕως οὗ καὶ τῶν θεῶν οἱ διάκοσμοι προεληλύθασιν, ἐν ἐκάστοις γένεσιν ἐστὶν ἡ τῶν θείων δυνάμεων ιδιότης, ἄνωθεν ἐλλαμπομένη κομίζεται γὰρ ἕκαστον ἀπὸ τῆς οἰκείας προσεχοῦς αἰτίας τὴν ιδιότητα, καθ' ἣν ἐκείνη τὴν ὑπόστασιν ἔλαχε. λέγω δὲ οἷον εἴ τις ἔστι θεότης καθαρτική, καὶ ἐν ψυχαῖς ἔστι κάθαρσις καὶ ἐν ζωοῖς καὶ ἐν φυτοῖς καὶ ἐν λίθοις· καὶ εἴ τις φρουρητική, ὡσαύτως, καὶ εἴ τις ἐπιστρεπτική, καὶ εἰ τελεσιουργός, καὶ εἰ ζωοποιός, ὁμοίως. καὶ ὁ μὲν λίθος μετέχει τῆς καθαρτικῆς δυνάμεως σωματικῶς μόνον, τὸ δὲ φυτὸν ἔτι τρανέστερον κατὰ τὴν ζωὴν, τὸ δὲ ζῶον ἔχει καὶ κατὰ τὴν ὁρμὴν τὸ εἶδος τοῦτο, ψυχὴ δὲ λογικὴ λογικῶς, νοῦς δὲ νοερῶς, οἱ δὲ θεοὶ ὑπερουσίως καὶ ἐνιαίως· καὶ πᾶσα ἡ σειρά τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν ἀπὸ μιᾶς τῆς θείας αἰτίας. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁ αὐτὸς λόγος. πάντα γὰρ ἐξῆπται τῶν θεῶν, καὶ τὰ μὲν ἐξ ἄλλων, τὰ δὲ ἐξ ἄλλων προλάμπεται, καὶ αἱ σειραὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων καθήκουσι· καὶ τὰ μὲν ἀμέσως, τὰ δὲ διὰ μέσων πλειόνων ἢ ἐλαττόνων εἰς ἐκείνους ἀνήρτηται· “μέστὰ δὲ πάντα θεῶν”, καὶ ὁ ἕκαστον ἔχει κατὰ φύσιν, ἐκεῖθεν ἔχει. Πασῶν τῶν θείων προόδων τὰ τέλη πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀρχὰς ὁμοιοῦται, κύκλον ἀναρχον καὶ ἀτελεύτητον σώζοντα διὰ τῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς ἐπιστροφῆς. ^[20]

Inst 146

εἰ γὰρ καὶ ἕκαστον τῶν προελθόντων ἐπιστρέφεται πρὸς τὴν οἰκείαν ἀρχήν, ἀφ' ἧς προελήλυθε, πολλῶ δήπου μᾶλλον αἱ ὅλαι τάξεις, ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀκρότητος προελθοῦσαι, πάλιν ἐπιστρέφονται πρὸς ἐκείνην. ἡ δὲ ἐπιστροφή τοῦ τέλους εἰς τὴν ἀρχὴν μίαν ἀπεργάζεται πᾶσαν καὶ ὠρισμένην καὶ εἰς ἑαυτὴν συννεύουσιν καὶ ἐν τῷ πλήθει τὸ ἐνοειδὲς ἐπιδεικνυμένην διὰ τῆς συννεύσεως. Πάντων τῶν θείων διακόσμων τὰ ἀκρότατα τοῖς πέρασιν ὁμοιοῦται τῶν ὑπερκειμένων. ^[10]

Inst 147 εἰ γὰρ δεῖ συνέχειαν εἶναι τῆς θείας προόδου καὶ ταῖς οἰκείαις ἐκάστην τάξιν συνδεδέσθαι μεσότησιν, ἀνάγκη τὰς ἀκρότητας τῶν δευτέρων συνάπτειν ταῖς ἀποπερατώσεσι τῶν πρώτων· ἡ δὲ συναφὴ δι' ὁμοιότητος. ὁμοιότης ἄρα ἔσται τῶν ἀρχῶν τῆς ὑφειμένης τάξεως πρὸς τὰ τέλη τῆς ὑπεριδρυμένης. Πᾶσα θεία τάξις ἑαυτῇ συνήνεται τριχῶς, ἀπὸ τε τῆς ἀκρότητος τῆς ἐν αὐτῇ καὶ ἀπὸ τῆς μεσότητος καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους. ^[5]

Inst 148 ἡ μὲν γάρ, ἐνικωτάτην ἔχουσα δύναμιν, εἰς πᾶσαν αὐτὴν διαπέμπει τὴν ἔνωσην καὶ ἐνοῖ πᾶσαν ἄνωθεν, μένουσα ἐφ' ἑαυτῆς. ἡ δὲ μεσότης, ἐπ' ἅμφω τὰ ἄκρα διατείνουσα, συνδεῖ πᾶσαν περὶ ἑαυτήν, τῶν μὲν πρώτων διαπορθμεύουσα τὰς δόσεις, τῶν δὲ τελευταίων ἀνατείνουσα τὰς δυνάμεις, καὶ πᾶσι κοινωνίαν ἐντιθεῖσα καὶ σύνδεσιν πρὸς ἄλληλα· μία γὰρ οὕτως ἡ ὅλη γίνεται διάταξις ἕκ τε τῶν πληρουντῶν καὶ τῶν πληρουμένων, ὥσπερ εἷς τι κέντρον εἰς τὴν μεσότητα συννεύοντων. ἡ δὲ ἀποπεράτωσις, ἐπιστρέφουσα πάλιν εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὰς προελθούσας ἐπανάγουσα δυνάμεις, ὁμοιότητα καὶ σύννευσιν τῇ ὅλῃ τάξει παρέχεται. καὶ οὕτως ὁ σύμπας διάκοσμος εἷς ἐστὶ διὰ τῆς ἐνοποιου τῶν πρώτων δυνάμεως <καὶ> διὰ τῆς ἐν τῇ μεσότητι συνοχῆς καὶ διὰ τῆς τοῦ τέλους εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν προόδων ἐπιστροφῆς. Πᾶν τὸ πλῆθος τῶν θείων ἐνάδων πεπερασμένον ἐστὶ κατὰ ἀριθμόν. ^[15]

Inst 149 εἰ γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ ἐνός ἐστίν, οὐκ ἂν ἄπειρον ὑπάρχοι· οὐ γὰρ συμφυὲς τῷ ἐνὶ τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ ἀλλότριον. εἰ γὰρ καὶ τὸ πλῆθος καθ' αὐτὸ ἀφίσταται τοῦ ἐνός, τὸ ἄπειρον πλῆθος δῆλον ὡς παντελῶς ἔρημον ἐκείνου· διὸ καὶ ἀδύναμον καὶ ἀδρανές. οὐκ ἄρα ἄπειρον τὸ τῶν θεῶν πλῆθος. ἐνοειδὲς ἄρα καὶ πεπερασμένον, καὶ παντὸς ἄλλου πλήθους μᾶλλον πεπερασμένον· παντὸς γὰρ ἄλλου πλήθους μᾶλλον τῷ ἐνὶ συγγενές. εἰ μὲν οὖν ἡ ἀρχὴ πλῆθος, ἔδει τὸ ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς τοῦ πορρώτερον μᾶλλον εἶναι πλῆθος (ὁμοιότερον γὰρ τὸ ἐγγύτερον)· ἐπεὶ δὲ ἔν ἐστὶ τὸ πρῶτον, τὸ ἐκείνῳ συναφές πλῆθος ἦττον πλῆθος τοῦ πορρώτερον· τὸ δὲ ἄπειρον οὐχ ἦττον πλῆθος, ἀλλὰ μάλιστα πλῆθος. Πᾶν τὸ προῖδον ἐν ταῖς θείαις τάξεσι πάσας ὑποδέχεσθαι τὰς τοῦ παράγοντος δυνάμεις οὐ πέφυκεν, οὐδὲ ὅλως τὰ δεύτερα πάσας τὰς τῶν πρὸ αὐτῶν, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἐκεῖνα τῶν καταδεεστέρων ἐξηρημένας δυνάμεις καὶ ἀπεριλήπτους τοῖς μετ' αὐτά. ^[5]

Inst 150 εἰ γὰρ αἱ τῶν θεῶν ιδιότητες διαφέρουσιν, αἱ μὲν τῶν ὑφειμένων ἐν τοῖς ὑπερτέροις προϋπάρχουσιν, αἱ δὲ τῶν ὑπερτέρων, ὀλικωτέρων ὄντων, ἐν τοῖς ὑφειμένοις οὐκ εἰσιν, ἀλλὰ τὰς μὲν ἐνδίδωσι τὰ κρείττονα τοῖς ἀπ' αὐτῶν παραγομένοις, τὰς δὲ ἐν αὐτοῖς προείληφεν ἐξηρημένως. δέδεικται γὰρ ὅτι ὀλικώτεροι μὲν εἰσιν οἱ ἐγγυτέρω τοῦ ἐνός, μερικώτεροι δὲ οἱ πορρώτερον· οἱ δὲ ὀλικώτεροι τῶν μερικωτέρων περιληπτικωτέρας ἔχουσι δυνάμεις· οὐκ ἄρα τὴν ἐκείνων δύναμιν οἱ δευτέραν ἔχοντες τάξιν καὶ μερικωτέραν περιλήψονται. ἔστιν ἄρα ἐν τοῖς ὑπερτέροις ἀπερίληπτόν τι καὶ ἀπερίγραφον τοῖς ὑφειμένοις, καὶ γὰρ ἄπειρον ἕκαστον τῶν θείων οὕτως οὔτε ἑαυτῷ δέδεικται ὄν οὔτε τοῖς ὑπὲρ αὐτὸ πολλῶ πρότερον, ἀλλὰ τοῖς μεθ' ἑαυτὸ πᾶσιν· ἡ δὲ ἀπειρία κατὰ τὴν δύναμιν ἐν ἐκείνοις· τὸ δὲ ἄπειρον ἀπερίληπτον, οἷς ἐστὶν ἄπειρον· οὐκ ἄρα πασῶν μετέχει τῶν δυνάμεων τὰ καταδεέστερα, ὧν ἐν ἑαυτοῖς τὰ κρείττονα προείληφεν (ἦν γὰρ ἂν ἐκεῖνα περιληπτὰ τοῖς δευτέροις, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτοῖς τὰ δεύτερα). οὔτε οὖν πάσας ἔχει ταῦτα τὰς ἐκείνων, διὰ τὸ μερικώτερον· οὔτε ἂς ἔχει, τὸν αὐτὸν ἐκείνοις ἔχει τρόπον, διὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν ἐκεῖνα ὑπερφέρειν τῶν καταδεεστέρων ποιοῦσαν. Πᾶν τὸ

πατρικὸν ἐν τοῖς θεοῖς πρωτουργόν ἐστι καὶ ἐν τἀγαθοῦ τάξει προϋστάμενον κατὰ πάσας τὰς
θείας διακοσμήσεις. ^[25]

Inst 151 τὰς γὰρ ὑπάρξεις τῶν δευτέρων καὶ τὰς δυνάμεις ὅλας καὶ τὰς οὐσίας αὐτὸ παράγει κατὰ μίαν
ἄρρητον ὑπεροχὴν· διὸ καὶ πατρικὸν ἐπονομάζεται, τὴν ἡνωμένην καὶ ἀγαθοειδῇ τοῦ ἐνὸς
δύναμιν ἐμφαίνον καὶ τὴν ὑποστατικὴν τῶν δευτέρων αἰτίαν. καὶ καθ' ἑκάστην τῶν θεῶν
τάξιν τὸ πατρικὸν ἡγεῖται γένος, παράγον ἀφ' ἑαυτοῦ πάντα καὶ κοσμοῦν, ἅτε τῷ ἀγαθῷ
τεταγμένον ἀνάλογον. καὶ πατέρες οἱ μὲν ὀλικώτεροι, οἱ δὲ μερικώτεροι, καθάπερ καὶ αὐταὶ
τῶν θεῶν αἱ τάξεις τῷ ὀλικωτέρῳ καὶ μερικωτέρῳ διαφέρουσι, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον· ὅσαι
οὖν αἱ ὅλαι τῶν θεῶν πρόοδοι, τοσαῦται καὶ αἱ τῶν πατέρων διαφορότητες. εἰ γὰρ ἔστι τι κατὰ
πᾶσαν τάξιν ἀνάλογον τἀγαθῷ, δεῖ τὸ πατρικὸν ἐν πάσαις εἶναι, καὶ προῖέναι ἀπὸ τῆς πατρικῆς
ἐνώσεως ἐκάστην. Πᾶν τὸ γεννητικὸν τῶν θεῶν κατὰ τὴν ἀπειρίαν τῆς θείας δυνάμεως
πρόεισι, πολλαπλασιάζον ἑαυτὸ καὶ διὰ πάντων χωροῦν, καὶ τὸ ἀνέκλειπτον ἐν ταῖς τῶν
δευτέρων προόδοις διαφερόντως ἐπιδεικνύμενον. ^[15]

Inst 152 τὸ γὰρ πληθύνειν τὰ προϊόντα καὶ ἀπὸ τῆς ἐν ταῖς αἰτίαις κρυφίας περιοχῆς προάγειν εἰς
ἀπογεννήσεις τίνος ἐξαίρετόν ἐστιν ἢ τῆς ἀπείρου τῶν θεῶν δυνάμεως, δι' ἣν πάντα γονίμων
ἀγαθῶν πεπλήρωται τὰ θεῖα, παντὸς τοῦ πλήρους ἄλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ παράγοντος κατὰ τὴν
ὑπερπλήρη δύναμιν; γεννητικῆς οὖν θεότητος ἴδιον ἢ τῆς δυνάμεως ἐπικράτεια,
πολλαπλασιάζουσα τὰς τῶν γεννωμένων δυνάμεις καὶ γονίμους ἀπεργαζομένη καὶ
ἀνεγείρουσα πρὸς τὸ γεννᾶν ἄλλα καὶ ὑφιστάνειν. εἰ γὰρ ἕκαστον τῆς οἰκείας ιδιότητος, ἣν
ἔχει πρώτως, τοῖς ἄλλοις μεταδίδωσι, πᾶν δὴπου τὸ γόνιμον καὶ τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ τὴν γόνιμον
ἐνδίδωσι πρόοδον καὶ τὴν ἀπειρίαν ἐνεικονίζεται τὴν τῶν ὅλων ἀρχέγονον, ἀφ' ἧς πᾶσα
γεννητικὴ προῆλθε δύναμις, τὰς ἀενάους τῶν θείων προόδους ἐξηρημένως ἀπορρέουσα. Πᾶν
τὸ τέλειον ἐν τοῖς θεοῖς τῆς θείας ἐστὶ τελειότητος αἷτιον. ^[15]

Inst 153 ὥς γὰρ ἄλλαι τῶν ὄντων εἰσὶν ὑποστάσεις, ἄλλαι τῶν ὑπερουσίων, οὕτω δὲ καὶ τελειότητες
ἄλλαι μὲν αἱ τῶν θεῶν αὐτῶν κατὰ τὴν ὕπαρξιν, ἄλλαι δὲ αἱ τῶν ὄντων δευτέραι μετ' ἐκείνας·
καὶ αἱ μὲν αὐτοτελεῖς καὶ πρωτουργοί, διότι καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν ἐκείνοις πρώτως, αἱ δὲ κατὰ
μέθεξιν ἔχουσαι τὸ τέλειον. ἄλλη μὲν οὖν διὰ ταῦτα ἡ τῶν θεῶν τελειότης καὶ ἄλλη τῶν
ἐκθεουμένων. τὸ δὲ ἐν τοῖς θεοῖς πρώτως τέλειον οὐ μόνον τοῖς ἐκθεουμένοις τῆς τελειότητος
αἷτιον, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς αὐτοῖς. εἰ γὰρ, ἢ τέλειον ἕκαστον, ἐπέστραπται πρὸς τὴν οἰκείαν
ἀρχήν, τὸ πάσης τῆς θείας ἐπιστροφῆς αἷτιον τελεσιουργόν ἐστι τοῦ τῶν θεῶν γένους. Πᾶν τὸ
φρουρητικὸν ἐν τοῖς θεοῖς ἕκαστον ἐν τῇ οἰκείᾳ τάξει διαφυλάττει τῶν δευτέρων ἐνοειδῶς
ἐξηρημένον καὶ τοῖς πρώτοις ἐνιδρυμένον. ^[10]

Inst 154 εἰ γὰρ ἡ φρουρὰ τὸ τῆς ἐκάστου τάξεως μέτρον ἀτρέπτως διασώζει καὶ συνέχει πάντα τὰ
φρουρούμενα ἐν τῇ οἰκείᾳ τελειότητι, πᾶσιν ἐνδίδωσι τὴν ἀπὸ τῶν καταδεεστέρων ὑπεροχὴν,
καὶ ἄμικτον ἕκαστον ἴσθησιν ἀφ' ἑαυτοῦ μονίμως, καθαρότητος ἀχράντου τοῖς φρουρουμένοις
αἷτιον ὑπάρχον, καὶ ἐνιδρύει τοῖς ὑπερτέροις. τέλειον γὰρ πᾶν ἐστὶ τῶν μὲν πρώτων
ἀντεχόμενον, ἐν ἑαυτῷ δὲ μένον, καὶ τῶν καταδεεστέρων ὑπερηπλωμένον. Πᾶν μὲν τὸ
ζωογόνον ἐν τοῖς θείοις γένεσιν αἷτιον γεννητικόν ἐστιν, οὐ πᾶσα δὲ ἡ γόνιμος τάξις ζωογόνος
ἐστίν· ὀλικωτέρα γὰρ ἡ γεννητικὴ τῆς ζωογονικῆς καὶ ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς. ^[10]

Inst 155 ἡ μὲν γὰρ γέννησις τὴν εἰς πλῆθος τὰ ὄντα προάγουσαν αἰτίαν δηλοῖ, ἡ δὲ ζωογονία τὴν
χορηγὸν ἀπάσης ζωῆς θεότητα παρίστησιν. εἰ οὖν ἡ μὲν τῶν ὄντων πολλαπλασιάζει τὰς
ὑποστάσεις, ἡ δὲ τὰς τῆς ζωῆς προόδους ὑφίστησιν, ὥς ἔχει τὸ ὄν πρὸς τὴν ζωὴν, οὕτως ἡ
γεννητικὴ τάξις ἔξει πρὸς τὴν ζωογόνον σειρὰν. ὀλικωτέρα δὲ οὖν ἔσται καὶ πλειόνων αἰτία,

καὶ διὰ τοῦτο ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς. Πᾶν μὲν τὸ τῆς καθαρότητος αἴτιον ἐν τῇ φρουρητικῇ περιέχεται τάξει, οὐκ ἔμπαλιν δὲ πᾶν τὸ φρουρητικὸν τῷ καθαρτικῷ γένει ταῦτόν. ^[10]

Inst 156 ἡ μὲν γὰρ καθαρότης τὸ ἀμιγὲς ἐνδίδωσι πρὸς τὰ χείρονα πᾶσι τοῖς θεοῖς καὶ τὸ ἄχραντον ἐν τῇ προνοίᾳ τῶν δευτέρων, ἡ δὲ φρουρὰ καὶ τοῦτο ἀπεργάζεται καὶ ἐν ἑαυτοῖς πάντα συνέχει καὶ σταθερῶς ἐντίθησι τοῖς υπερτέροις. ὀλικώτερον ἄρα τοῦ καθαρτικοῦ τὸ φρουρητικὸν ἐστίν· ἴδιον γὰρ ἀπλῶς φρουρᾶς μὲν τὸ τὴν αὐτὴν ἐκάστου τάξιν διατηρεῖν πρὸς τε ἑαυτὸ καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ καὶ τὰ μετ' αὐτό, καθαρότητος δὲ τὸ ἐξαιρεῖν τῶν καταδεεστέρων τὰ κρείττονα. ταῦτα δὲ ἐστὶ πρῶτως ἐν τοῖς θεοῖς. τοῦ γὰρ ἐν πᾶσιν ὄντος δεῖ μίαν αἰτίαν προηγεῖσθαι· καὶ ὅλως πάντων τῶν ἀγαθῶν τὰ ἐνοειδῆ μέτρα παρ' ἐκείνοις προεῖληπται, καὶ οὐδὲν ἐστὶν ἐν τοῖς δευτέροις ἀγαθόν, ὃ μὴ προῦφέστηκεν ἐν τοῖς θεοῖς (πόθεν γὰρ ἔσται τοῦτο, καὶ τίνα ἔξει τὴν αἰτίαν;). ἐν ἐκείνοις ἄρα καὶ ἡ καθαρότης πρῶτως, ἀγαθὸν οὖσα, καὶ ἡ φρουρὰ καὶ πᾶν ὃ τι τοιοῦτον. Πᾶν μὲν τὸ πατρικὸν αἴτιον τοῦ εἶναι πᾶσιν ἐστὶ χορηγὸν καὶ τὰς ὑπάρξεις τῶν ὄντων ὑφίστησι· πᾶν δὲ τὸ δημιουργικὸν τῆς εἰδοποιίας τῶν συνθέτων προέστηκε καὶ τῆς τάξεως καὶ τῆς κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν διαιρέσεως, καὶ ἔστι τῆς αὐτῆς τῷ πατρικῷ συστοιχίας ἐν μερικωτέροις γένεσιν. ^[5]

Inst 157 ἐκότερον γὰρ τῆς τοῦ πέρατός ἐστι τάξεως, ἐπεὶ καὶ ἡ ὑπαρξὶς καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ εἶδος περατοειδῆ πάντα ἐστίν· ὥστε ταύτῃ σύστοιχα ἀλλήλοις. ἀλλὰ τὸ μὲν δημιουργικὸν εἰς πλῆθος προάγει τὴν ποίησιν, τὸ δὲ ἐνοειδῶς παρέχεται τὰς τῶν ὄντων προόδους· καὶ τὸ μὲν εἰδοποιόν ἐστὶ, τὸ δὲ οὐσιοποιόν. ἥ οὖν ταῦτα διέστηκεν ἀλλήλων, τό τε εἶδος καὶ τὸ ὄν, ταύτῃ τοῦ δημιουργικοῦ τὸ πατρικὸν διέστηκεν. ἔστι δέ τι ὄν τὸ εἶδος. ὀλικώτερον ἄρα καὶ αἰτιώτερον <ὄν,> τὸ πατρικὸν ἐστὶν ἐπέκεινα τοῦ δημιουργικοῦ γένους, ὡς τὸ ὄν τοῦ εἶδους. Πᾶν τὸ ἀναγωγὸν αἴτιον ἐν τοῖς θεοῖς καὶ τοῦ καθαρτικοῦ διαφέρει καὶ τῶν ἐπιστρεπτικῶν γενῶν. ^[10]

Inst 158 ὅτι μὲν γὰρ εἶναι δεῖ καὶ τοῦτο πρῶτως ἐν ἐκείνοις δῆλον, ἐπειδὴ τῶν ὅλων ἀγαθῶν ἐκεῖ τὰ αἴτια πάντα προῦφέστηκεν. ἀλλὰ τοῦ μὲν καθαρτικοῦ προῦπάρχει, διότι τὸ μὲν ἀπολύει τῶν χειρόνων, τοῦτο δὲ συνάπτει τοῖς κρείττοσι· τοῦ δὲ ἐπιστρεπτικοῦ μερικωτέραν ἔχει τάξιν, διότι πᾶν τὸ ἐπιστρέφον ἢ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφει ἢ πρὸς τὸ κρεῖττον, τοῦ δὲ ἀναγωγοῦ τὸ ἐνέργημα κατὰ τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπιστροφὴν χαρακτηρίζεται, ὡς εἰς τὸ ἄνω καὶ τὸ θεϊότερον ἄγον τὸ ἐπιστρεφόμενον. Πᾶσα τάξις θεῶν ἐκ τῶν πρώτων ἐστὶν ἀρχῶν, πέρατος καὶ ἀπειρίας· ἀλλ' ἡ μὲν πρὸς τῆς τοῦ πέρατος αἰτίας μᾶλλον, ἡ δὲ πρὸς τῆς ἀπειρίας. ^[10]

Inst 159 πᾶσα μὲν γὰρ ἐξ ἀμφοτέρων πρόεισι, διότι τῶν πρώτων αἰτίων αἱ μεταδόσεις διήκουσι διὰ πάντων τῶν δευτέρων. ἀλλ' ὅπου μὲν τὸ πέρας ἐνδυναστεύει κατὰ τὴν μῖξιν, ὅπου δὲ τὸ ἄπειρον· καὶ οὕτω δὴ τὸ μὲν περατοειδὲς ἀποτελεῖται γένος, ἐν ᾧ τὰ τοῦ πέρατος κρατεῖ· τὸ δὲ ἀπειροειδές, ἐν ᾧ τὰ τῆς ἀπειρίας. Πᾶς ὁ θεῖος νοῦς ἐνοειδής ἐστὶ καὶ τέλειος καὶ πρῶτως νοῦς, ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους νόας παράγων. ^[5]

Inst 160 εἰ γὰρ θεῖός ἐστι, πεπλήρωται τῶν θείων ἐνάδων καὶ ἔστιν ἐνοειδής· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τέλειος, τῆς ἀγαθότητος τῆς θείας πλήρης ὑπάρχων. εἰ δὲ ταῦτα, καὶ πρῶτως ἐστὶ νοῦς, ἅτε τοῖς θεοῖς ἡνωμένος· παντὸς γὰρ νοῦ κρείττων ὁ ἐκθεούμενος νοῦς. πρῶτως δὲ ὢν νοῦς, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτὸς δίδωσι τὴν ὑπόστασιν· ἀπὸ γὰρ τῶν πρώτως ὄντων πάντα τὰ δευτέρως ὄντα τὴν ὑπαρξιν κέκτηται. Πᾶν τὸ ὄντως ὄν τὸ τῶν θεῶν ἐξημμένον θεῖόν ἐστὶ νοητὸν καὶ ἀμέθεκτον. ^[5]

Inst 161 ἐπεὶ γὰρ πρῶτόν ἐστι τῶν τῆς θείας ἐνώσεως μετεχόντων τὸ ὄντως ὄν, ὡς δέδεικται, καὶ πληροὶ τὸν νοῦν ἀφ' ἑαυτοῦ (καὶ γὰρ ὁ νοῦς ὄν ἐστίν, ὡς τοῦ ὄντος πληρούμενος), θεῖόν ἐστι δήπου νοητόν· ὡς μὲν ἐκθεούμενον, θεῖον, ὡς δὲ πληρωτικὸν τοῦ νοῦ καὶ ὑπ' αὐτοῦ μετεχόμενον, νοητόν. καὶ ὁ μὲν νοῦς ὄν διὰ τὸ πρῶτως ὄν, αὐτὸ δὲ τὸ πρῶτως ὄν χωριστόν ἐστιν ἀπὸ τοῦ νοῦ, διότι μετὰ τὸ ὄν ἐστὶν ὁ νοῦς. δὲ ἀμέθεκτα πρὸ τῶν μετεχομένων

ὑφέστηκεν· ὥστε καὶ τοῦ συζύγου πρὸς τὸν νοῦν ὄντος προϋπάρχει τὸ καθ' αὐτὸ καὶ ἀμεθέκτως ὄν. νοητὸν γάρ ἐστιν οὐχ ὡς τῷ νῷ συντεταγμένον, ἀλλ' ὡς τελειοῦν ἐξηρημένως τὸν νοῦν, διότι κάκείνῳ τοῦ εἶναι μεταδίδωσι καὶ πληροὶ κάκεῖνον τῆς ὄντως οὐσης οὐσίας. Πᾶν τὸ καταλάμπον τὸ ὄντως ὄν πληθος τῶν ἐνάδων κρύφιον καὶ νοητὸν ἐστὶ· κρύφιον μὲν ὡς τῷ ἐνὶ συνημμένον, νοητὸν δὲ ὡς ὑπὸ τοῦ ὄντος μετεχόμενον. ^[10]

Inst 162 ἀπὸ γὰρ τῶν ἐξημμένων πάντες οἱ θεοὶ καλοῦνται, διότι καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν τὰς διαφόρους ἀπὸ τούτων, ἀγνώστους ὑπαρχούσας, γινῶναι δυνατόν. ἄρρητον γὰρ καθ' αὐτὸ πᾶν τὸ θεῖον καὶ ἄγνωστον, ὡς τῷ ἐνὶ τῷ ἄρρητῳ συμφυές· ἀπὸ δὲ τῆς τῶν μετεχόντων ἐξαλλαγῆς καὶ τὰς ἐκείνων ιδιότητος γνωρίζεσθαι συμβαίνει. νοητοὶ δὴ οὖν εἰσιν οἱ τὸ ὄντως ὄν καταλάμποντες, διότι δὴ τὸ ὄντως ὄν νοητὸν ἐστὶ θεῖον καὶ ἀμέθεκτον, τοῦ νοῦ προϋφεστηκός. οὐ γὰρ ἂν τοῦτο τῶν πρωτίστων ἐξῆπτο θεῶν, εἰ μὴ κάκεῖνοι πρωτουργὸν εἶχον ὑπόστασιν καὶ δύναμιν τελειωτικὴν τῶν ἄλλων θεῶν, εἶπερ ὡς τὰ μετέχοντα πρὸς ἄλληλα, οὕτω καὶ αἱ τῶν μετεχομένων ἔχουσιν ὑπάρξεις. Πᾶν τὸ πληθος τῶν ἐνάδων τὸ μετεχόμενον ὑπὸ τοῦ ἀμεθέκτου νοῦ νοερὸν ἐστίν. ^[10]

Inst 163 ὡς γὰρ ἔχει νοῦς πρὸς τὸ ὄντως ὄν, οὕτως αἱ ἐνάδες αὐταὶ πρὸς τὰς ἐνάδας τὰς νοητὰς ἔχουσιν. ἥπερ οὖν καὶ ἐκεῖναι, καταλάμπουσαι τὸ ὄν, νοηταὶ εἰσι, ταύτη καὶ αὐταὶ, καταλάμπουσαι τὸν θεῖον καὶ ἀμέθεκτον νοῦν, νοεραὶ εἰσιν, ἀλλ' οὐχ οὕτω νοεραὶ ὡς ἐν νῷ ὑφέστηκυῖαι, ἀλλ' ὡς κατ' αἰτίαν τοῦ νοῦ προϋπάρχουσαι καὶ ἀπογεννώσαι τὸν νοῦν. Πᾶν τὸ πληθος τῶν ἐνάδων τὸ μετεχόμενον ὑπὸ τῆς ἀμεθέκτου πάσης ψυχῆς ὑπερκόσμιόν ἐστι. ^[5]

Inst 164 διότι γὰρ ἡ ἀμέθεκτος ψυχὴ πρῶτως ὑπὲρ τὸν κόσμον ἐστί, καὶ οἱ μετεχόμενοι ὑπ' αὐτῆς θεοὶ ὑπερκόσμιοι εἰσιν, ἀνὰ λόγον ὄντες πρὸς τοὺς νοεροὺς καὶ νοητούς, ὃν ἔχει ψυχὴ πρὸς νοῦν καὶ νοῦς πρὸς τὸ ὄντως ὄν. ὡς οὖν ψυχὴ πᾶσα εἰς νοῦς ἀνήρτηται καὶ νοῦς εἰς τὸ νοητὸν ἐπέστραπται, οὕτω δὴ καὶ οἱ ὑπερκόσμιοι θεοὶ τῶν νοερῶν ἐξέχονται, καθάπερ δὴ καὶ οὗτοι τῶν νοητῶν. Πᾶν τὸ πληθος τῶν ἐνάδων τῶν μετεχομένων ὑπὸ τινος αἰσθητοῦ σώματος ἐγκόσμιόν ἐστιν. ^[5]

Inst 165 ἐλλάμπει γὰρ εἷς τι τῶν τοῦ κόσμου μερῶν διὰ μέσων τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς. οὔτε γὰρ νοῦς ἄνευ ψυχῆς πάρεστί τινα τῶν ἐγκοσμίων σωμάτων οὔτε θεότης ἀμέσως συνάπτεται ψυχῇ (διὰ γὰρ τῶν ὁμοίων αἱ μεθέξεις)· καὶ αὐτὸς ὁ νοῦς κατὰ τὸ νοητὸν τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὸ ἀκρότατον μετέχει τῆς ἐνάδος. ἐγκόσμιοι οὖν αἱ ἐνάδες ὡς συμπληροῦσαι τὸν ὅλον κόσμον καὶ ὡς ἐκθεωτικά τῶν ἐμφανῶν σωμάτων. θεῖον γὰρ καὶ τούτων ἕκαστόν ἐστιν, οὐ διὰ τὴν ψυχὴν (οὐ γὰρ πρῶτως αὕτη θεός), οὐδὲ διὰ τὸν νοῦν (οὐδὲ γὰρ οὗτος τῷ ἐνὶ ὁ αὐτός), ἀλλ' ἔμψυχον μὲν καὶ ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενον διὰ ψυχὴν, ἀεὶ δὲ ὡσαύτως ἔχον καὶ τάξει τῇ ἀρίστη φερόμενον διὰ τὸν νοῦν, θεῖον δὲ διὰ τὴν ἔνωσιν· καὶ εἰ δύναμιν ἔχει προνοητικὴν, διὰ ταύτην ἐστὶ τὴν αἰτίαν τοιοῦτον. Πᾶς νοῦς ἢ ἀμέθεκτός ἐστιν ἢ μεθεκτός· καὶ εἰ μεθεκτός, ἢ ὑπὸ τῶν ὑπερκοσμίων ψυχῶν μετεχόμενος ἢ ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων. ^[15]

Inst 166 παντὸς μὲν γὰρ τοῦ πλήθους τῶν νόων ὁ ἀμέθεκτος ἡγεῖται, πρωτίστην ἔχων ὑπαρξιν· τῶν δὲ μετεχομένων οἱ μὲν τὴν ὑπερκόσμιον καὶ ἀμέθεκτον ἐλλάμπουσι ψυχὴν, οἱ δὲ τὴν ἐγκόσμιον. οὔτε γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀμεθέκτου τὸ πληθος εὐθὺς τὸ ἐγκόσμιον, εἶπερ αἱ πρόοδοι διὰ τῶν ὁμοίων, ὁμοιότερον δὲ τῷ ἀμεθέκτῳ τὸ χωριστὸν τοῦ κόσμου μᾶλλον ἢ τὸ διηρημένον περὶ αὐτόν· οὔτε μόνον τὸ ὑπερκόσμιον ὑπέστη πληθος, ἀλλ' εἰσὶ καὶ ἐγκόσμιοι, εἶπερ καὶ θεῶν ἐγκοσμίων πληθος, καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος ἔμψυχος ἅμα καὶ ἔννοος ἐστί, καὶ ἡ μέθεξις ταῖς ἐγκοσμίοις ψυχαῖς τῶν ὑπερκοσμίων νόων διὰ μέσων ἐστὶ τῶν ἐγκοσμίων νόων. Πᾶς νοῦς ἑαυτὸν νοεῖ· ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτιστος ἑαυτὸν μόνον, καὶ ἐν κατ' ἀριθμὸν ἐν τούτῳ νοῦς καὶ νοητὸν ἕκαστος δὲ τῶν

ἐφεξῆς ἑαυτὸν ἅμα καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, καὶ νοητὸν ἐστὶ τούτῳ τὸ μὲν ὃ ἐστὶ, τὸ δὲ ἄφ' οὗ ἐστίν.
[10]

Inst 167 ἢ γὰρ ἑαυτὸν νοεῖ πᾶς νοῦς ἢ τὸ ὑπὲρ ἑαυτὸν ἢ τὸ μεθ' ἑαυτόν. ἀλλ' εἰ μὲν τὸ μεθ' ἑαυτόν, πρὸς τὸ χεῖρον ἐπιστρέψει νοῦς ὢν. καὶ οὐδὲ οὕτως ἐκεῖνο αὐτὸ γινώσκεται, πρὸς ὃ ἐπέστρεψεν, ἅτε οὐκ ὢν ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἔξω αὐτοῦ, τὸν δὲ ἀπ' αὐτοῦ τύπον μόνον, ὃς ἐν αὐτῷ γέγονεν ἀπ' ἐκείνου· ὃ γὰρ ἔχει, οἶδε, καὶ ὃ πέπονθεν, οὐχ ὃ μὴ ἔχει καὶ ἄφ' οὗ [οὗ] πέπονθεν. εἰ δὲ τὸ ὑπὲρ αὐτόν, εἰ μὲν διὰ τῆς ἑαυτοῦ γνώσεως, ἑαυτὸν ἅμα κάκεῖνο γινώσκεται· εἰ δὲ ἐκεῖνο μόνον, ἑαυτὸν ἀγνοήσει νοῦς ὢν. ὅλως δέ, τὸ πρὸ αὐτοῦ γινώσκων, οἶδεν ἄρα ὅτι καὶ αἴτιόν ἐστιν ἐκεῖνο, καὶ ὢν αἴτιον· εἰ γὰρ ταῦτα ἀγνοήσει, κάκεῖνο ἀγνοήσει τὸ τῷ εἶναι παράγον, [ἃ παράγει, καὶ] ἃ παράγει μὴ γινώσκων. ὃ δὲ ὑφίστησι καὶ ὢν αἴτιον τὸ πρὸ αὐτοῦ γινώσκων, καὶ ἑαυτὸν ἐκεῖθεν ὑποστάντα γινώσκεται. πάντως ἄρα τὸ πρὸ αὐτοῦ γινώσκων γινώσκεται καὶ ἑαυτόν. εἰ οὖν τις ἔστι νοῦς νοητός, ἐκεῖνος ἑαυτὸν εἰδὼς καὶ τὸ νοητὸν οἶδε, νοητὸς ὢν, ὃ ἐστὶν αὐτός· ἕκαστος δὲ τῶν μετ' ἐκείνων τὸ ἐν αὐτῷ νοητὸν νοεῖ ἅμα καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τῷ νῷ νοητὸν καὶ ἐν τῷ νοητῷ νοῦς· ἀλλ' ὁ μὲν τῷ νοητῷ ὁ αὐτός, ὁ δὲ [τῷ νοοῦντι] τῷ μὲν ἐν αὐτῷ ὁ αὐτός, τῷ πρὸ αὐτοῦ δὲ οὐχ ὁ αὐτός· ἄλλο γὰρ τὸ ἀπλῶς νοητὸν καὶ ἄλλο τὸ ἐν τῷ νοοῦντι νοητόν. Πᾶς νοῦς κατ' ἐνέργειαν οἶδεν ὅτι νοεῖ· καὶ οὐκ ἄλλου μὲν ἴδιον τὸ νοεῖν, ἄλλου δὲ τὸ νοεῖν ὅτι νοεῖ. [25]

Inst 168 εἰ γὰρ ἐστὶ κατ' ἐνέργειαν νοῦς καὶ νοεῖ ἑαυτὸν οὐκ ἄλλον ὄντα παρὰ τὸ νοούμενον, οἶδεν ἑαυτὸν καὶ ὁρᾷ ἑαυτόν. ὁρῶν δὲ νοοῦντα καὶ ὁρῶντα γινώσκων, οἶδεν ὅτι νοῦς ἐστὶ κατ' ἐνέργειαν· τοῦτο δὲ εἰδὼς, οἶδεν ὅτι νοεῖ, καὶ οὐχ ἃ νοεῖ μόνον. ἅμα ἄρα ἄμφω οἶδε, καὶ τὸ νοητὸν καὶ ὅτι νοεῖ ἐκεῖνο καὶ νοεῖται ὑφ' ἑαυτοῦ νοοῦντος. Πᾶς νοῦς ἐν αἰῶνι τήν τε οὐσίαν ἔχει καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνέργειαν. [5]

Inst 169 εἰ γὰρ ἑαυτὸν νοεῖ καὶ ταῦτόν νοῦς καὶ νοητόν, καὶ ἡ νόησις τῷ νῷ ταῦτόν καὶ τῷ νοητῷ· μέση γὰρ οὕσα τοῦ τε νοοῦντος καὶ τοῦ νοουμένου, τῶν αὐτῶν ἐκείνων ὄντων, ἔσται δήπου καὶ ἡ νόησις ἡ αὐτὴ πρὸς ἄμφω. ἀλλὰ μὴν ὅτι ἡ οὐσία τοῦ νοῦ αἰώνιος, <δηλον>· ὅλη γὰρ ἅμα ἐστί. καὶ ἡ νόησις ὡσαύτως, εἴπερ τῇ οὐσίᾳ ταῦτόν· εἰ γὰρ ἀκίνητος ὁ νοῦς, οὐκ ἂν ὑπὸ χρόνου μετροῖτο οὔτε κατὰ τὸ εἶναι οὔτε κατὰ τὴν ἐνέργειαν. τούτων δὲ ὡσαύτως ἐχόντων, καὶ ἡ δύναμις αἰώνιος. Πᾶς νοῦς πάντα ἅμα νοεῖ· ἀλλ' ὁ μὲν ἀμέθεκτος ἀπλῶς πάντα, τῶν δὲ μετ' ἐκείνων ἕκαστος καθ' ἓν πάντα. [10]

Inst 170 εἰ γὰρ ἅπας νοῦς ἐν αἰῶνι τήν τε οὐσίαν ἰδρύσατο τὴν ἑαυτοῦ καὶ ἅμα τῇ οὐσίᾳ τὴν ἐνέργειαν, πάντα ἅμα νοήσει πᾶς. εἰ γὰρ κατὰ μέρος καὶ ἄλλο καὶ ἄλλο τῶν ἐφεξῆς, οὐκ ἐν αἰῶνι· τὸ γὰρ ἐφεξῆς ἐν χρόνῳ πᾶν· πρότερον γὰρ καὶ ὕστερον τὸ ἐφεξῆς, ἀλλ' οὐχ ὁμοῦ πᾶν. εἰ μὲν οὖν ὁμοίως πάντα νοήσουσι πάντες, οὐ διοίσουσιν ἀλλήλων. εἰ γὰρ ὁμοίως πάντα νοοῦσιν, ὁμοίως πάντα εἰσὶν, ἃ νοοῦσιν ὄντες· ὁμοίως δὲ πάντα ὄντες, οὐχ ὁ μὲν ἀμέθεκτος, ὁ δὲ οὐ. ὢν γὰρ αἱ νοήσεις αἱ αὐταί, καὶ αἱ οὐσίαι, εἴπερ ἡ νόησις ἡ ἐκάστου ταῦτόν τῷ ἐκάστῳ εἶναι, καὶ ἕκαστος ἄμφω, καὶ ἡ νόησις καὶ τὸ εἶναι. λείπεται δὴ οὖν, εἰ μὴ ὁμοίως, ἢ <μὴ> πάντα νοεῖν ἕκαστον, ἀλλ' ἔν· ἢ πλείω, μὴ πάντα δὲ ὁμῶς· ἢ πάντα καθ' ἓν. ἀλλὰ τὸ μὲν μὴ πάντα νοεῖν λέγειν νοῦν ἐστὶ ποιεῖν ἀγνοοῦντά τι τῶν ὄντων· οὐδὲ γὰρ μεταβήσεται καὶ νοήσει ἃ μὴ πρότερον, ἀκίνητος ὢν· καὶ ἔσται ψυχῆς χεῖρων τῆς ἐν τῷ κινεῖσθαι πάντα νοούσης, διὰ τὸ μένειν ἐν μόνον νοῶν. πάντα ἄρα νοήσει καθ' ἓν (ἢ γὰρ πάντα ἢ ἐν ἢ πάντα καθ' ἓν), τῆς νοήσεως ἀεὶ μὲν καὶ ἐν πᾶσι πάντων οὔσης, τὰ δὲ πάντα ἐνὶ τῶν πάντων ὀριζούσης· ὥστε εἶναί τι κρατοῦν ἐν τῇ νοήσει καὶ τοῖς νοουμένοις ἔν, πάντων ἅμα κατὰ τὸ ἐν νοουμένων, καὶ τοῦ ἐνὸς αὐτῷ τὰ πάντα χαρακτηρίζοντος. Πᾶς νοῦς ἀμέριστός ἐστιν οὐσία. [20]

Inst 171

εἰ γὰρ ἀμεγέθης καὶ ἀσώματος καὶ ἀκίνητος, ἀμέριστός ἐστι. πᾶν γὰρ τὸ ὅπως οὖν μεριστὸν ἢ κατὰ πλῆθος ἢ κατὰ μέγεθος ἢ κατὰ τὰς ἐνεργείας ἐστὶ μεριστὸν ἐν χρόνῳ φερομένης· ὁ δὲ νοῦς κατὰ πάντα αἰώνιος, καὶ ἐπέκεινα σωμάτων, καὶ ἥνεται τὸ ἐν αὐτῷ πλῆθος· ἀμέριστος ἄρα ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν ἀσώματος ὁ νοῦς, ἢ πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστροφή δηλοῖ· τῶν γὰρ σωμάτων οὐδὲν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφεται. ὅτι δὲ αἰώνιος, ἢ τῆς ἐνεργείας πρὸς τὴν οὐσίαν ταυτότης· οὕτω γὰρ δέδεικται πρότερον. ὅτι δὲ ἥνεται τὸ πλῆθος, ἢ πρὸς τὰς ἐνάδας τὰς θείας τοῦ νοεροῦ πλήθους συνέχεια· αἱ μὲν γὰρ εἰσι πρῶτον πλῆθος, οἱ δὲ νόες μετ' ἐκείνας. εἰ οὖν καὶ πλῆθος ἅπας νοῦς, ἀλλ' ἥνωμένον πλῆθος· πρὸ γὰρ τοῦ διηρημένου τὸ συνεπτυγμένον καὶ ἐγγυτέρω τοῦ ἑνός. Πᾶς νοῦς αἰδίων ἐστὶ προσεχῶς καὶ ἀμεταβλήτων κατ' οὐσίαν ὑποστάτης. ^[10]

Inst 172 τὸ γὰρ ἀπὸ ἀκινήτου παραγόμενον αἰτίας ἅπαν ἀμετάβλητόν ἐστι κατὰ τὴν οὐσίαν· νοῦς δὲ ἀκίνητος, αἰώνιος πάντῃ ὧν καὶ ἐν αἰῶνι μένων. καὶ τῷ εἶναι παράγει ἢ ἂν παράγῃ· εἰ δὲ αἰεῖ ἔστι καὶ ὡσαύτως ἔστιν, αἰεῖ παράγει καὶ ὡσαύτως· οὐκ ἄρα ποτὲ μὲν ὄντων, ποτὲ δὲ μὴ ὄντων αἴτιος, ἀλλὰ τῶν αἰεῖ ὄντων. Πᾶς νοῦς νοερῶς ἐστὶ καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ καὶ τὰ μετ' αὐτόν· τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ κατ' αἰτίαν, ὅσα μετ' αὐτόν, τὰ δὲ κατὰ μέθεξιν, ὅσα πρὸ αὐτοῦ· νοῦς δὲ αὐτός ἐστι καὶ νοερὰν ἔλαχεν οὐσίαν· κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἄρα ὑπαρξιν ἀφορίζει πάντα, καὶ ἢ κατ' αἰτίαν ἐστὶ καὶ ἢ κατὰ μέθεξιν. ^[5]

Inst 173 καὶ γὰρ ἕκαστον, ὡς πέφυκεν, οὕτω μετέχει τῶν κρειττόνων, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐκεῖνα ἔστιν. ἤδη γὰρ ἂν ὡσαύτως ὑπὸ πάντων μετείχετο· μετέχει δὲ ἄλλα ἄλλως· κατὰ τὴν ιδιότητα ἄρα τῶν μετεχόντων καὶ δύναμιν αἱ μεθέξεις. νοερῶς ἄρα ἐν τῷ νῷ τὰ πρὸ αὐτοῦ. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ μετ' αὐτόν νοερῶς ἐστίν. οὐ γὰρ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐστίν, οὐδὲ ἐκεῖνα ἔχει ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ τὰς αἰτίας τὰς ἐκείνων· ἔστι δὲ πάντων τῷ εἶναι αἴτιος· τὸ δὲ εἶναι αὐτοῦ νοερόν· καὶ τὰ αἴτια ἄρα νοερῶς ἔχει τῶν πάντων. ὥστε πάντα νοερῶς ἐστὶ πᾶς νοῦς, καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ καὶ τὰ μετ' αὐτόν. ὡς οὖν τὰ νοητὰ νοερῶς ἔχει πᾶς, οὕτω καὶ τὰ αἰσθητὰ νοερῶς. Πᾶς νοῦς τῷ νοεῖν ὑφίστησι τὰ μετ' αὐτόν, καὶ ἢ ποιήσῃς ἐν τῷ νοεῖν, καὶ ἢ νόησῃς ἐν τῷ ποιεῖν. ^[15]

Inst 174 εἰ γὰρ νοητόν ἐστι καὶ νοῦς ταυτόν καὶ τὸ εἶναι ἐκάστου τῇ νοήσῃ τῇ ἐν ἑαυτῷ [ταυτόν], ποιεῖ δὲ ἢ ποιεῖ τῷ εἶναι, καὶ παράγει κατὰ τὸ εἶναι ὃ ἐστὶ, καὶ τῷ νοεῖν ἂν παράγοι τὰ παραγόμενα. τὸ γὰρ εἶναι καὶ τὸ νοεῖν ἐν ἄμφω· καὶ γὰρ ὁ νοῦς καὶ [πᾶν] τὸ ὄν τὸ ἐν αὐτῷ ταυτόν. εἰ οὖν ποιεῖ τῷ εἶναι, τὸ δὲ εἶναι νοεῖν ἐστὶ, ποιεῖ τῷ νοεῖν. καὶ ἢ νόησῃς ἢ κατ' ἐνέργειαν ἐν τῷ νοεῖν· τοῦτο δὲ τῷ εἶναι ταυτόν· τὸ δὲ εἶναι ἐν τῷ ποιεῖν (τὸ γὰρ ἀκινήτως ποιοῦν τὸ εἶναι ἐν τῷ ποιεῖν αἰεῖ ἔχει)· καὶ ἢ νόησῃς ἄρα ἐν τῷ ποιεῖν. Πᾶς νοῦς ὑπὸ τῶν κατ' οὐσίαν ἅμα καὶ ἐνέργειαν νοερῶν μετέχεται πρῶτως. ^[10]

Inst 175 ἀνάγκη γὰρ ἢ ὑπὸ τούτων ἢ ὑπ' ἄλλων τῶν νοερὰν μὲν ἐχόντων τὴν οὐσίαν, μὴ αἰεῖ δὲ νοοῦντων. ἀλλ' ὑπ' ἐκείνων ἀδύνατον. καὶ γὰρ ἡ ἐνέργεια τοῦ νοῦ ἀκίνητος καὶ ὑφ' ὧν ἄρα μετέχεται, ταῦτα αἰεῖ νοοῦντα αἰεῖ μετέχει, τῆς νοερᾶς ἐνεργείας αἰεῖ νοερὰ τὰ μετέχοντα ποιούσης. τῷ γὰρ αἰωνίῳ τῆς ἐνεργείας τὸ ἐν μέρει τινὶ τοῦ χρόνου τὴν ἐνέργειαν ἔχον ἀσύναπτον· μεταξὺ δέ, ὥσπερ ἐν ταῖς οὐσίαις, οὕτω δὴ καὶ ἐν ταῖς τῶν ἐνεργειῶν ἐξαλλαγαῖς τῆς αἰωνίου πάσης ἐνεργείας καὶ τῆς ἐν τινὶ χρόνῳ τελείας ἢ κατὰ πάντα τὸν χρόνον ἔχουσα τὸ τέλειον. οὐδαμοῦ γὰρ αἱ πρόοδοι γίνονται ἀμέσως, ἀλλὰ διὰ τῶν συγγενῶν καὶ ὁμοίων κατὰ τε τὰς ὑποστάσεις καὶ τὰς τῶν ἐνεργειῶν τελειότητας ὡσαύτως. πᾶς ἄρα νοῦς ὑπ' ἐκείνων μετέχεται πρῶτως τῶν κατὰ πάντα χρόνον νοεῖν δυναμένων καὶ αἰεῖ νοοῦντων, εἰ καὶ κατὰ χρόνον ἀλλὰ μὴ αἰωνίως ἢ νόησῃς. ἐκ δὲ τούτου φανερόν ὅτι ψυχὴν ποτὲ νοοῦσαν, ποτὲ δὲ μὴ, νοῦ προσεχῶς μετέχειν ἀδύνατον. Πάντα τὰ νοερὰ εἶδη καὶ ἐν ἀλλήλοις εἰσὶ καὶ καθ' αὐτὸ ἕκαστον. ^[15]

Inst 176

εἰ γὰρ ἀμέριστος πᾶς νοῦς καὶ ἡνωμένον διὰ τὴν νοερὰν ἀμέρειαν καὶ τὸ ἐν αὐτῷ πλῆθος, ἐν ἐνὶ πάντα ὄντα καὶ ἀμερεῖ ἡνῶται ἀλλήλοις, καὶ φοιτᾷ πάντα διὰ πάντων· εἰ δὲ αὖτως ἔστι πάντα καὶ ἀσωμάτων, ἀσύγχυτά ἐστι πρὸς ἄλληλα, καὶ χωρὶς ἕκαστον φυλάττον τὴν ἑαυτοῦ καθαρότητα μένει ὃ ἐστι. δηλοῖ δὲ τὸ μὲν ἀσύγχυτον τῶν νοερῶν εἰδῶν ἢ τῶν ἐκάστου διακεκριμένως μετεχόντων ἰδιάζουσα μέθεξις. εἰ μὴ γὰρ τὰ μετεχόμενα διεκέκριτο καὶ ἦν χωρὶς ἀλλήλων, οὐδ' ἂν τὰ μετέχοντα αὐτῶν ἐκάστου μετεῖχε διακεκριμένως, ἀλλ' ἦν ἂν πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς καταδεεστέροις ἀδιάκριτος σύγχυσις, χείροσιν οὖσι κατὰ τὴν τάξιν· πόθεν γὰρ ἂν ἐγίνετο διάκρισις, τῶν ὑφιστάντων αὐτὰ καὶ τελειούντων ἀδιακρίτων ὄντων καὶ συγκεχυμένων; τὸ δὲ αὖ ἡνωμένον τῶν εἰδῶν ἢ τοῦ περιέχοντος ἀμερῆς ὑπόστασις τεκμηριούται καὶ ἡ ἐνοειδὴς οὐσία. τὰ γὰρ ἐν ἀμερεῖ καὶ ἐνοειδεῖ τὴν ὕπαρξιν ἔχοντα, ἐν τῷ αὐτῷ ἀμερίστως ὄντα (πῶς γὰρ ἂν μερίσαις τὸ ἀμερὲς καὶ τὸ ἐν;), ὁμοῦ ἐστι καὶ ἐν ἀλλήλοις, ὅλα δι' ὅλων φοιτῶντα ἀδιαστάτως. οὐ γὰρ διαστατὸν τὸ περιέχον, καὶ ὡς ἐν διαστατῷ τὸ μὲν ἐν τῷδί, τὸ δὲ ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ἅμα ἐν τῷ ἀμερεῖ καὶ ἐνὶ πᾶν· ὥστε καὶ ἐν ἀλλήλοις. πάντα ἄρα τὰ νοερά εἶδη καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστὶν ἡνωμένως καὶ χωρὶς ἕκαστον διακεκριμένως. εἰ δέ τις ἐπὶ ταῖς ταῖς ἀποδείξει καὶ παραδειγμάτων δέοιτο, τὰ θεωρήματα νοεῖτω τὰ ἐν μιᾷ ψυχῇ· ἃ δὴ πάντα ἐν τῇ αὐτῇ ὄντα ἀμεγέθει οὐσίᾳ καὶ ἡνῶται ἀλλήλοις (τὸ γὰρ ἀμέγεθες οὐ τοπικῶς ἔχει τὰ ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἀμερίστως καὶ ἀδιαστάτως) [καὶ ἡνῶται] καὶ διακέκριται· πάντα γὰρ εἰλικρινῶς ἢ ψυχὴ προάγει καὶ χωρὶς ἕκαστον, μηδὲν ἐφέλκουσα ἀπὸ τῶν λοιπῶν, ἃ εἰ μὴ διεκέκριτο ἀεὶ κατὰ τὴν ἕξιν οὐδ' ἂν ἡ ἐνέργεια διέκρινε τῆς ψυχῆς. Πᾶς νοῦς πλήρωμα ὢν εἰδῶν, ὁ μὲν ὀλικωτέρων, ὁ δὲ μερικωτέρων ἐστὶ περιεκτικὸς εἰδῶν· καὶ οἱ μὲν ἀνωτέρω νόες ὀλικώτερον ἔχουσιν ὅσα μερικώτερον οἱ μετ' αὐτοῦς, οἱ δὲ κατωτέρω μερικώτερον ὅσα ὀλικώτερον οἱ πρὸ αὐτῶν. ^[30]

Inst 177 οἱ μὲν γὰρ ἀνωτέρω δυνάμει χρῶνται μείζουσιν, ἐνοειδέστεροι τῶν δευτέρων ὄντες· οἱ δὲ κατωτέρω, πληθυνόμενοι μᾶλλον, ἐλαττοῦσι τὰς δυνάμεις ἃς ἔχουσι. τὰ γὰρ τῷ ἐνὶ συγγενέστερα, τῷ ποσῷ συνεσταλμένα, τῇ δυνάμει τὰ μετ' αὐτὰ ὑπεραίρει· καὶ τὰ τοῦ ἐνὸς πορρώτερον ἔμπαλιν. δύνάμιν οὖν οἱ ἀνωτέρω προστησάμενοι μείζονα, πλῆθος δὲ ἔλαττον, δι' ἐλαττόνων κατὰ τὸ ποσὸν εἰδῶν πλείω παράγουσι διὰ τὴν δύνάμιν· οἱ δὲ μετ' ἐκείνους διὰ πλειόνων ἐλάττω κατὰ τὴν τῆς δυνάμεως ἔλλειψιν. εἰ οὖν ἐκεῖνοι δι' ἐλαττόνων πλείονα παράγουσιν, ὀλικώτερα τὰ ἐν αὐτοῖς εἶδη· καὶ εἰ οἶδε διὰ πλειόνων ἐλάττονα, μερικώτερα τὰ ἐν τούτοις. ἐξ ὧν δὴ συμβαίνει τὰ καθ' ἐν εἶδος ἐκ τῶν ὑπερτέρων ἀπογεννώμενα κατὰ πλείους ιδέας ἐκ τῶν δευτέρων διηρημένως παράγεσθαι, καὶ ἔμπαλιν τὰ διὰ πολλῶν καὶ διακεκριμένων ιδεῶν ὑπὸ τῶν καταδεεστέρων παραγόμενα δι' ἐλαττόνων καὶ ὀλικωτέρων ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω παράγεσθαι· καὶ τὸ μὲν ὅλον καὶ κοινὸν πᾶσι τοῖς μετέχουσιν ἄνωθεν παραγίνεσθαι, τὸ δὲ μεμερισμένον καὶ τὸ ἴδιον ἐκ τῶν δευτέρων. ὅθεν οἱ δεῦτεροι νόες ταῖς τῶν εἰδῶν μερικωτέραις διακρίσεσιν ἐπιδιαρθροῦσι πῶς καὶ λεπτοφυγεῖν τὰς τῶν πρώτων εἰδοποιίας. Πᾶν νοερὸν εἶδος αἰδίων ἐστὶν ὑποστατικόν. ^[20]

Inst 178 εἰ γὰρ αἰώνιον ἐστὶ καὶ ἀκίνητον πᾶν, ἀμεταβλήτων ἐστὶ κατ' οὐσίαν αἴτιον καὶ αἰδίων ὑποστάσεων, ἀλλ' οὐ γινομένων καὶ φθειρομένων· ὥστε πᾶν τὸ κατ' εἶδος νοερὸν ὑποστάν [νοερὸν] αἰδίων ἐστὶ. καὶ γὰρ εἰ αὐτῷ τῷ εἶναι πάντα τὰ εἶδη παράγει τὰ μετ' αὐτά, τὸ δὲ εἶναι αὐτῶν ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει, καὶ τὰ [παραγόμενα] ἀπ' αὐτῶν ὡσαύτως ἔχει καὶ αἰδία ἔσται. οὔτε ἄρα τὰ γενητὰ κατὰ τινὰ χρόνον ἀπ' αἰτίας ὑφέστηκεν εἰδητικῆς οὔτε τὰ φθαρτά, ἢ φθαρτά, εἶδος ἔχει νοερὸν προϋπάρχον· ἦν γὰρ ἂν ἄφθαρτα καὶ ἀγένητα, πρὸς ἐκεῖνα τὴν ὑπόστασιν ἔχοντα. Πᾶς ὁ νοερὸς ἀριθμὸς πεπέρασται. ^[10]

Inst 179 εἰ γὰρ ἔστι μετ' αὐτὸν ἄλλο πλῆθος κατ' οὐσίαν ὑφειμένον, καὶ οὗτος ἐγγυτέρω τοῦ ἐνός, ἐκεῖνο δὲ πορρώτερον, τὸ δὲ ἐγγυτέρω τοῦ ἐνός ἔλαττον κατὰ τὸ ποσόν, πλεῖον δὲ τὸ

πορρώτερον, καὶ ὁ νοερὸς ἀριθμὸς ἐλάττων ἂν εἴη παντὸς τοῦ μετ' αὐτὸν πλήθους. οὐκ ἄρα ἄπειρός ἐστι· πεπέρασται ἄρα τὸ πλῆθος τῶν νόων. τὸ γὰρ τινὸς ἔλαττον οὐκ ἄπειρον, διότι τὸ ἄπειρον οὐδενὸς ἔλαττον, ἢ ἄπειρον. Πᾶς νοῦς ὅλος ἐστίν, <οὐχ> ὥς ἐκ μερῶν ὑποστάς [ἕκαστος καὶ ἦνεται τοῖς ἄλλοις καὶ διακέκριται ἀπ' αὐτῶν], ἀλλ' ὁ μὲν ἀμέθεκτος νοῦς ἀπλῶς ὅλος, ὡς καὶ τὰ μέρη πάντα ὀλικῶς ἔχων ἐν ἑαυτῷ, τῶν δὲ μερικῶν ἕκαστος ὡς ἐν μέρει τὸ ὅλον ἔχει, καὶ οὕτως πάντα ἐστὶ μερικῶς. ^[5]

Inst 180 εἰ γὰρ καθ' ἐν πάντα, τὸ δὲ καθ' ἐν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ μερικῶς, τὸ ἄρα ὅλον οὕτως ἐστὶν ἐν ἐκάστῳ τούτων μερικῶς, καθ' ἐν τι τῶν μερικῶν ἐπικρατοῦν ἐν τοῖς πᾶσιν ἀφοριζόμενον. Πᾶς ὁ μετεχόμενος νοῦς ἢ θεϊὸς ἐστίν, ὡς θεῶν ἐξημμένος, ἢ νοερὸς μόνον.

Inst 181 εἰ γὰρ ἔστιν ὁ θεῖος καὶ ἀμέθεκτος νοῦς πρώτως, τούτῳ δῆπου συγγενής ἐστίν οὐχ ὁ κατ' ἀμφοτέρω διαφέρων, καὶ τῷ μὴ εἶναι θεῖος καὶ τῷ μὴ ἀμέθεκτος εἶναι· τὰ γὰρ κατ' ἀμφω ἀνόμοια ἀσύναπτα ἀλλήλοις. δῆλον δὴ οὖν ὅτι τῇ μὲν ὁμοίῳ ἐστὶ τῷ πρώτῳ ὄντι νῷ τὸ μέσον, τῇ δὲ ἀνόμοιον. ἢ οὖν ἀμέθεκτόν ἐστι καὶ οὐ θεῖον ἢ μετεχόμενον καὶ θεῖον. ἀλλὰ πᾶν τὸ ἀμέθεκτον θεῖον, ὡς τῷ ἐνὶ τὴν ἀνάλογον τάξιν ἐν τῷ πλήθει λαχόν. ἔσται ἄρα τις νοῦς θεῖος ἅμα καὶ μετεχόμενος. ἀλλὰ μὴν εἶναι δεῖ νοῦν καὶ μὴ μετέχοντα τῶν θείων ἐνάδων, ἀλλὰ νοοῦντα μόνον· καθ' ἐκάστην γὰρ σειρὰν τὰ μὲν πρῶτα καὶ τῇ ἑαυτῶν μονάδι συνημμένα μετέχειν δύναται τῶν ἐν τῇ ὑπερκειμένῃ προσεχῶς τάξει, τὰ δὲ πολλοστὰ ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς μονάδος οὐχ οἷά τέ ἐστὶν ἐκείνων ἐξῆφθαι. ἔστιν ἄρα καὶ νοῦς θεῖος καὶ νοῦς τις νοερὸς μόνον, ὁ μὲν κατὰ τὴν ιδιότητα τὴν νοερὰν ἰστάμενος, ἢ ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ μονάδος ἔχει [καὶ τοῦ ἀμεθέκτου]· ὁ δὲ κατὰ τὴν ἔνωσησιν, ἢ ἀπὸ τῆς μετεχομένης ἐνάδος ὑπεδέξατο. Πᾶς θεῖος νοῦς μετεχόμενος ὑπὸ ψυχῶν μετέχεται θείων. ^[15]

Inst 182 εἰ γὰρ ἡ μέθεξις ἐξομοιοῖ τῷ μετεχομένῳ τὸ μετέχον καὶ συμφυὲς ἀποτελεῖ, δῆλον δὴ ὅτι θεῖαν εἶναι ψυχὴν ἀνάγκη τὴν τοῦ θεοῦ νοῦ μετέχουσαν καὶ εἰς θεῖον νοῦν ἀνηρτημένην, καὶ διὰ μέσου τοῦ νοῦ τῆς ἐν αὐτῷ θεότητος μετέχειν. ἢ γὰρ θεότης συνεξάπτει τῷ νῷ τὴν μετέχουσαν αὐτοῦ ψυχὴν καὶ συνδεῖ τῷ θείῳ τὸ θεῖον. Πᾶς νοῦς μετεχόμενος μὲν, νοερὸς δὲ μόνον ὢν, μετέχεται ὑπὸ ψυχῶν οὔτε θείων οὔτε νοῦ καὶ ἀνοίας ἐν μεταβολῇ γινομένων. ^[5]

Inst 183 οὔτε γὰρ θεῖαι ψυχαὶ εἰσὶν αἱ τοιαῦται, οὐδὲ νοῦ μετέχουσαι <θείου>· θεῶν γὰρ αἱ ψυχαὶ διὰ νοῦ μετέχουσιν, ὡς δέδεικται πρότερον· οὔτε [αἱ] μεταβολῆς δεκτικαί· πᾶς γὰρ νοῦς ὑπὸ τῶν κατ' οὐσίαν αἰεὶ καὶ κατ' ἐνέργειαν νοερῶν μετέχεται (καὶ γὰρ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ἔμπροσθεν). Πᾶσα ψυχὴ ἢ θεία ἐστίν, ἢ μεταβάλλουσα ἀπὸ νοῦ εἰς ἀνοίαν, ἢ μεταξὺ τούτων αἰεὶ μὲν νοοῦσα, καταδεεστέρα δὲ τῶν θείων ψυχῶν. ^[5]

Inst 184 εἰ γὰρ ὁ μὲν θεῖος νοῦς ὑπὸ θείων μετέχεται ψυχῶν, ὁ δὲ νοερὸς μόνον ὑπὸ τῶν μήτε θείων μήτε μεταβολῆς δεκτικῶν ἀπὸ νοήσεως εἰς ἀνοίαν, εἰσὶ δὲ καὶ αἱ τοῦτο πάσχουσαι καὶ ποτὲ μὲν νοοῦσαι, ποτὲ δὲ μή, φανερόν ὅτι τρία γένη τῶν ψυχῶν εἰσιν· καὶ πρῶται μὲν αἱ θεῖαι, δεύτεραι δὲ τῶν μὴ θείων αἱ αἰεὶ νοῦ μετέχουσαι, τρίται δὲ αἱ ποτὲ μὲν εἰς νοῦν, ποτὲ δὲ εἰς ἀνοίαν μεταβάλλουσαι. Πᾶσαι μὲν αἱ θεῖαι ψυχαὶ θεοὶ εἰσι ψυχικῶς, πᾶσαι δὲ αἱ τοῦ νοεροῦ μετέχουσαι νοῦ θεῶν ὁπαδοὶ αἰεὶ, πᾶσαι δὲ αἱ μεταβολῆς δεκτικαὶ θεῶν ὁπαδοὶ ποτέ. ^[10]

Inst 185 εἰ γὰρ αἱ μὲν ἔχουσι τὸ θεῖον φῶς ἄνωθεν ἐπιλάμπον, αἱ δὲ αἰεὶ νοοῦσιν, αἱ δὲ ποτὲ ταύτης μεταλαγχάνουσι τῆς τελειότητος, αἱ μὲν ἐν τῷ πλήθει τῶν ψυχῶν ἀνάλογον ἴστανται θεοῖς· αἱ δὲ αἰεὶ συνέπονται θεοῖς, κατὰ νοῦν ἐνεργοῦσαι αἰεὶ, καὶ τῶν θείων ἐξήρτηνται ψυχῶν, τοῦτον ἔχουσαι πρὸς αὐτὰς λόγον, ὃν τὸ νοερὸν πρὸς τὸ θεῖον· αἱ δὲ ποτὲ νοοῦσαι καὶ ἔπονται ποτὲ θεοῖς, οὔτε νοῦ μετέχειν αἰεὶ ὡσαύτως οὔτε ταῖς θείαις συνεπιστρέφεσθαι ψυχαῖς αἰεὶ δυνάμεναι (τὸ γὰρ ποτὲ νοῦ μεταλαγχάνον οὐδεμία μηχανὴ τοῖς θεοῖς αἰεὶ συνάπτεσθαι). Πᾶσα ψυχὴ ἀσώματός ἐστιν οὐσία καὶ χωριστὴ σώματος. ^[10]

- Inst 186 εἰ γὰρ γινώσκει ἑαυτήν, πᾶν δὲ τὸ ἑαυτὸ γινώσκον πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφεται, τὸ δὲ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφον οὔτε σῶμά ἐστι (πᾶν γὰρ σῶμα πρὸς ἑαυτὸ ἀνεπίστροφον) οὔτε σώματος ἀχώριστον (καὶ γὰρ τὸ σώματος ἀχώριστον οὐ πέφυκε πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφειν· χωρίζοιτο γὰρ ἂν ταύτῃ σώματος), ἢ ἄρα ψυχὴ οὔτε σωματικὴ ἐστὶν οὐσία οὔτε σώματος ἀχώριστος. ἀλλὰ μὴν ὅτι γινώσκει ἑαυτήν, φανερόν· εἰ γὰρ καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτὴν γινώσκει, καὶ ἑαυτὴν πέφυκε γινώσκειν πολλῶ μειζόνως, ἀπ' αἰτίων τῶν πρὸ αὐτῆς γινώσκουσα ἑαυτήν. Πᾶσα ψυχὴ ἀνώλεθρός ἐστι καὶ ἄφθαρτος. ^[10]
- Inst 187 πᾶν γὰρ τὸ ὅπως οὖν διαλύεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι δυνάμενον ἢ σωματικόν ἐστὶ καὶ σύνθετον ἢ ἐν ὑποκειμένῳ τὴν ὑπόστασιν ἔλαχε· καὶ τὸ μὲν διαλυόμενον, ὡς ἐκ πολλῶν ὑπάρχον, φθείρεται· τὸ δὲ ἐν ἐτέρῳ εἶναι πεφυκὸς τοῦ ὑποκειμένου χωριζόμενον ἀφανίζεται εἰς τὸ μὴ ὄν. ἀλλὰ μὴν ἡ ψυχὴ καὶ ἀσώματος ἐστὶ καὶ ἔξω παντὸς ὑποκειμένου, ἐν ἑαυτῇ οὖσα καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα. ἀνώλεθρος ἄρα ἐστὶ καὶ ἄφθαρτος. Πᾶσα ψυχὴ καὶ ζωὴ ἐστὶ καὶ ζῶν. ^[5]
- Inst 188 ὧ γὰρ ἂν παραγένηται ψυχὴ, τοῦτο ζῇ ἐξ ἀνάγκης· καὶ τὸ ψυχῆς ἐστερημένον ζωῆς εὐθὺς ἄμοιρον ἀπολείπεται. ἢ οὖν διὰ ψυχὴν ζῇ, ἢ δι' ἄλλο τι καὶ οὐ διὰ ψυχὴν. ἀλλὰ δι' ἄλλο τι μόνον, ἀδύνατον. πᾶν γὰρ τὸ μετεχόμενον ἢ ἑαυτὸ ἢ ἑαυτοῦ τι τῷ μετέχοντι δίδωσι, μηδέτερον δὲ παρέχον, οὐδ' ἂν μετέχοιτο· ψυχὴ δὲ μετέχεται ὑπ' ἐκείνου, ὧ ἂν παρῇ, καὶ ἔμψυχον ἐκεῖνο λέγεται τὸ ψυχῆς μετέχον. εἰ οὖν ζῶν ἐπιφέρει τοῖς ἐμψύχοις, ἢ ζωὴ ἐστὶν ἢ ζῶν μόνον ἢ τὸ συνάμφω, ζωὴ ἅμα καὶ ζῶν. ἀλλ' εἰ μὲν ζῶν μόνον, οὐκέτι δὲ ζωὴ, ἔσται ἐκ ζωῆς καὶ μὴ ζωῆς· οὐκ ἄρα γινώσκει ἑαυτὴν οὐδὲ ἐπιστρέφεται πρὸς ἑαυτήν· ζωὴ γὰρ ἢ γνῶσις, καὶ τὸ γνωστικόν, ἢ τοιοῦτον, ζῇ· εἰ οὖν τι ἐν αὐτῇ ἄζων ἐστί, τοῦτο οὐκ ἔχει καθ' αὐτὸ τὴν τοῦ γινώσκον δύναμιν. εἰ δὲ ζωὴ μόνον ἐστίν, οὐκέτι μεθέξει τῆς νοερᾶς ζωῆς. τὸ γὰρ ζωῆς μετέχον ζῶν ἐστὶ καὶ οὐ ζωὴ μόνον· ζωὴ γὰρ μόνον ἢ πρώτη καὶ ἀμέθεκτος, ἢ δὲ μετ' ἐκείνην ζῶν ἅμα καὶ ζωὴ· ψυχὴ δὲ οὐκ ἔστιν ἢ ἀμέθεκτος ζωὴ. ἅμα ἄρα ζωὴ ἐστὶ καὶ ζῶν ἢ ψυχὴ. Πᾶσα ψυχὴ αὐτόζως ἐστίν. ^[15]
- Inst 189 εἰ γὰρ ἐπιστρεπτικὴ πρὸς ἑαυτήν, τὸ δὲ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικόν πᾶν αὐθυπόστατον, καὶ ἡ ψυχὴ ἄρα αὐθυπόστατος καὶ ἑαυτὴν ὑφίστησιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ζωὴ ἐστὶ καὶ ζῶν, καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτῆς κατὰ τὸ ζωτικόν· καὶ γὰρ οἷς ἂν παρῇ ζωῆς μεταδίδωσιν αὐτῷ τῷ εἶναι, κἂν ἢ τὸ μετέχον ἐπιτήδειον, εὐθὺς ἔμψυχον γίνεται καὶ ζῶν, οὐ λογισαμένης τῆς ψυχῆς καὶ προελομένης, οὐδὲ λογισμῷ καὶ κρίσει ζωοποιούσης, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι ὅ ἐστι τὴν ζωὴν τῷ μεθεκτικῷ χορηγούσης. τὸ ἄρα εἶναι αὐτῆς ταὐτὸν τῷ ζῆν. εἰ οὖν τὸ εἶναι παρ' ἑαυτῆς ἔχει, τοῦτο δὲ τῷ ζῆν ταὐτὸν καὶ ἔχει κατ' οὐσίαν τὸ ζῆν, καὶ τὴν ζωὴν ἂν ἑαυτῇ παρέχοι καὶ παρ' ἑαυτῆς ἔχοι. εἰ δὲ τοῦτο, αὐτόζως ἂν εἴη ἡ ψυχὴ. Πᾶσα ψυχὴ μέση τῶν ἀμερίστων ἐστὶ καὶ τῶν περὶ τοῖς σώμασι μεριστῶν. ^[10]
- Inst 190 εἰ γὰρ αὐτόζως ἐστὶ καὶ αὐθυπόστατος καὶ χωριστὴν ἔχει σωμάτων τὴν ὕπαρξιν, ἐξήρηται κρείττων οὖσα τῶν μεριστῶν πάντων περὶ τοῖς σώμασιν· ἐκεῖνα γὰρ ἀχώριστα πάντῃ τῶν ὑποκειμένων ἐστί, συμμερισθέντα τοῖς μεριστοῖς ὄγκοις, καὶ ἑαυτῶν μὲν ἐκστάντα καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀμερείας συνδιαστάντα δὲ τοῖς σώμασι, κἂν ἐν ζωαῖς ὑφεστήκη, οὐχ ἑαυτῶν ζωαὶ ὄντα, ἀλλὰ τῶν μετασχόντων, κἂν ἐν οὐσίᾳ καὶ ἐν εἰδεσιν ὑπάρχη, οὐχ ἑαυτῶν ὄντα εἶδη, ἀλλὰ τῶν εἰδοπεποιημένων. εἰ δὲ μὴ ταῦτα μόνον ἐστὶν ἡ ψυχὴ, οὐσία αὐθυπόστατος καὶ ζωὴ αὐτόζως καὶ γνῶσις ἑαυτῆς γνωστικὴ, καὶ χωριστὴ κατὰ πάντα ταῦτα σωμάτων, ἀλλὰ καὶ μετέχον ζωῆς, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ οὐσίας μετέχον, μετέχει δὲ καὶ γνώσεως ἀπ' ἄλλων αἰτίων, δῆλον δὲ ὅτι καταδεεστέρα τῶν ἀμερίστων ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν ζωῆς ἀλλαχόθεν πληροῦται (ἀλλὰ καὶ οὐσίας, εἴπερ καὶ ζωῆς), δῆλον· πρὸ γὰρ ψυχῆς καὶ ἢ ἀμέθεκτος ζωὴ καὶ ἢ ἀμέθεκτος οὐσία. ὅτι δὲ καὶ τὸ πρῶτως γνωστικὸν οὐκ ἔστι, φανερόν, εἴπερ καθὸ μὲν ψυχὴ, πᾶσα ζῇ, οὐ καθὸ δὲ ψυχὴ, πᾶσα γινώσκειν ἔχει· καὶ γὰρ ἀγνοεῖ τὰ ὄντα ψυχὴ τις μένουσα ψυχὴ. οὐκ ἄρα πρῶτως ἐστὶ

γνωστικόν, οὐδὲ αὐτῷ τῷ εἶναι γνωσὶς ἐστι. δευτέραν ἄρα τὴν οὐσίαν ἔχει τῶν πρώτως καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι γνωστικῶν. ἐπεὶ δὲ ταύτης τὸ εἶναι διήρηται τῆς γνώσεως, οὐκ ἄρα τῶν ἀμερίστων ἐστὶν ἡ ψυχὴ. δέδεικται δὲ ὅτι οὐδὲ τῶν περὶ τοῖς σώμασι μεριστῶν. μέση ἄρα ἀμφοτέρων ἐστίν. Πᾶσα ψυχὴ μεθεκτὴ τὴν μὲν οὐσίαν αἰώνιον ἔχει, τὴν δὲ ἐνέργειαν κατὰ χρόνον. ^[25]

Inst 191 ἡ γὰρ ἄμφω αἰωνίως ἔξει, ἡ ἄμφω κατὰ χρόνον, ἡ τὸ μὲν αἰωνίως, τὸ δὲ κατὰ χρόνον. ἀλλ' οὔτε ἄμφω αἰωνίως (ἔσται γὰρ ἀμέριστος οὐσία, καὶ οὐδὲν διοίσει τῆς νοερᾶς ὑποστάσεως ἡ ψυχῆς φύσις, τῆς ἀκινήτου ἢ αὐτοκίνητος) οὔτε ἄμφω κατὰ χρόνον· εἴη γὰρ ἂν γενητὴ μόνον καὶ οὔτε αὐτόζως οὔτε αὐθυπόστατος· οὐδὲν γὰρ τῶν ὑπὸ χρόνου κατ' οὐσίαν μετρομένων αὐθυπόστατον. ἡ δὲ ψυχὴ αὐθυπόστατος· τὸ γὰρ κατ' ἐνέργειαν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφον καὶ κατ' οὐσίαν ἐπιστρεπτικόν ἐστι πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ προῖόν. λείπεται ἄρα τῇ μὲν αἰώνιον εἶναι ψυχὴν πᾶσαν, τῇ δὲ χρόνου μετέχουσιν. ἡ οὖν κατ' οὐσίαν αἰωνίος ἐστὶ, κατ' ἐνέργειαν δὲ χρόνου μέτοχος ἢ ἔμπαλιν. ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον. πᾶσα ἄρα ψυχὴ μεθεκτὴ τὴν μὲν οὐσίαν αἰώνιον ἔλαχε, τὴν δὲ ἐνέργειαν κατὰ χρόνον. Πᾶσα ψυχὴ μεθεκτὴ τῶν τε αἰεὶ ὄντων ἐστὶ καὶ πρώτη τῶν γενητῶν. ^[15]

Inst 192 εἰ γὰρ αἰωνίος ἐστὶ κατ' οὐσίαν, ὄντως ὄν ἐστὶ κατὰ τὴν ὕπαρξιν καὶ αἰεὶ ὄν· τὸ γὰρ αἰῶνος μετέχον τοῦ αἰεὶ εἶναι μετείληφεν. εἰ δὲ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἐστὶν ἐν χρόνῳ, γενητὴ ἐστὶ· πᾶν γὰρ τὸ χρόνου μετέχον, γινόμενον αἰεὶ κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον τοῦ χρόνου καὶ οὐχὶ ἅμα ὃ ἐστὶν ὄν ὅλον, γενητόν ἐστιν. εἰ δὲ πῇ γενητὴ ἐστὶ πᾶσα ψυχὴ, κατ' ἐνέργειαν, πρώτη ἂν εἴη τῶν γενητῶν· τὸ γὰρ πάντα γενητὸν πορρωτέρω τῶν αἰωνίων. Πᾶσα ψυχὴ προσεχῶς ἀπὸ νοῦ ὑφέστηκεν. ^[5]

Inst 193 εἰ γὰρ ἀμετάβλητον ἔχει τὴν οὐσίαν καὶ αἰώνιον, ἀπὸ ἀκινήτου πρόεισιν αἰτίας· τὸ γὰρ ἀπὸ κινουμένης προῖον αἰτίας πᾶν μεταβάλλει κατὰ τὴν οὐσίαν. ἀκίνητον ἄρα τὸ τῆς ψυχῆς πάσης αἷτιον. εἰ δὲ προσεχῶς ὑπὸ νοῦ τελειοῦται, καὶ ἐπιστρέφεται πρὸς νοῦν· καὶ εἰ μετέχει τῆς γνώσεως, ἣν ὁ νοῦς δίδωσι τοῖς μετέχειν δυναμένοις (πᾶσα γὰρ γνώσις ἀπὸ νοῦ πᾶσιν ἐστὶν, οἷς ἐστὶν), εἰς ὃ δὲ πάντα ἐπιστρέφεται κατὰ φύσιν, ἀπὸ τούτου καὶ τὴν πρόοδον ἔχει κατ' οὐσίαν, πᾶσα ἄρα ψυχὴ ἀπὸ νοῦ πρόεισιν. Πᾶσα ψυχὴ πάντα ἔχει τὰ εἶδη, ἃ ὁ νοῦς πρώτως ἔχει. ^[10]

Inst 194 εἰ γὰρ ἀπὸ νοῦ πρόεισι καὶ νοῦς ὑποστάτης ψυχῆς, καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι ἀκίνητος ὧν πάντα ὁ νοῦς παράγει, δώσει καὶ τῇ ψυχῇ τῇ ὑφισταμένῃ τῶν ἐν αὐτῷ πάντων οὐσιώδεις λόγους· πᾶν γὰρ τὸ τῷ εἶναι ποιοῦν, ὃ ἐστὶ πρώτως, τοῦτο τῷ γινομένῳ δευτέρως ἐνδίδωσι. τῶν νοερῶν ἄρα εἰδῶν ψυχὴ δευτέρως ἔχει τὰς ἐμφάσεις. Πᾶσα ψυχὴ πάντα ἐστὶ τὰ πράγματα, παραδειγματικῶς μὲν τὰ αἰσθητά, εἰκονικῶς δὲ τὰ νοητά. ^[5]

Inst 195 μέση γὰρ οὔσα τῶν ἀμερίστων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα μεριστῶν, τὰ μὲν παράγει καὶ ὑφίστησι, τὰ δὲ αἷτια προεστήσατο ἑαυτῆς, ἀφ' ὧν προελήλυθεν. ὧν μὲν οὖν αἷτια προϋπάρχει, ταῦτα προεἴληφε παραδειγματικῶς· ἀφ' ὧν δὲ ὑπέστη, ταῦτα κατὰ μέθεξιν ἔχει καὶ ὡς γεννήματα τῶν πρώτων. τὰ μὲν ἄρα αἰσθητά πάντα κατ' αἷτιαν προεἴληφε, καὶ τοὺς λόγους τῶν ἐνύλων αὐλῶς καὶ τῶν σωματικῶν ἀσωμάτως καὶ τῶν διαστατῶν ἀδιαστάτως ἔχει· τὰ δὲ νοητά εἰκονικῶς, καὶ τὰ εἶδη τὰ ἐκείνων μεριστῶς μὲν τῶν ἀμερίστων, πεπληθυσμένως δὲ τῶν ἐνιαίων, αὐτοκινήτως δὲ τῶν ἀκινήτων ὑπεδέξατο. πάντα ἄρα ἐστὶ τὰ ὄντα, τὰ μὲν κατὰ μέθεξιν, τὰ πρῶτα· τὰ δὲ παραδειγματικῶς, τὰ μετ' αὐτήν. Πᾶσα ψυχὴ μεθεκτὴ σώματι χρῆται πρώτῳ αἰδίῳ καὶ ἀγένητον ἔχοντι τὴν ὑπόστασιν καὶ ἄφθαρτον. ^[10]

Inst 196 εἰ γὰρ πᾶσα ψυχὴ κατ' οὐσίαν ἐστὶν αἰδῖος καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι πρώτως ψυχοῖ τι τῶν σωμάτων, αἰεὶ αὐτὸ ψυχοῖ· τὸ γὰρ εἶναι πάσης ψυχῆς ἀμετάβλητον. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ ψυχούμενον αἰεὶ

ψυχοῦται καὶ αἰ μετέχει ζωῆς· τὸ δὲ αἰ ζῶν πολλῶ πρότερον αἰ ἔστι· τὸ δὲ αἰ ὃν αἰδίων· τὸ ἄρα πρώτως ἔμψυχον σῶμα καὶ πρώτως ἐξημμένον [ἐκάστης] πάσης ψυχῆς αἰδίων ἔστιν. ἀλλὰ μὴν πᾶσα μεθεκτὴ ψυχὴ ὑπὸ σώματός τινος μετέχεται πρώτως, εἴπερ καὶ μεθεκτὴ ἔστιν, ἀλλ' οὐκ ἀμέθεκτος, καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι ψυχοῖ τὸ μετέχον. πᾶσα ἄρα ψυχὴ μετεχομένη σῶματι χρῆται πρώτῳ αἰδίῳ καὶ ἀγενήτῳ καὶ ἀφθάρτῳ κατὰ τὴν οὐσίαν. Πᾶσα ψυχὴ οὐσία ἐστὶ ζωτικὴ καὶ γνωστικὴ, καὶ ζωὴ οὐσιώδης καὶ γνωστικὴ, καὶ γνώσις ὡς οὐσία καὶ ζωὴ· καὶ ἅμα ἐν αὐτῇ πάντα, τὸ οὐσιῶδες, τὸ ζωτικόν, τὸ γνωστικόν, καὶ πάντα ἐν πᾶσι καὶ χωρὶς ἕκαστον. ^[10]

Inst 197

εἰ γὰρ μέση τῶν ἀμερίστων ἐστὶ καὶ τῶν περὶ σῶμα μεριζομένων εἰδῶν, οὔτε οὕτως ἀμερίστος ἔστιν ὡς τὰ νοερὰ πάντα οὔτε οὕτω μεριστὴ ὡς τὰ σωματοειδῆ. διηρημένων οὖν ἐν τοῖς σωματικοῖς τῶν οὐσιῶν καὶ ζῶν καὶ γνώσεων, ἀμερίστως ἐστὶν ἐν ψυχαῖς ταῦτα καὶ ἡνωμένως καὶ ἀσωμάτως, καὶ ὁμοῦ πάντα διὰ τὴν ἀυλίαν καὶ τὴν ἀμέρειαν· καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς πάντων καθ' ἔνωσην ὄντων, διακέκριται ἐν ψυχαῖς καὶ μεμέρισται. πάντα ἄρα καὶ ὁμοῦ καὶ χωρὶς. εἰ δὲ ὁμοῦ καὶ ἐν ἐνὶ πάντα ἀμερεῖ, δι' ἀλλήλων πεφοίτηκε· καὶ εἰ χωρὶς, διήρηται πάλιν ἀσυγχύτως· ὥστε καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ ἕκαστον καὶ πάντα ἐν πᾶσι. καὶ γὰρ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἡ ζωὴ καὶ ἡ γνώσις· εἰ γὰρ μή, οὐ γνώσεται πᾶσα ἑαυτήν, εἴπερ ἡ οὐσία ἡ ἄζως καὶ γνώσεως ἐστέρηται καθ' αὐτήν. καὶ ἐν τῇ ζωῇ ἢ τε οὐσία καὶ ἡ γνώσις· ἡ γὰρ ἀνούσιος ζωὴ καὶ ἡ ἄνευ γνώσεως ταῖς ἐνύλοις προσήκει ζωαῖς, αἱ μὴτε γινώσκουσιν ἑαυτὰς δύνανται μὴτε οὐσίαι εἰσὶν εἰλικρινεῖς. καὶ ἡ γνώσις ἡ ἀνούσιος καὶ ἄζως ἀνυπόστατος· πᾶσα γὰρ γνώσις καὶ ζῶντός ἐστι καὶ οὐσίαν καθ' αὐτὸ λαχόντος. Πᾶν τὸ χρόνου μετέχον, αἰ δὲ κινούμενον, περιόδοις μετρεῖται. ^[20]

Inst 198

διότι μὲν γὰρ χρόνου μετέχει, μέτρου καὶ ὅρου μετείληφεν ἡ κίνησις, καὶ κατ' ἀριθμὸν πορεύεται· διότι δὲ αἰ κινεῖται, καὶ τὸ αἰ τοῦτο οὐκ αἰώνιον ἔστιν, ἀλλὰ χρονικόν, ἀνάγκη χρῆσθαι περιόδοις. ἡ μὲν γὰρ κίνησις μεταβολὴ τίς ἐστιν ἀφ' ἐτέρων εἰς ἕτερα· τὰ δὲ ὄντα ὥρισται καὶ τοῖς πλήθεσι καὶ τοῖς μεγέθεσι· τούτων δὲ ὥρισμένων, οὔτε κατ' εὐθείαν ἄπειρον ἡ μετάβασίς ἐστιν οὔτε τὸ αἰ κινούμενον πεπερασμένως μεταβαίνειν δυνατόν. ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἄρα ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν ἥξει τὸ αἰ κινούμενον, ὥστε ποιῆσαι περίοδον. Πᾶσα ψυχὴ ἐγκόσμιος περιόδοις χρῆται τῆς οἰκείας ζωῆς καὶ ἀποκαταστάσεως. ^[10]

Inst 199

εἰ γὰρ ὑπὸ χρόνου μετρεῖται καὶ μεταβατικῶς ἐνεργεῖ, καὶ ἔστιν αὐτῆς ἰδίᾳ κίνησις, πᾶν δὲ τὸ κινούμενον καὶ χρόνου μετέχον, αἰδίων ὃν, χρῆται περιόδοις καὶ περιοδικῶς ἀνακυκλεῖται καὶ ἀποκαθίσταται ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπὶ τὰ αὐτά, δηλὸν ὅτι καὶ πᾶσα ψυχὴ ἐγκόσμιος, κίνησιν ἔχουσα καὶ ἐνεργοῦσα κατὰ χρόνον, περιόδους τε τῶν κινήσεων ἔξει καὶ ἀποκαταστάσεις· πᾶσα γὰρ περίοδος τῶν αἰδίων ἀποκαταστατικὴ ἔστιν. Πᾶσα ψυχῆς περίοδος χρόνῳ μετρεῖται· ἀλλ' ἡ μὲν τῶν ἄλλων ψυχῶν περίοδος τινὶ χρόνῳ μετρεῖται, ἡ δὲ τῆς πρώτης ὑπὸ χρόνου μετρομένης τῷ σύμπαντι χρόνῳ. ^[5]

Inst 200

εἰ γὰρ καὶ πᾶσαι αἱ κινήσεις τὸ πρότερον ἔχουσι καὶ ὕστερον, καὶ αἱ περίοδοι ἄρα· καὶ διὰ τοῦτο χρόνου μετέχουσι, καὶ τὸ μετροῦν ἀπάσας τὰς περιόδους τῶν ψυχῶν χρόνος ἔστιν. ἀλλ' εἰ μὲν αἱ αὐταὶ πασῶν ἦσαν περίοδοι καὶ περὶ τὰ αὐτά, καὶ χρόνος ἂν ἦν πασῶν ὁ αὐτός· εἰ δὲ ἄλλαι ἄλλων ἀποκαταστάσεις, καὶ χρόνος περιοδικὸς ἄλλος ἄλλων καὶ ἀποκαταστατικός. ὅτι μὲν οὖν ἡ πρώτως ὑπὸ χρόνου μετρομένη ψυχὴ τῷ σύμπαντι χρόνῳ μετρεῖται, δηλὸν. εἰ γὰρ μέτρον ὁ χρόνος κινήσεως ἀπάσης, τὸ πρώτως κινούμενον ἔσται παντὸς τοῦ χρόνου μετέχον καὶ ὑπὸ παντὸς μεμετρημένον· μὴ γὰρ τὸ πρώτως μετέχον μετρήσας ὁ σύμπας χρόνος οὐδὲ ἄλλο μετρήσει καθ' ὅλον ἑαυτὸν οὐδέν. ὅτι δὲ καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ψυχαὶ μερικωτέροις τοῦ σύμπαντος χρόνου μετροῦνται τισὶ μέτροις, φανερόν ἐκ τούτων. εἰ γὰρ μερικώτεροι τῆς ψυχῆς εἰσι τῆς πρώτως χρόνου μετεχούσης, οὐδὲ χρόνῳ τῷ σύμπαντι τὰς ἑαυτῶν ἐφαρμοσσοῦσι περιόδους, ἀλλ' αἱ πολλαὶ αὐτῶν ἀποκαταστάσεις μέρη ἔσσονται μιᾶς περιόδου καὶ ἀποκαταστάσεως, ἢν ἡ χρόνου μετέχουσα πρώτως ἀποκαθίσταται· τῆς γὰρ ἐλάττονος

δυνάμεως ἢ μερικωτέρα μέθεξις, τῆς δὲ μείζονος ἢ ὀλικωτέρα. ὅλον οὖν τὸ χρονικὸν μέτρον κατὰ μίαν ζωὴν αἱ ἄλλαι ψυχαὶ δέχεσθαι οὐ πεφύκασι, τῆς πρώτως <ὑπὸ> χρόνου μετρομένης ὑφειμένην λαχοῦσαι τάξιν. Πᾶσαι αἱ θεῖαι ψυχαὶ τριπλᾶς ἔχουσιν ἐνεργείας, τὰς μὲν ὡς ψυχαί, τὰς δὲ ὡς νοῦν ὑποδεξάμεναι θεῖον, τὰς δὲ ὡς θεῶν ἐξηρητημέναι· καὶ προνοοῦσι μὲν τῶν ὅλων ὡς θεοί, γινώσκουσι δὲ τὰ πάντα κατὰ τὴν νοερὰν ζωὴν, κινοῦσι δὲ τὰ σώματα κατὰ τὴν αὐτοκίνητον ὑπαρξιν. ^[5]

Inst 201 διότι γὰρ συμφυῶς μετέχουσι τῶν ὑπερκειμένων καὶ εἰσιν οὐ ψυχαὶ ἀπλῶς, ἀλλὰ θεῖαι ψυχαί, τὴν ἀνάλογον τοῖς θεοῖς ἐν τῷ ψυχικῷ πλάτει προστησάμεναι τάξιν, ἐνεργοῦσιν οὐ ψυχικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ θείως, τὴν ἀκρότητα τῆς ἑαυτῶν οὐσίας ἔνθεον λαχοῦσαι. καὶ διότι νοερὰν ὑπόστασιν ἔχουσι, δι' ἣν καὶ ὑπεστρωμέναι ταῖς νοεραῖς οὐσίαις τυγχάνουσιν, ἐνεργοῦσιν οὖν οὐ θείως μόνον, ἀλλὰ καὶ νοερῶς, τὴν μὲν κατὰ τὸ ἐν τὸ ἐν αὐταῖς, τὴν δὲ κατὰ τὸν νοῦν ἰδρύσασαι ἐνέργειαν. τρίτη δὲ αὐταῖς πάρεστιν ἢ κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπαρξιν ἐνέργεια, κινητικὴ μὲν ὑπάρχουσα τῶν φύσει ἐτεροκινήτων, ζωοποιὸς δὲ τῶν ἐπείσακτον ἐχόντων τὴν ζωὴν πάσης γὰρ ψυχῆς τοῦτο ἐστὶ τὸ ἴδιον ἐνέργημα, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ μέθεξιν, ὡς τὸ νοεῖν καὶ προνοεῖν. Πᾶσαι ψυχαὶ θεῶν ὁπαδοὶ καὶ ἀεὶ ἐπόμεναι θεοῖς καταδεέστεραι μὲν εἰσι τῶν θείων, ὑπερήπλωνται δὲ τῶν μερικῶν ψυχῶν. ^[15]

Inst 202 αἱ μὲν γὰρ θεῖαι καὶ νοῦ μετέχουσι καὶ θεότητος (διὸ νοεραὶ τέ εἰσιν ἅμα καὶ θεῖαι) καὶ τῶν ἄλλων ψυχῶν ἡγεμονοῦσι, καθόσον καὶ οἱ θεοὶ τῶν ὄντων ἀπάντων· αἱ δὲ μερικαὶ ψυχαὶ καὶ τῆς εἰς νοῦν ἀναρτήσεως παρήρηνται, μὴ δυνάμεναι προσεχῶς τῆς νοερᾶς οὐσίας μετέχειν· οὐδὲ γὰρ ἂν τῆς νοερᾶς ἐνεργείας ἀπέπιπτον κατ' οὐσίαν μετέχουσαι τοῦ νοῦ, καθάπερ δέδεικται πρότερον. μέσαι ἄρα εἰσὶν αἱ ἀεὶ θεοῖς ἐπόμεναι ψυχαί, νοῦν μὲν ὑποδεξάμεναι τέλειον καὶ ταύτη τῶν μερικῶν ὑπερφέρουσαι, οὐκέτι δὲ καὶ θείων ἐνάδων ἐξημμέναι· οὐ γὰρ θεῖος ἦν ὁ μετεχόμενος ὑπ' αὐτῶν νοῦς. Παντὸς τοῦ ψυχικοῦ πλήθους αἱ μὲν θεῖαι ψυχαί, τῇ δυνάμει μείζους οὔσαι τῶν ἄλλων, συνήρηνται κατὰ τὸν ἀριθμὸν· αἱ δὲ ἀεὶ αὐταῖς ἐπόμεναι καὶ τῇ δυνάμει καὶ τῷ ποσῷ μέσῃ ἔχουσιν ἐν πάσαις τάξιν· αἱ δὲ μερικαὶ τῇ μὲν δυνάμει καταδεέστεραι τῶν ἄλλων εἰσὶν, εἰς ἀριθμὸν δὲ πλείονα προεληλύθασιν. ^[5]

Inst 203 αἱ μὲν γὰρ εἰσι τῷ ἐνὶ συγγενέστεραι διὰ τὴν ὑπαρξιν θείαν οὔσαν, αἱ δὲ μέσαι διὰ τὴν νοῦ μετουσίαν, αἱ δὲ ἔσχαται κατὰ τὴν τάξιν, ἀνομοιώδεις κατὰ τὴν οὐσίαν ταῖς τε μέσαις καὶ ταῖς πρώταις. τὰ δὲ ἐγγυτέρω τοῦ ἐνὸς ἐν τοῖς αἰδίοις τῶν πορρωτέρων ἀριθμῷ ἐνικώτερα ἐστὶ καὶ συνήρηνται κατὰ τὸ πλῆθος, τὰ δὲ πορρωτέρω μᾶλλον πληθύνεται. αἱ τε οὖν δυνάμεις τῶν ἀνωτέρω μείζους, καὶ τοῦτον ἔχουσι τὸν λόγον πρὸς τὰς δευτέρας, ὃν τὸ θεῖον πρὸς τὸ νοερὸν καὶ τοῦτο πρὸς τὸ ψυχικόν· καὶ αἱ ποσότητες τῶν κατωτέρω πλείους· τὸ γὰρ πορρωτέρω τοῦ ἐνὸς πλῆθος μᾶλλον ἐστὶ καὶ τὸ ἐγγύτερον ἦττον. Πᾶσα θεία ψυχὴ πολλῶν μὲν ἡγεῖται ψυχῶν ἀεὶ θεοῖς ἐπομένων, πλειόνων δὲ ἔτι τῶν ποτὲ ταύτην τὴν τάξιν δεχομένων. ^[15]

Inst 204 θείαν μὲν γὰρ οὔσαν, πάντων ἡγεμονικὴν τάξιν εἰληχένας δεῖ καὶ πρωτουργὸν ἐν ταῖς ψυχαῖς (καὶ γὰρ τὸ θεῖον ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν ἡγεῖται τῶν ὅλων)· οὔτε δὲ τῶν ἀεὶ ἐπομένων μόνον ἐκάστην ἄρχειν οὔτε τῶν ποτὲ μόνον. εἰ μὲν γὰρ τῶν ποτὲ ἐπομένων ἡγοῖτό τις μόνων, πῶς ἢ συναφὴ ταύταις ἔσται πρὸς τὴν θείαν ψυχὴν, πάντῃ διαφερούσαις καὶ μήτε νοῦ προσεχῶς μετεχούσαις μήτε πολλῷ πλεον θεῶν; εἰ δὲ τῶν ἀεὶ ἐπομένων, πῶς μέχρις ἐκείνων ἢ σειρὰ προῆλθεν; ἔσται γὰρ οὕτως ἔσχατα τὰ νοερά καὶ ἄγωνα, καὶ τελειοῦν ἄλλα καὶ ἀνάγειν οὐ πεφυκότα. ἀνάγκη ἄρα πάσης ψυχῆς θείας πρώτως μὲν ἐξηρητῆσθαι τὰς ἀεὶ ἐπομένας ψυχὰς καὶ κατὰ νοῦν ἐνεργούσας καὶ εἰς νόας ἀνηγμένας μερικωτέρους τῶν θείων νόων, δευτέρας δὲ τὰς μερικὰς καὶ διὰ τούτων μέσων νοῦ μετέχειν καὶ τῆς θείας ζωῆς δυναμένης διὰ γὰρ τῶν ἀεὶ μετεχόντων τῆς κρείττονος μοίρας τὰ ποτὲ μετέχοντα τελειοῦται. καὶ αὖ πάλιν πλείους εἶναι περὶ ἐκάστην ψυχὴν θείαν τὰς ποτὲ ἐπομένας ψυχὰς τῶν ἀεὶ ἐπομένων· ἢ γὰρ τῆς μονάδος

δύναμις κατὰ τὴν ὕφεσιν εἰς πλῆθος ἀεὶ πρόεισι, τῇ μὲν δυνάμει λειπόμενον, τῷ δὲ ἀριθμῷ πλεονάζον. ἐπεὶ καὶ ἐκάστη ψυχὴ τῶν ἀεὶ θεοῖς ἐπομένων πλειόνων ἡγεῖται μερικῶν ψυχῶν, μιμουμένη τὴν θείαν ψυχὴν, καὶ πλείους ἀνέλκει ψυχὰς εἰς τὴν πρωτουργὸν μονάδα τῆς ὅλης σειρᾶς. πᾶσα ἄρα θεία ψυχὴ πολλῶν μὲν ἡγεῖται ψυχῶν τῶν ἀεὶ θεοῖς ἐπομένων, πλειόνων δὲ ἔτι τῶν ποτὲ τὴν τάξιν ταύτην δεχομένων. Πᾶσα ψυχὴ μερικὴ τοῦτον ἔχει τὸν λόγον πρὸς τὴν θείαν ψυχὴν, ὅφ' ἦν τέτακται κατ' οὐσίαν, ὃν τὸ ὄχημα αὐτῆς πρὸς τὸ ἐκείνης ὄχημα. ^[25]

Inst 205 εἰ γὰρ κατὰ φύσιν ἡ διανομὴ τῶν ὀχημάτων ἐκάσταις, ἀνάγκη πάσης μερικῆς ψυχῆς ὀχήματι τοῦτον εἶναι τὸν λόγον πρὸς τὸ ὄχημα τῆς ὅλης, ὅς ἐστιν αὐτῆς πρὸς ἐκείνην. ἀλλὰ μὴν ἡ διανομὴ κατὰ φύσιν· τὰ γὰρ πρῶτως μετέχοντα αὐτοφυῶς συνῆπται τοῖς μετεχομένοις. εἰ οὖν ὥς ἡ θεία πρὸς τὸ θεῖον σῶμα, οὕτως ἡ μερικὴ πρὸς τὸ μερικόν, αὐτῷ τῷ εἶναι μετεχομένης ἐκατέρας, καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀληθές, ὅτι καὶ τὰ ὀχήματα ταῖς ψυχαῖς τὸν αὐτὸν ἔχει πρὸς ἄλληλα λόγον. Πᾶσα ψυχὴ μερικὴ κατιέναι τε εἰς γένεσιν ἐπ' ἄπειρον καὶ ἀνιέναι δύναται ἀπὸ γενέσεως εἰς τὸ ὄν. ^[10]

Inst 206 εἰ γὰρ ποτὲ μὲν ἔπεται θεοῖς, ποτὲ δὲ ἀποπίπτει τῆς πρὸς τὸ θεῖον ἀνατάσεως, νοῦ τε καὶ ἀνοίας μετέχει, δῆλον δὴ ὅτι παρὰ μέρος ἔν τε τῇ γενέσει γίνεται καὶ ἐν τοῖς θεοῖς ἔστιν. οὐδὲ γὰρ <τὸν ἄπειρον οὕσα χρόνον ἐν σώμασιν ἐνύλοις ἔπειτα ἕτερον τοιοῦτον χρόνον ἔσται ἐν τοῖς θεοῖς, οὐδὲ> τὸν ἄπειρον οὕσα χρόνον ἐν τοῖς θεοῖς αὐθις ὅλον τὸν ἐφεξῆς χρόνον ἔσται ἐν τοῖς σώμασι· τὸ γὰρ ἀρχὴν χρονικὴν μὴ ἔχον οὐδὲ τελευτὴν ποτε ἔξει, καὶ τὸ μηδεμίαν ἔχον τελευτὴν ἀνάγκη μηδὲ ἀρχὴν ἔχειν. λείπεται ἄρα περιόδους ἐκάστην ποιῆσθαι ἀνόδων τε ἐκ τῆς γενέσεως καὶ τῶν εἰς γένεσιν καθόδων, καὶ τοῦτο ἄπαυστον εἶναι διὰ τὸν ἄπειρον χρόνον. ἐκάστη ἄρα ψυχὴ μερικὴ κατιέναι τε ἐπ' ἄπειρον δύναται καὶ ἀνιέναι, καὶ τοῦτο οὐ μὴ παύσεται περὶ ἀπάσας τὸ πάθημα γινόμενον. Πάσης μερικῆς ψυχῆς τὸ ὄχημα ἀπὸ αἰτίας ἀκινήτου δεδημιούργηται. ^[15]

Inst 207 εἰ γὰρ αἰδίως ἐξήρηται τῆς χρωμένης αὐτῷ ψυχῆς καὶ συμφυῶς, ἀμετάβλητον ὃν κατ' οὐσίαν, ἀπ' αἰτίας ἀκινήτου τὴν ὑπόστασιν ἔλαχε· τὸ γὰρ ἐκ κινουμένων αἰτίων γεγὼς μεταβάλλει πᾶν κατὰ τὴν οὐσίαν. ἀλλὰ μὴν πᾶσα ψυχὴ αἰδιον ἔχει σῶμα, τὸ πρῶτως αὐτῆς μετέχον· ὥστε καὶ ἡ μερικὴ ψυχὴ. καὶ τὸ αἷτιον ἄρα τοῦ ὀχήματος αὐτῆς ἀκίνητόν ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερκόσμιον. Πάσης μερικῆς ψυχῆς τὸ ὄχημα αὐτόν ἐστι καὶ ἀδιαίρετον κατ' οὐσίαν καὶ ἀπαθές. ^[5]

Inst 208 εἰ γὰρ ἐξ ἀκινήτου προῆλθε δημιουργίας καὶ ἔστιν αἰδιον, αὐτόν ὑπόστασιν ἔχει καὶ ἀπαθῆ. τὰ γὰρ πάσχειν κατὰ τὴν οὐσίαν πεφυκότα καὶ μεταβάλλει καὶ ἔνυλα πάντα ἐστί, καὶ ἄλλοτε ἄλλως ἔχοντα τῶν κινουμένων αἰτίων ἐξήρηται· διὸ καὶ μεταβολὴν ἐπιδέχεται παντοίαν, συγκινούμενα ταῖς ἑαυτῶν ἀρχικαῖς αἰτίαις. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ ἀδιαίρετον, δῆλον. τὸ γὰρ διαιρούμενον πᾶν ταύτῃ φθείρεται, ἢ διαιρεῖται, τοῦ τε ὅλου καὶ τῆς συνεχείας ἀφιστάμενον· εἰ οὖν ἀμετάβλητον κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ ἀπαθές, ἀδιαίρετον ἂν εἴη. Πάσης μερικῆς ψυχῆς τὸ ὄχημα κάτεισι μὲν προσθέσει χιτῶνων ἐνυλοτέρων, συ <να> νάγεται δὲ τῇ ψυχῇ δι' ἀφαιρέσεως παντὸς τοῦ ἐνύλου καὶ τῆς εἰς τὸ οἰκεῖον εἶδος ἀναδρομῆς, ἀνάλογον τῇ χρωμένῃ ψυχῇ· καὶ γὰρ ἐκείνη κάτεισι μὲν ἀλόγους προσλαβοῦσα ζωάς, ἄνεισι δὲ ἀποσκευασαμένη πάσας τὰς γενεσιουργοὺς δυνάμεις, ἃς ἐν τῇ καθόδῳ περιβάλλετο, καὶ γενομένη καθαρὰ καὶ γυμνὴ τῶν τοιούτων πασῶν δυνάμεων ὅσαι πρὸς τὴν τῆς γενέσεως χρειαν ὑπηρετοῦσι. ^[5]

Inst 209 τὰ γὰρ συμφυῆ ὀχήματα μιμεῖται τὰς ζωὰς τῶν χρωμένων ψυχῶν, καὶ συγκινεῖται κινουμέναις αὐταῖς πανταχοῦ· καὶ τῶν μὲν τὰς νοήσεις ἀπεικονίζεται ταῖς ἑαυτῶν περιφοραῖς, τῶν δὲ τὰς ἀποπτώσεις ταῖς εἰς τὴν γένεσιν ῥοπαῖς, τῶν δὲ τὰς καθάρσεις ταῖς εἰς τὸ αὐτόν περιαγωγαῖς. διότι γὰρ αὐτῷ τῷ εἶναι τὰς ψυχὰς ζωοποιεῖται παρ' αὐτῶν καὶ ἔστι συμφυῆ ἐκείναις, παντοίως

συμμεταβάλλει ταῖς ἐκείνων ἐνεργείαις καὶ συνέπεται πάντῃ, παθαινομέναις τε συμπάσχει καὶ κεκαθαρμέναις συναποκαθίσταται καὶ ἀναγομέναις συνεπαίρεται, τῆς ἑαυτῶν ἐφιέμενα τελειότητος· πᾶν γὰρ τελειοῦται τῆς οἰκείας ὁλότητος τυχόν. Πᾶν ψυχῆς ὄχημα συμφυὲς καὶ σχῆμα τὸ αὐτὸ αἰεὶ καὶ μέγεθος ἔχει, μεῖζον δὲ καὶ ἔλαττον ὁρᾶται καὶ ἀνομοιόσχημον δι' ἄλλων σωμάτων προσθέσεις καὶ ἀφαιρέσεις. ^[15]

Inst 210 εἰ γὰρ ἐξ αἰτίας ἀκινήτου τὴν οὐσίαν ἔχει, δηλὸν δὴ ὅτι καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος αὐτῷ παρὰ τῆς αἰτίας ἀφώρισται, καὶ ἔστιν ἀμετάβλητον καὶ ἀνεξάλλακτον ἐκότερον. ἀλλὰ μὴν ἄλλοτε ἄλλοιον φαντάζεται καὶ μεῖζον καὶ ἔλαττον. δι' ἄλλα ἄρα σώματα ἀπὸ τῶν ὑλικῶν στοιχείων προστιθέμενα καὶ αὐθις ἀφαιρούμενα τοιόνδε ἢ τοιόνδε καὶ τοσόνδε ἢ τοσόνδε φαίνεται. Πᾶσα μερική ψυχὴ κατιοῦσα εἰς γένεσιν ὅλη κάτεισι, καὶ οὐ τὸ μὲν αὐτῆς ἄνω μένει, τὸ δὲ κάτεισιν. ^[5]

Inst 211 εἰ γὰρ τι μένοι τῆς ψυχῆς ἐν τῷ νοητῷ, ἢ ἀμεταβάτως νοήσει αἰεὶ ἢ μεταβατικῶς. ἀλλ' εἰ μὲν ἀμεταβάτως, νοῦς ἔσται καὶ οὐ μέρος ψυχῆς, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ προσεχῶς νοῦ μετέχουσα· τοῦτο δὲ ἀδύνατον. εἰ δὲ μεταβατικῶς, ἐκ τοῦ αἰεὶ νοοῦντος καὶ <τοῦ> ποτὲ νοοῦντος μία οὐσία ἔσται. ἀλλ' ἀδύνατον· ταῦτα γὰρ εἶδει διαφέρει, ὡς δέδεικται, πρὸς τῷ καὶ ἄτοπον εἶναι τὸ τῆς ψυχῆς ἀκρότατον, αἰεὶ τέλειον ὄν, μὴ κρατεῖν τῶν ἄλλων δυνάμεων κάκεινας τελείας ποιεῖν. πᾶσα ἄρα ψυχὴ <μερική ὅλη> κάτεισιν. ^[10]